

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL
IN NEDERLANDSCH-INDIË.

19
712
(21)
184/18
C 22

JAARVERSLAG

VOOR TE LEGGEN AAN HET
COLLEGE VAN GEDEPUTEERDEN.

VAN DEN

BURGERLIJKEN VEEARTSENIJKUNDIGEN DIENST

OVER

1928

Heer
Coll. 4

Prijs f 3,50.

NTOF GUBERNUR
JAWA TIMUR

2133
MILIK PERPUKKAAN
KANTOR GUBERNUR KDH,
TK. I JAWA - TIMUR

DEPARTEMENT VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL
IN NEDERLANDSCH-INDIË.

712
Kuc/18

JAARVERSLAG

VAN DEN

BURGERLIJKEN VEEARTSENIJKUNDIGEN DIENST

OVER

1928

PERPUSTAKAAN KANTOR GUBERNUR K.D.H.
TK. I JAWA TIMUR

Dietsch : 11-1-76

No. Persaif : 4441/76

Netasi : 636/13wr/1928

INHOUDSOPGAVE.

	Blz.
Personeel	1
Besmettelijke veeziekten	3
Onderzoek en behandeling	36
Andere veeziekten	45
Quarantaine	49
Hygiëne	56
Veeteelt	64
Handel	102
Bijlage	
I. Sterkte van den veestapel op Java en Madoera ultimo 1928	108
II. Idem in de Buitengewesten	110
III. Besmettelijke veeziekten gedurende 1928 op Java en Madoera	112
IV. Idem in de Buitengewesten	118
V. Overzicht der preventieve en curatieve inspuitingen tegen anthrax	124
VI. Idem tegen septicaemia epizootica	125
VII. Opgave van het aantal door de Gouvernements veeartsen verrichte malleïnaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstellingen	126
VIII. Opgave van het aantal door de Gouvernements- en Gemeentevaeartsen verrichte ophthalmotuberculinaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstellingen	128
IX. Invoer van vee in de voornaamste gewesten over het jaar 1928	129
X. Uitvoer van vee uit de voornaamste gewesten over het jaar 1928	130
XI. Aantal geslachte runderen, buffels, paarden, schapen, geiten en varkens (gewone slacht en noodslacht) op Java en Madoera 1927 en 1928	131
XII. Idem van de Buitengewesten 1927 en 1928	132
XIII. Uitvoer van huiden gedurende de jaren 1927 en 1928	133
XIV. Castratie van runderen, buffels en paarden op Java en Madoera van 1926 t/m 1928	137

		Blz.
Bijlage	XV. Castratie van runderen, buffels en paarden in de Buitengewesten van 1926 t/m 1928	138
"	XVI. Staat van dekstieren en fokkoeien op Java en Madoera in het jaar 1928	139
"	XVII. Staat van het op de veepasars verhandelde vee in 1928	140
"	XVIII. Prijzen van vee, huiden en vleesch op Java en Madoera in het jaar 1928	141
"	XIX. Idem in de Buitengewesten in het jaar 1928 ...	149
"	XX. Opgave van het aantal runderen op 31 December 1928 gehouden in melkerijen op Java en Madoera	155

Burgerlijke Veeartsenijkundige Dienst, met inbegrip van de provincie West-Java ⁽¹⁾.

PERSONEEL.

Begin 1928 bestond het personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst uit:

- 1 Hoofd van den dienst,
- 4 Inspecteurs,
- 43 Gouvernementsveeartsen, waarvan 26 1e klasse,
- 1 Landbouweconsulent,
- 42 Adjunct-Gouvernementsveeartsen, waarvan 9 1e klasse,
- 5 Opzichters,
- 1 Beheerder voor de doorgangsstallen te Pengarasan,
- 207 Mantri's, waarvan 14 hoofdmantri's en 96 mantri's 1e klasse,
- 39 Schrijvers, waarvan 9 1e klasse.

Van dit personeel waren:

1 Inspecteur, 6 Gouvernementsveeartsen 1e klasse, 5 Adjunct-Gouvernementsveeartsen, waarvan 2 1e klasse, 1 Opzichter, 26 vee-mantri's (4 hoofdmantri's, 11 mantri's 1e klasse en 11 mantri's) en 4 schrijvers ter beschikking van de provincie West-Java gesteld.

MUTATIES BIJ DEN BURGERLIJKEN VEEARTSENIJ-KUNDIGEN DIENST.

Aan den Inspecteur in de 1e afdeling, Dr. J. Kok, werd verlof naar Europa verleend. Hij keerde in November terug en werd met ingang van 1 Januari 1929 belast met den dienst in de nieuw ingestelde 2e inspectieafdeling (Midden-Java).

De Inspecteur Dr. C. KUNST keerde van verlof terug; de Inspecteur titulaire, P. H. J. GASILLE, werd eervol ontheven van de waarneming der betrekking van Inspecteur.

De Gouvernementsveearts 1e klasse Dr. J. F. C. RAABE, werd voor den duur van het aan den Inspecteur Dr. J. Kok verleend verlof naar Europa tijdelijk belast met de waarneming dier betrekking.

(1) De gegevens omtrent de provincie West-Java zijn overgenomen uit het verslag omtrent den veeartsenijkundigen dienst in de provincie West-Java over 1928.

Aan één Gouvernementsveearts met verlof in Europa werd wegens ziekte eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend met recht op pensioen (DR. F. K. WAWO ROENTOE).

Een Gouvernementsveearts werd wegens ongeschiktheid eervol uit zijne betrekking ontslagen en in het genot gesteld van wachtgeld. Een Gouvernementsveearts overleed (J. B. BLOEMENDAL).

Vijf Gouvernementsveeartsen gingen met buitenlandsch verlof, terwijl vier terugkeerden.

Een nieuwe veearts werd aangesteld.

Aan het examen voor Nederlandsch-Indisch veearts werd door negen kandidaten deelgenomen, welke allen slaagden.

Een Adjunct-gouvernementsveearts werd aangewezen voor een aanvullingsopleiding aan de faculteit der Veeartsenijkunde van de Rijks Universiteit te Utrecht (MAS SOEPARWI). Een Adjunct-gouvernementsveearts werd op verzoek wegens overgang in dienst eener gemeente eervol uit zijne betrekking ontslagen (ROOSHEROE).

Einde 1928 bestond het personeel uit:

- 1 Hoofd van den dienst,
- 6 Inspecteurs, waarvan 1 titulair,
- 40 Gouvernementsveeartsen, waarvan 25 1e klasse,
- 1 Landbouwconsulent,
- 49 Adjunct-gouvernementsveeartsen, waarvan 11 1e klasse,
- 5 Opzichters,
- 1 Beheerder voor de doorgangsstallen te Pengarasan,
- 206 Mantri's, waarvan 14 hoofdmantri's en 112 mantri's 1e klasse,
- 39 Schrijvers, waarvan 10 1e klasse.

Van dit personeel waren:

- 1 Inspecteur, (1) 6 Gouvernementsveeartsen, waarvan 5 1e klasse,
- 5 Adjunct-gouvernementsveeartsen, waarvan 2 1e klasse, 1 opzichter,
- 24 veemantri's (4 hoofdmantri's en 12 mantri's 1e klasse) en 4 schrijvers ter beschikking van de provincie West-Java gesteld.

In verband met de instelling der provinciën werd bij Staatsblad 1928 No. 51 het reglement op de Veeartsenijkundige Overheidsbemoeyenis en de Veeartsenijkundige Politie in Nederlandsch-Indië (Staatsblad 1912 No. 432 e. a.) gewijzigd.

(1) De ter beschikking van de provincie gestelde inspecteur bleef naast zijne functie als provinciaal inspecteur, tevens belast met de contrôle van den veeartsenijkundigen dienst in de ambtskringen Pekalongan, Tegal, Poerwokerto, Magelang, Keboemen en Jogjakarta.

Aan het 2e lid van artikel 1 werd eene alinea toegevoegd:

„De uitvoering van de onder a omschreven Overheidsbemoeienis, voor zoover betrekking hebbende op de bestrijding van besmettelijke veeziekten, geschiedt met medewerking van de provinciale besturen. Zij dragen zorg, dat het ter beschikking van de provincie gesteld personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst en e.q. het door de provincie aangestelde veeartsenijkundig personeel, voor zoover dit daarvoor in de termen valt, als veeartsenijkundige medewerkt aan de uitvoering van de in dit reglement vervatte voorschriften”.

Het tweede lid van artikel 34 (aanwijzing van deskundigen) werd aangevuld met de volgende alinea:

„In provinciën wordt deze bevoegdheid (het aanwijzen van deskundigen) ten aanzien van het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst uitgeoefend door het college van gedeputeerden na overleg met den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel”.

Op Java moesten als gevolg der bestuurshervorming de grenzen van meerdere veeartsenijkundige ressorten worden gewijzigd. De amtskring Rembang werd opgeheven en gedeeltelijk gevoegd bij Koedoes, gedeeltelijk bij het nieuw ingestelde ressort Bodjonegoro.

Op de buitengewesten werd de amtskring Watampone gevoegd bij Makasser; het ressort Djambi werd opnieuw ingesteld.

BESMETTELIJKE VEEZIEKTEN.

(Staatsblad 1912 No. 435, 1913 No. 120, 1915 No. 302, 1917 No. 45 en 1924 No. 384). Zie bijlagen III en IV.

PESTIS BOVINA

bij herkauwende dieren en varkens.

Niet voorgekomen.

ANTHRAX

bij alle vee.

Met uitzondering van het eiland Sumatra, waar deze ziekte in meerdere ressorten belangrijke schade aan den veestapel toebreacht, werd anthrax slechts in enkele amtskringen en dan nog zeer sporadisch waargenomen.

Koepang. Totaal werden geconstateerd 15 gevallen bij buffels en 9 bij paarden, waarvan 1 op Timor en 21 op Roti. Voor het eerst werd de ziekte waargenomen op Savoe (bij twee buffels).

Waingapoe. Een geval te Waikaboebak.

Raba. Geconstateerd werden 13 gevallen bij buffels. De contactdieren werden met serum behandeld. Van 1804 met eene preventieve dosis ingespoten dieren stierven er 3 binnen 5 dagen na de serumtoediening. Van 4 met serum behandelde dieren herstelden er 3.

Buitenzorg. In de residentie Krawang en dan voornamelijk in het onderdistrict Toeloekdjambe kwam miltvuur voor bij 27 runderen en 34 buffels. Alle dieren succombeerden, behalve 3 buffels, welke na serumbehandeling genazen.

Weltevreden. 5 Gevallen bij buffels.

Serang. In het onderdistrict Pamarajan stierven 8 buffels tengevolge van anthrax.

Padang. Miltvuur werd een maal gediagnostiseerd bij een rund en 3 maal bij een buffel (onderafdeelingen Batipoeh en Korintji). Door politie maatregelen kon verdere uitbreiding der ziekte steeds voorkomen worden.

Fort de Kock. In de onderafdeeling Sidjoendjoeng had de buffelstapel, voornamelijk als gevolg van het niet tijdig rapporteeren van voorgekomen sterfgevallen, ernstig van anthrax te lijden. Vastgesteld werden 44 gevallen bij het rund en 811 bij buffels. Op het einde van verslagjaar was de ziekte nog niet geheel geweken.

De bestrijding bestond in het op groote schaal inspuiten van serum en vaccin; daarnaast werden strenge politie maatregelen toegepast.

Sibolga. In begin van verslagjaar heerschte miltvuur nog in hevige mate onder den buffelstapel in de onderafdeeling Padang-Lawas. De laatste gevallen werden geconstateerd in Juli 1928. In December deden zich plotseling een 8-tal gevallen voor in de onderafdeeling Angkola en Sipirok, in eene kampong, gelegen op de grens van de onder-

afdeeling Padang Lawas. Het aantal in 1928 geconstateerde gevallen in dezen ambtskring bedroeg:

Januari	361
Februari	116
Maart	102
April	296
Mei	50
Juni	25
Juli	4
Augustus	—
September	—
October	—
November	—
December	8
Totaal	962

De bestrijding bestond wederom in het op groote schaal toepassen van serum- en vaccininspuitingen. De bekende eigenaardige manier van veehouding in Padang Lawas belemmert de bestrijding van veeziekten zeer.

Djambi. In begin 1928 brak miltvuur uit in de onderafdeeling Sarolangoen. Tot April nam het aantal gevallen toe om daarna geleidelijk af te nemen; tegen het einde van het jaar was de ziekte opgehouden. Volgens bestuursopgave stierven in totaal 773 buffels. In de besmette streken werd serumbehandeling toegepast. Door de verwildering der dieren en vooral door de onverschilligheid der vee-eigenaren kon slechts ongeveer 10% van het aanwezige vee behandeld worden.

SEPTICHAEMIA EPIZOOTICA (PLURIFORMIS)

bij herkauwende dieren en varkens.

Op bijna alle groote eilanden van den Timor-archipel veroorzaakte de ziekte belangrijke schade o.a. op Timor, Flores, Soemba en Soembawa. In Zuid-Celebes en in de provincie West-Java ging een groot aantal dieren aan septichaemie ten gronde.

Op Sumatra werd septichaemie met zekerheid uitsluitend waargenomen in het ressort Koetaradja; het aantal voorgekomen gevallen was hier vrij groot.

In alle ambtskringen werd de ziekte bestreden door preventieve serum- en vaccininspuitingen (zie hoofdstuk: Onderzoek en behandeling). De bevolking is overal van het groote nut hiervan doordrongen en biedt hare buffels gaarne ter behandeling aan.

Koepang. Waargenomen werden 266 gevallen, waarvan 40 bij runderen, 225 bij buffels en 1 bij een varken; 191 dieren stierven, de overige herstelden na serumtoediening. De ziekte werd voornamelijk waargenomen in den regentijd. Voor het eerst werden gevallen op het eiland Savoe geconstateerd. Het rapporteeren geschiedde over het algemeen zeer slecht. De bestrijding bepaalde zich tot serumtoediening en vaccinatie.

Roeteng. Zeer toevallig werd het voorkomen van de ziekte ontdekt in de landschappen Badjawa en Nage; 120 buffels en 2 runderen stierven. Contactdieren werden met serum behandeld. Ook hier liet het rapporteeren zeer te wenschen over.

Waingapoe. Het aantal geconstateerde gevallen bedroeg 282 tegen 394 in 1927. Aangetast werden 218 buffels, 18 runderen en 46 varkens. Hiervan stierven 171 buffels, 17 runderen en 42 varkens. Geslacht werden 2 buffels. Hersteld zijn veelal na serumtoediening, 45 buffels, 1 rund en 4 varkens. De besmetting geschiedt veelal plaatselijk; toch ziet men een enkele maal overbrenging bij transport van buffels. Het rapporteeren geschiedt slecht. De ziekte werd bestreden door middel van politimaatregelen en toediening van serum en vaccin.

Raba. Waargenomen werden 244 gevallen, waarvan één bij een rund en de overige bij buffels. De bestrijding bestond voornamelijk in preventieve serumtoediening bij contactdieren. Curatief werden 93 klinisch zieke buffels behandeld; hiervan herstelden 44 dieren.

Makassar. Septichaemie werd gediagnostiseerd bij 1467 buffels, 38 runderen en 200 varkens. Hiervan stierven 1385 buffels, 34 runderen en 193 varkens. De meeste ziektegevallen kwamen voor in den regentijd. Ter bestrijding der ziekte werden seruminspuitingen op groote schaal toegepast.

Madioen. Enkele verdachte gevallen. De diagnose vond geene bevestiging in het nader onderzoek.

Cheribon. Op het einde van 1927 en in de eerste maanden van verslagjaar heerschte septichaemie in de regentschappen Indramajoe en

Madjalengka. Totaal werden in 1928 aangetast 276 buffels en 1 rund, waarvan er 181 succombeerden, 74 afgeslacht werden en 21 herstelden. Uitsluitend werd hier de pectorale vorm waargenomen. Ongeveer ultimo Mei was de ziekte geweken. In de 2e helft van verslagjaar werd een groot deel van den buffelstapel in genoemde regentschappen gevaccineerd.

Bandoeng. In dezen ambtskring maakte septichaemie meerdere slachtoffers. Er werden 180 buffels en een rund aangetast, waarvan er 163 stierven of afgeslacht werden, terwijl de rest herstelde. De ziekte kwam in verschillende districten voor, voornamelijk echter in Tandjoengsari, Tjikalongwetan en Tjitjalengka.

Soekaboemi. In het begin van verslagjaar brak septichaemie uit in het district Tjikalongkoelon. Nog vóór eene behandeling kon worden ingesteld, waren 18 buffels gestorven. Behalve dat nog 9 buffels kort na de ingestelde vaccinatie stierven, is de ziekte daar verder niet meer voorgekomen.

Buitenzorg. Zoowel in de residentie Buitenzorg als in Krawang kwamen septichaemiegevallen voor. In Krawang werden slechts 31 buffels aangetast en was het aantal slachtoffers dus veel kleiner dan het vorig jaar. In Buitenzorg werd de ziekte geconstateerd bij 214 buffels en 1 rund. Het grootste aantal gevallen kwam voor in de districten Tjiawi en Paroeng. Van de 246 aangetaste dieren stierven er 105, werden er 124 afgeslacht en herstelden 17.

Weltevreden. De ziekte werd geconstateerd bij 62 slachtvarkens en bij 3 buffels.

Serang. Het totaal aantal gevallen bedroeg 394 (in 1927 slechts 61). In afwijking met de andere ambtskringen, waar de ziekte vooral in het begin van het jaar optrad, vielen hier de meeste slachtoffers in de maanden Augustus, September en October. De ziekte heeft het eerst geheerscht in de onderdistricten Kaseman, Taktakan, Serang en Kramatwatoe. Van de aangetaste dieren waren er slechts 6, die in 1926 gevaccineerd waren. In de maand Augustus was geen serum beschikbaar door een uitbraak van mond- en klauwzeer onder de dieren van het Veeartsenijkundig Instituut, waardoor de ziekte in het Serangsehe snel om zich heen greep en meer slachtoffers maakte dan anders het geval zou zijn geweest. Van de aangetaste dieren stierven er 14, werden 372 afgeslacht en herstelden 8.

Balige. Evenals vorige jaren deden zich op Samosir enkele verdachte gevallen voor; klinische symptomen en sectiebeeld wezen op haemorrhagische septicaemie. Ook in Baroes deden zich enkele verdachte sterfgevallen voor; zekerheid omtrent den aard van het lijden werd niet verkregen.

Koetaradja. De ziekte kwam epizoötisch voor in de onderafdeeling Gajo Locëus. Door gebrek aan medewerking van de bevolking is de sterfte zeer groot geweest. Serum werd op ruime schaal met goed succes toegediend. Van een actieve immunisatie van den buffelstapel moest, in verband met het gemis aan medewerking van bevolkingszijde, afgezien worden. In totaal werden vastgesteld 503 gevallen; een betrouwbaar cijfer van de totale sterfte is niet op te geven.

APHTHAE EPIZOÏTICAE

bij herkauwende dieren en varkens.

In de 1e afdeeling kwam aphthae epizoöticae heerschend voor in den ambtskring Makassar. Op Java werd zij in alle ambtskringen waargenomen, echter in geringere uithreiding dan het vorige jaar. Op Madoera deden zich in tegenstelling met 1927, toen de ziekte op dit eiland ernstig heerschte, slechts 2 gevallen bij clandestien ingevoerde runderen voor.

Op Sumatra bleef slechts een ressort (Baligé) vrij van mond- en klauwzeer.

Het verloop der ziekte was, behalve in Zuid-Celebes, waar 203 buffels en 3 runderen stierven, overal goedaardig. Sterfgevallen, uitsluitend tengevolge van dit lijden, werden betrekkelijk weinig waargenomen.

Makassar. Gevallen van aphthae epizoöticae, welke ziekte sedert 1921 op Celebes niet meer was voorgekomen, werden het eerst waargenomen in Maart 1927 onder het slachtvee, afkomstig van Bali. Sedert dien heerschte de ziekte in den geheelen ambtskring. Het aantal in 1928 waargenomen nieuwe gevallen bedroeg 10031 (bij 9584 buffels en 447 runderen). De sterfte was niet gering, nml. 203 buffels en 3 runderen.

Pamekasan. Slechts 2 gevallen bij clandestien ingevoerde Bengaalsche trekrunderen.

Bondowoso. Runderen: ziek verbleven 27, bijgekomen 355, gestorven 4, geslacht 1, hersteld 377.

Paseroean. Runderen: totaal 689, gestorven 8, hersteld 664, ziek verbleven 17.

Malang. Runderen: ziek verbleven 22, bijgekomen 141, gestorven 2, hersteld 160, ziek verbleven 1.

Soerabaja. Runderen: 249 gevallen, buffels 24, totaal 273, waarvan 11 stierven, 231 herstelden en 31 ziek verbleven.

Modjokerto. Runderen: ziek verbleven 59, bijgekomen 440, gestorven 5, hersteld 467, ziek verbleven 27. Buffels: ziek verbleven 1, bijgekomen 7, gestorven 1, hersteld 4, ziek verbleven 3.

Bodjonegoro. Runderen: ziek verbleven 9, bijgekomen 434, gestorven 4, hersteld 360, ziek verbleven 79. Buffels: ziek verbleven 1, bijgekomen 165, gestorven 13, hersteld 134, ziek verbleven 19. Verder 2 gevallen bij geiten, die stierven.

Kediri. Runderen: totaal 449, gestorven 4, hersteld 388, ziek verbleven 57. Buffels: totaal 4, hersteld 2, ziek verbleven 2.

Madioen. Runderen: ziek verbleven 3, bijgekomen 179, gestorven 1, hersteld 181. Buffels: ziek verbleven 7, bijgekomen 130, hersteld 137.

Soerakarta. Mond- en klauwzeer werd het geheele jaar door, het meest echter in het midden van verslagjaar, waargenomen. Meestal was het verloop goedaardig. Niettegenstaande uitgeoefende contrôle op het vervoer van vee per spoor, kon niet belet worden, dat te Salatiga en Batavia onder van hier afkomstige runderen de ziekte werd geconstateerd.

Koedoes. Aangetaast werden 103 runderen en 87 buffels. Onder de runderen kwamen geen sterfgevallen voor; daarentegen zijn 4 buffels gestorven en 2 geslacht. De ziekte is het meest waargenomen in het regentschap Pati, waar 85 gevallen gerapporteerd zijn.

Semarang. In begin van verslagjaar kwam de ziekte in verschillende melkerijen binnen de gemeente Semarang en onder bevolkingsvee in de regentschappen Kendal en Semarang voor. Na April werden in de melkerijen geen nieuwe gevallen geconstateerd. In het regentschap Kendal bleef de ziekte langer aanhouden, waardoor een der daar aan-

wezige suikerfabrieken bij het riettransport eenige belemmering onder-
vond. Bij runderen kwamen voor 757 gevallen, waarvan 86 binnen de
gemeente Semarang, 113 in het regentschap Semarang buiten de ge-
meente en 558 in het regentschap Kendal. In totaal zijn 9 runderen
gestorven en 31 geslacht. Het aantal aangetaste buffels bedroeg 60,
waarvan 25 in het regentschap Semarang buiten de gemeente en 35 in
het regentschap Kendal. Gestorven zijn 2 buffels, geslacht 9. In de
desa Banjoebiroe is mond- en klauwzeer bij 6 varkens waargenomen.

Jogjakarta. Geconstateerd werden 1582 gevallen bij runderen en
192 bij buffels, waarvan:

in de voormalige afdeeling Jogjakarta	397 en	32
" " " " Koelon Progo	190 „	36
" " " " Goenoeng Kidool	995 „	124

Het verloop der epizoötie was in verslagjaar minder gunstig dan
in 1927. Bedroeg toen het mortaliteitspercentage 0.4 bij runderen
en 0 bij buffels, in 1928 waren die cijfers 2.75 en 1.

Van de aangetaste runderen werden er 76 geslacht. Met verreweg
het grootste gedeelte, n.l. met 72, geschiedde dit aan het abattoir ter
hoofdplaats Jogjakarta. Dit waren voornamelijk uit naburige afdee-
lingen geïmporteerde slachtrunderen. Aan genoemd slachthuis werden
bovendien 3 aan apthae lijdende buffels geslacht. Het slaachtpercen-
tage heeft dus voor runderen 5, voor buffels $1\frac{1}{2}$ bedragen, d.w.z. dat
het voor eerstgenoemde diersoort dubbel zoo groot is geweest als in
1927, in welk jaar het voor buffels 0 was.

Ook in dezen amtskring werd op het veevervoer per trein streng
toezicht gehouden.

Keboemen. Mond- en Klauwzeer kwam slechts sporadisch voor
en wel bij 20 runderen en 4 buffels.

Magelang. De ziekte werd gedurende het geheele jaar verspreid
waargenomen, doch had bijna steeds een gunstig verloop. Ze werd
geconstateerd bij 685 runderen en 314 buffels, waarvan er 12 en 5 ge-
storven en 24 en 1 geslacht zijn.

Poerwokerto. In dezen amtskring werden 702 runderen en 311
buffels aangetast, waarvan 4 runderen gestorven en 1 geslacht zijn.
Het lijden heeft zich in alle regentschappen vertoond. Zooals uit de
cijfers kan blijken, was het verloop ook hier goedaardig.

Pekalongan. De meeste ziektegevallen zijn in Januari en Fe-
bruari voorgekomen. Daarna nam de ziekte af om in Juni weer op te

treden en in Juli haar hoogtepunt te bereiken. Nadien verminderde het aantal gevallen opnieuw. Aangetast werden 1122 buffels en 208 runderen. Hiervan zijn gestorven 6 en 4, geslacht 1 en 5.

Tegal. Hier zijn 2003 gevallen bij buffels en 650 bij runderen waargenomen. Bijna het geheele jaar door heeft de ziekte gewoed. Gestorven zijn 32 buffels en geslacht 58. Zeer veel nadeel hebben sommige melkerijen van het mond- en klauwzeer ondervonden. Zoo verloor een melkerij te Tegal 8 van de 20 aangetaste runderen. De sterfgevallen moeten op rekening van decubitus, pyaemie e.d. gesteld worden. Ook in een melkerij te Boemiajoe werden talrijke complicaties waargenomen. In totaal zijn 9 runderen gestorven, terwijl er 28 geslacht moesten worden.

Cheribon. In December werden gevallen van mond- en klauwzeer waargenomen in enkele onderdistricten van het regentschap Indramajoe. Er werden 159 buffels aangetast. Het verloop was goedaardig.

Bandoeng. Behalve dat te Bandoeng, Tjimahi en Garoet onder het slachtvee van Midden-Java afkomstig, respectievelijk 56, 9 en 30 gevallen van mond- en klauwzeer werden geconstateerd, werd de ziekte ook waargenomen onder buffels in de onderdistricten Tjitjalengka, Tjidjamboe, Tjimahi, Oedjoengbroeng en Boewahbatoe van het regentschap Bandoeng, waarschijnlijk daar gebracht door aangevoerd vee. Een 4-tal melkerijen in Bandoeng werd besmet, doch het verloop der ziekte was hier gelukkig goedaardig. In de regentschappen Tasikmalaja, Tjamis en Garoet kwamen respectievelijk 92, 60 en 43 ziektegevallen voor. In totaal werden in dezen amtskring dus 502 buffels en runderen aangetast.

Soekaboemi. Op het slachthuis te Soekaboemi werd mond- en klauwzeer geconstateerd bij 46 buffels en 58 runderen, afkomstig van Midden-Java. Ook hier werden enkele melkerijen besmet. Het verloop op één ervan was ernstig en leidde tot het verlies van enkele dieren. Onder het vee der bevolking werden meerdere gevallen waargenomen.

Buitenzorg. Zoowel in de residentie Buitenzorg als in Krawang kwam de ziekte voor, naar alle waarschijnlijkheid er gebracht door geïmporteerd slachtvee van Midden-Java. In de residentie Buitenzorg werden aangetast 160 buffels en 129 runderen en in Krawang 714 buffels en 138 runderen. Behalve, dat enkele malen complicaties optraden, waardoor de dieren afgeslacht moesten worden, was het verloop goedaardig.

Weltevreden. Gerapporteerd werden 2565 gevallen. In het Tanggerangsche trad de ziekte op het einde van verslagjaar min of meer heerschend op. Door het slachtvee van Midden-Java werden de voorradige partijen vee bij de verschillende slagerijen telkens geïnfecteerd.

Serang. Geconstateerd werden 1209 gevallen, in hoofdzaak bij buffels.

Teloekbetoeng. Enkele sporadische gevallen. Door tijdige ontdekking der eerste gevallen en spoedige toepassing der maatregelen kon verdere uitbreiding worden voorkomen.

Benkoelen. In dezen ambtskring deed de ziekte zich in de eerste helft van verslagjaar voor (288 gevallen bij runderen en 61 bij buffels). Ook werden enkele geiten aangetast. Het verloop was goedaardig; 13 runderen stierven en 3 werden geslacht. Alle zieke buffels herstelden.

Padang. Aphthae epizooticae, welke ziekte in Padang in verscheidene jaren niet waargenomen was, brak in September 1928 uit. Vermoedelijk is zij ingesleept met geïmporteerd slachtvee van Java. De ziekte breidde zich snel uit over den geheelen ambtskring, behalve de afdeling Solok. Het verloop was over het algemeen goedaardig. Aangetast werden 1715 runderen, 506 buffels en 34 varkens.

Fort de Kock. In November werden de eerste gevallen waargenomen. De ziekte breidde zich snel uit over het geheele ressort. Vastgesteld werden 96 gevallen bij runderen en 392 bij buffels. Op ultimo 1928 heerschte de ziekte nog.

Koetaradja. 60 Gevallen bij runderen op de onderneming Aloer Djamboe. Waarschijnlijk is de ziekte binnengesleept van uit Sumatra's Oostkust. Uitbreiding der ziekte kon door strenge politiematregelen voorkomen worden.

Medan. In totaal 106 gevallen bij runderen.

Pagaralam. Op ultimo 1927 waren ziek verbleven 118 runderen en 16 buffels; 25 nieuwe gevallen deden zich voor bij runderen. Alle aangetaste dieren herstelden.

MALLEUS
bij eenhoevige dieren.

Eene opgave van het aantal door de Gouvernements veeartsen verrichte malleinaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstelling zijn in bijlage VII vermeld.

Behalve Soembawa en Lombok zijn alle kleine Soenda-eilanden vrij van malleus gebleven. In Celebes werd de ziekte veelvuldig waargenomen. Op Java kwam kwade droes in alle amtskringen voor. Het sterkst besmet zijn Soerabaja, Bondowoso, Soerakarta, Charibon, Bandoeng, Buitenzorg en Batavia, het minst Pamekasan, Bodjonegoro, Semarang, Jogjakarta, Keboemen, Magelang en Serang. Op Sumatra kwam malleus frequent voor in de ressorten Padang, Fort de Kock, Pagaram en Medan.

De bestrijding der ziekte werd overal op de bestaande wijze voortgezet. De algemeene malleinatie in den amtskring Medan werd herhaald. Met het gebruik van reactors onder politietoezicht werd voortgegaan.

Amtskringsgewijze valt het navolgende omtrent het voorkomen der ziekte te vermelden.

Raba. Waargenomen werden 41 gevallen. Drie dieren stierven, de overige werden afgemaakt. Voor 30 onteigende dieren werd schadeloosstelling uitbetaald.

Soembawabesar. Wel vonden malleinaties plaats; de ziekte kon echter niet worden vastgesteld.

Mataram. Twee gevallen werden middels malleine opgespoord. Bij een derde reactor was de sectie negatief.

Makassar. Meer aandacht werd besteed aan opsporing van klinische gevallen; malleinatie werd alleen systematisch ter hoofdplaats uitgevoerd. Waargenomen werden 126 gevallen; 11 dieren stierven en 115 werden afgemaakt.

Manado. Afgemaakt werden 141 paarden, waarvan 89 min of meer duidelijke klinische verschijnselen vertoonden. Voor 99 onteigende paarden werd schadeloosstelling uitbetaald. Hoewel de ziekte in alle afdeelingen werd waargenomen, moet de onderafdeeling Bolaäng Mongondouw als het ernstigst besmet beschouwd worden.

Bandjermasin. Een onderzoek van den paardenstapel in Pleihari en Barabai deed geen verdachte gevallen ontdekken.

Pamekasan. 7 Gevallen, waarvan vier gestorven en 3 afgemaakt tegen schadeloosstelling. Twee reactors bleven in observatie.

Bondowoso. 84 Gevallen, 13 gestorven, 71 afgemaakt, waarvan 34 met schadeloosstelling. Bovendien waren in den amtskring 61 reactors, waarvan er 3 stierven, 3 hersteld werden verklaard en 55 in observatie bleven. Het tijdig rapporteeren der ziektegevallen heeft veel te wenschen overgelaten.

Pasoeroean. 41 Gevallen; gestorven 5, afgemaakt 36, waarvan 29 onder toekenning van schadeloosstelling.

Malang. 23 Gevallen, gestorven 2, als hersteld vermeld 2, afgemaakt 19, waarvan slechts 5 onder toekenning van schadeloosstelling. Ook in dezen amtskring heeft het rapporteeren veel te wenschen overgelaten. In observatie bleven nog 5 reactors.

Soerabaja. Totaal 138 gevallen (tegen 287 in 1926 en 158 in 1927). Alle lijders werden afgemaakt, waarvan 137 onder toekenning van schadeloosstelling. In den sinds jaren meest ernstig besmetten stal te Kalisari werden gunstige resultaten bereikt met de bijzondere ont-smettingsmaatregelen, zoodanig dat in de laatste 5 maanden van het jaar geen clinisch geval der ziekte meer optrad.

61 Reactors bleven ultimo verslagjaar nog in observatie. Bij positieve reactie en positief serumonderzoek werd steeds geadviseerd tot afmaking over te gaan.

Modjokerto. 17 Gevallen, 2 gestorven en 15 afgemaakt, waarvan 6 met toekenning van schadeloosstelling. In observatie bleven 10 reactors.

Bodjonegoro. 7 Gevallen, 3 gestorven en 4 afgemaakt, waarvan 2 met schadeloosstelling.

Kediri. 29 Gevallen, waarvan 2 gestorven en 27 afgemaakt, waarvan 26 tegen schadeloosstelling; 66 reactors bleven in observatie.

Madioen. 6 Gevallen, 1 gestorven, 5 afgemaakt, waarvan 4 met schadeloosstelling. Negen reactors bleven onder observatie.

Soerakarta. De meeste gevallen deden zich voor in de stad Solo en haar naaste omgeving, waar alle paarden gemalleineerd werden. Ook in verslagjaar werd gebruik van reactors onder politietoezicht toegestaan. Bedroeg hun aantal op ultimo 1927 268, in verslagjaar kwamen er 91 bij. Van de reactors zijn er 50 afgemaakt, 10 gestorven, 1 geslacht en 4 vrijgegeven. Einde 1928 waren er dus nog 294 aanwezig, die maandelijks gecontroleerd worden. Onder de afgemaakte en gestorven reactors waren er 22, die vanaf 1926, 28, die van af 1927 onder politietoezicht stonden.

Waargenomen werden 119 malleusgevallen, waarvan 115 in de afdeling Soerakarta en 4 in de afdeling Klaten. Gestorven zijn 14 patiënten, afgemaakt 105. Voor 69 paarden kon schadeloosstelling worden toegekend.

In de hoogst gebrekkige toestanden, welke in de stallen bestaan, kwam geen verbetering. Evenmin viel vooruitgang in de verzorging der paarden, welke veel te wenschen overlaet, te constateeren.

Koedoes. Een klinisch geval in het regentschap Rembang; het dier is afgemaakt, waarbij schadeloosstelling kon worden toegekend. Een tweede klinisch geval werd in het regentschap Koedoes aangetroffen. Ook hier werd afmaking toegepast, waarbij schadeloosstelling kon worden toegekend. Een paard, dat met den laatstbedoelden patient contact had gehad, bleek positief op de ophthalmomalleinatie te reageeren en werd deswege geïsoleerd.

Semarang. Slechts 6 gevallen (vorig jaar 60), waarvan 2 binnen de gemeente Semarang. Niettegenstaande geregelde stalinspecties en ingestelde malleinaties werden niet meer patiënten aangetroffen. Te Ambarawa deed zich 1 geval voor. In het district Soekoredjo werd een paard met klinische malleus aangetroffen; bij malleinatie bleken nog 2 paarden aan de ziekte te lijden. Van de 6 patiënten is er 1 gestorven en zijn er 5 afgemaakt, waarvan 4 met schadeloosstelling.

Jogjakarta. 11 Gevallen, waarvan 10 in de voormalige afdeling Jogjakarta en 1 in Koelonprogo. Van de gevallen in het eerstgenoemde bestuursgebied deden er zich 9 ter hoofdplaats Jogjakarta voor. 10 Paarden werden afgemaakt, waarvan 7 met toekenning van schadeloosstelling; 1 dier stierf.

De daling van het ziektecijfer sinds 1925 (van 56 in 1925 op 11 in 1928) wordt toegeschreven aan intensievere bestrijding door systematisch onderzoek van de paarden in de wagenverhuurderijen op en om de hoofdplaats en de grootere bereidwilligheid van de eigenaren om dieren met latente malleus te laten afmaken.

Keboemen. Niettegenstaande de kwartaalsgewijze paardeninspecties werd slechts één ziektegeval opgespoord. Het betrof een paard met zwelling der sub-maxillaire lymphklieren, dat positief op de malleine had gereageerd. Het dier is onder toekenning van schadeloosstelling afgemaakt. In de jaren 1925, 1926, 1927 en 1928 kwamen in dit ressort respectievelijk 16, 6, 3 en 3 gevallen voor.

Magelang. Waargenomen 9 gevallen (vorig jaar 20), waarvan 4 klinische. In het regentschap Wonosobo, waar verleden jaar het lijden bij 18 paarden werd geconstateerd, kon in verslagjaar de ziekte niet worden opgespoord. Van de 9 aangetaste paarden zijn er 2 gestorven en 7 onder toekenning van schadeloosstelling gedood.

Poerwokerto. Bij 40 paarden werd malleus gediagnostiseerd (in 1927 bij 9; in 1926 bij 21). Alle dieren zijn afgemaakt, waarbij in 38 gevallen schadeloosstelling kon worden toegekend. Ook in verslagjaar was het gebruik van reactors onder politietoezicht toegestaan. Einde 1927 waren aanwezig 10 reactors; bijgekomen 3; gestorven 1; ontvoerd 1; vrijgegeven 6. Alzoo einde 1928 onder politietoezicht 5 paarden.

Pekalongan. Waargenomen werden 23 gevallen tegen 35 in 1927. Alle malleuslijders werden afgemaakt. Het waren zoo goed als alle klinisch zieke dieren; slechts enkele patiënten werden afgemaakt wegens verdachte verschijnselen met positieve malleinereactie. Reactors werden wederom tot het gebruik toegelaten. Bij 1 reactor werd na maandenlang gebruik malleus gediagnostiseerd.

Tegal. In verslagjaar werd de ziekte bij 31 paarden geconstateerd (vorig jaar bij 17). Hiervan zijn gestorven 1 en afgemaakt 30. Slechts in 10 gevallen kon schadeloosstelling worden toegekend. Het rapporteren laat dus nog veel te wenschen over. De driemaandelijksche paardeninspecties leverden uit een oogpunt van ziektebestrijding geen resultaat op. Met stalinspecties werd iets meer succes behaald. De ontdekking van de meeste gevallen is evenwel aan spionnenberichten te danken.

In de provincie **West-Java** bedroeg het aantal geconstateerde malleusgevallen in verslagjaar 343 tegen 418 in het vorig jaar. Uit deze cijfers mag men echter niet concludeeren, dat de ziekte aan het afnemen zou zijn. Veel hangt af van het rapporteren en dit laat nog altijd te wenschen over. In de ambtskringen Cheribon, Buitenzorg en Weltevreden is het aantal gevallen kleiner geworden, het bedroeg respectie-

veel 35, 70 en 92 tegen 87, 77 en 135 in het vorig jaar. In de ambtskringen Bandoeng, Sockaboemi en Serang werden daarentegen 112, 25 en 9 paarden aangetast tegen 96, 16 en 7 in 1927. In totaal werden onder toekenning van schadeloosstelling 212 paarden afgemaakt (in Cheribon 22, in Bandoeng 65, in Sockaboemi 23, in Weltevreden 67 en in Serang 7 paarden).

Teloekbetoeng. Bij de jaarlijksche algemeene malleinatie deed zich één positieve reactor voor te Tandjoengkarang. Het dier was tot ultimo 1928 in isolatie en vertoonde geen klinische verschijnselen.

Padang. 64 Gevallen, waarvan 39 in Padang en Ommelanden, 21 in Batipoeh en Pariaman, 3 in Solok, 1 in Korintji. Geconstateerd werden 29 klinische gevallen en 35 na malleinatie.

Fort de Kock. 28 Gevallen, waarvan 18 klinisch en 10 na malleinatie werden vastgesteld. Afgemaakt werden 23 paarden, 3 dieren stierven en 2 zijn ziek verbleven. De gevallen bepaalden zich tot de afdelingen Agam en Pajakoemboeh. Zoowel in Padang als in Fort de Kock worden alle slachtpaarden vooraf gemalleineerd.

Sibolga. Zeer waarschijnlijk wordt in dit ressort de ziekte telkens vanuit de Padangsche Bovenlanden binnengesleept. Zooveel mogelijk wordt op die invoer controle uitgeoefend. Daar het echter een landverbinding is, is deze niet scherp door te voeren. Nadat de eerste klinische gevallen zich in de onderafdeeling Klein- en Groot-Mandailing en Natal (afdeeling Padang Sidempoean) hadden voorgedaan, werd de geheele paardenstapel aan een stelselmatig onderzoek onderworpen. Ook in de gemeente Padang Sidempoean en in de onderafdeeling Padang Lawas werd op ruime schaal gemalleineerd. Waargenomen werden in verslagjaar 13 gevallen.

Koetaradja. Een geval werd in 1927 waargenomen bij een officiersdienstrijpaard. Dit dier was op ultimo 1927 nog in observatie en werd in 1928 afgemaakt. De sectie was positief. Ook in 1928 verliep de malleinatie bij een ingevoerd officiersrijpaard positief. Dit dier was ultimo 1928 nog in observatie.

Medan. Bij de algeheele malleinatie van den paardenstapel reageerden van de 3709 onderzochte dieren er 25 positief en 149 dubieus. Alle 25 positieve reactoren werden afgemaakt, van de dubieuze 4 en van de negatieve 1. Voor deze 30 dieren werd aan schadeloosstelling uitbetaald f 2 626.50 d.i. ongeveer f 87.50 per paard. Het onderzoek zal in 1929 weder worden herhaald.

Pagaralam. Klinische gevallen deden zich niet voor. 22 Positieve reactors werden afgemaakt. Afgezonderd waren op ultimo 1927 28 paarden, bijgekomen 19, afgemaakt 22, gestorven 3, zoodat op ultimo 1928 nog 22 paarden (20 te Moeara Enim en 2 te Palembang) afgezonderd stonden.

SACCHAROMYCOSE

bij eenhoevige dieren.

In het oostelijk gedeelte van den Archipel komt saccharomycose alleen voor in Zuid-Celebes.

Op Java was de ziekte voornamelijk in de kustplaatsen van belang. Zoo werden in Soerabaja 285 gevallen waargenomen, te Semarang 44, Pekalongan 50 en Tegal 14. Op Sumatra werd saccharomycose niet geconstateerd.

Over het algemeen werden met de curatieve behandeling der aangetaste dieren vrij goede resultaten bereikt. De afzondering der lijders is in de meeste verhuurderijen onvoldoende om besmetting te voorkomen.

Makassar. Waargenomen werden 24 gevallen, verspreid over den geheelen amtskring. Waar mogelijk werd door personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst hulp verleend bij de behandeling.

Manado. Een ziek verbleven paard herstelde; een nieuw geval deed zich voor in Poso.

Pamekasan. 1 Geval, overleden.

Bondowoso. 1 Geval, ziek verbleven.

Pasoeroean. 1 Geval, afgemaakt.

Malang. 1 Geval; ziek verbleven.

Soerabaja. De ziekte veroorzaakte hier groote schade. Met 81 uit vorig jaar ziek verbleven dieren, totaal 285 gevallen (vorig jaar 307), waarvan 5 gestorven, 42 afgemaakt, 166 hersteld en 72 op ultimo 1928 ziek verbleven. Van de 213 beëindigde gevallen herstelden er dus 166 of 78% (vorig jaar 68%). Uit een therapeutisch oogpunt is zulks niet onbevredigend. Het geringere aantal gevallen dan in 1927 kan

niet besluiten tot eenige vordering der bestrijding. De besmette bedrijven blijven besmet, voor ieder afgeloopen geval treedt een nieuw in de plaats. Dit behoeft bij de zeer langdurige afzondering in de bedrijven geen verwondering te wekken: die lange duur geeft voldoende gelegenheid om ondanks de afzondering toch de ziekte over te brengen (personeel, verplegingsmateriaal, vliegen).

Modjokerto. Met een ziek verbleven dier totaal 9 gevallen, (waarvan 7 in het regentschap Sidoardjo). Hiervan zijn er 2 gestorven, 5 hersteld en 2 ziek verbleven.

Kediri. Een geval; gestorven.

Semarang. Waargenomen werden 44 gevallen, waarvan 40 binnen de gemeente Semarang, 1 in het regentschap Semarang buiten de gemeente en 3 in Kendal. Ziek verbleven op ultimo 1927 14; bijgekomen 44; gestorven 3; afgemaakt 1; hersteld 50; ziek verbleven op ultimo 1928 4.

Het aantal gevallen bedroeg in 1925 196, '26 185, '27 91 en '28 44. Uit deze cijfers blijkt, dat van eenen belangrijken vooruitgang gesproken mag worden. Dit gunstige resultaat wordt toegeschreven aan de isolatie en behandeling der patiënten in het dierenhospitaal, welke maatregelen in verslagjaar wederom werden toegepast. Van Gouvernementswege werd voor dit doel aan deze instelling eene subsidie van f 500.— toegekend.

Jogjakarta. Twee patiënten, waarvan een gestorven en de tweede op ultimo van verslagjaar nog geïsoleerd stond.

Keboemen. Ziek verbleven op einde 1927 3; bijgekomen 13; gestorven 2, afgemaakt 4, hersteld 6; ziek verbleven op einde 1928 4.

Magelang. Een geval.

Poerwokerto. In verslagjaar werden 109 ziekte gevallen waargenomen tegen 72 in 1927, wederom dus een belangrijke uitbreiding. 39 Paarden waren aan het begin van verslagjaar nog in behandeling. Van de $39 + 109 = 148$ geobserveerde patiënten zijn er 16 gestorven, 14 afgemaakt, 69 hersteld, 3 ontvoerd en 46 ziek verbleven. Van de 109 aangetaste paarden bevonden er zich 74 in het regentschap Tjilatjap en hier voornamelijk in een strook langs de kust. Moest ook in verslagjaar nog een groot aantal ziektegevallen worden opgespoord, in het aangeven van dit lijden begint verbetering te komen.

Pekalongan. Waargenomen werden 50 gevallen, met de ziek verbleven dieren dus 68 ziektegevallen. Van de aangetaste paarden zijn er 16 gestorven, 3 afgemaakt, 37 hersteld en 12 ziek verbleven.

Tegal. Werd in 1927 slechts 1 saecharomycosegeval gediagnostiseerd, in verslagjaar bedroeg dit aantal 14. Deze uitbreiding wordt toegeschreven aan intensievere stalinspectie; aangifte had bijna nooit plaats. Van de patiënten zijn er 3 gestorven, 2 afgemaakt, 3 hersteld en 6 ziek verbleven.

In de provincie **West-Java** werd saecharomycose alleen waargenomen in de amtskringen Cheribon, Buitenzorg en Weltevreden en wel respectievelijk bij 16, 11 en 23 paarden. Het rapporteren laat nog veel te wenschen over. De behandeling met intraveneuze injecties van dubbeljoodkwik gaf over het algemeen alleen goede resultaten in het beginstadium der ziekte.

SCABIËS

bij eenhoevige en herkauwende dieren.

Gevallen van scabiës kwamen in alle ressorten onder alle diersoorten voor. De bevolking beschouwt het lijden echter als van weinig belang en rapporteert de gevallen daarom niet of uiterst zelden.

Raba. Sarcoptesschurft werd gediagnostiseerd bij een paard; het dier herstelde na behandeling.

Makassar. Bij Balirunderen werd demodicosis waargenomen.

Pekalongan. Bij paarden werd sarcoptesschurft gediagnostiseerd en wel in 3 gevallen. Bij 3 buffels werd acariasis aangetroffen; in andere gevallen werd sarcoptes gevonden.

Sibolga. Scabiës werd bij geiten in het geheele ressort waargenomen, doch de bevolking doet er niets tegen.

Balige. Scabiës bij jonge buffels werd veelvuldig aangetroffen; enkele sterfgevallen onder deze dieren moesten aan dit lijden worden toegeschreven.

Medan. In de onderafdeeling Karolanden werd op groote schaal sarcoptesschurft vastgesteld bij buffels. Politiemaatregelen werden genomen en behandeling ingesteld met petroleum en kalk, waarna genezing volgde.

Koetaradja. Sarcoptesschurft werd gediagnostiseerd bij geiten in de onderafdeeling Lho'seumawe. Na behandeling met petroleum en kalk herstelden de dieren.

Pagaralam. Sarcoptesschurft werd uitsluitend bij geiten waargenomen; in totaal 90 gevallen. Hiervan zijn gestorven 20, afgemaakt 12, hersteld 28 en ziek verbleven 30 geiten. Het beste genazen de dieren na behandeling met petroleum en kalkwater.

Djambi. De ziekte komt sporadisch voor onder geiten. Het volk noemt de ziekte „sakit korap”.

SURRA

bij alle vee.

Surra heerschte omstreeks het midden van verslagjaar onder paarden en buffels in den ambskring Koepang. De bestrijding ondervond als gevolg van de primitieve toestanden, welke op het eiland Timor nog heerschen, vele moeilijkheden. In het ressort Soembawabesar deden zich enkele gevallen voor, evenzoo in Makassar, Manado en Kandangan.

In Oost- en West-Java kwam de ziekte wederom in alle ambtskringen, echter in mindere mate dan in 1927, voor. In Midden-Java had de veestapel, behalve in de ressorten Jogjakarta, Keboemen, Magelang en Tegal, opnieuw ernstig van surra te lijden.

Op Sumatra kwam de ziekte in alle ambtskringen, met uitzondering van Pagaralam en Djambi, in meer of mindere mate voor.

Voor de bestrijding werd zoowel prophylactisch als curatief van naganol een veelvuldig gebruik gemaakt.

Koepang. Zoowel op Timor (onderafdeeling Beloe) als op Roti werden in het midden van verslagjaar vrij veel surragevallen waargenomen. Op Roti werden aangetast 120 paarden en 21 buffels. Hiervan werden 122 dieren afgemaakt, 16 stierven en 3 herstelden. In Beloe werd surra bij 45 paarden gediagnostiseerd; hiervan werden er 14 afgemaakt en stierven er 31.

Raba. 15 Gevallen bij buffels; alle dieren werden geslacht of stierven.

Soembawabesar. Nabij Taliwang deden zich 8 gevallen voor, één bij een buffel en 7 bij paarden. Alle dieren stierven of werden geslacht.

Makassar. 26 Gevallen bij paarden. Een behandeling werd niet ingesteld.

Manado. Geconstateerd werden 8 gevallen in Gorontalo, 1 in Donggala en 8 in Poso, alle onder paarden. Bovendien kwam in Poso surra voor bij 2 runderen en 1 buffel. Het aantal sterfgevallen tengevolge van surra in de afdeeling Poso is vermoedelijk belangrijk grooter geweest dan 8. De bestrijding bestond in het treffen van politiemaatregelen, gecombineerd met naganolinspuitingen.

Bandjermasin. Na systematisch onderzoek van trekvee werden parasietendragers en ook wel klinische symptomen aangetroffen (bij 7 runderen en 1 hond).

Pamekasan. Slechts een geval bij een paard, dat stierf.

Bondowoso. 5 Gevallen bij runderen (alle gestorven) en 5 bij paarden (4 gestorven, 1 na naganol-atoxylbehandeling genezen).

Pasoeroean. 2 Gevallen bij runderen (1 gestorven, 1 ziek verbleven) en 1 geval bij een paard (gestorven). Eene behandeling werd niet ingesteld.

Malang. 7 Gevallen bij runderen, waarvan 1 gestorven, 1 geslacht en 5 hersteld na naganolbehandeling. De ziekte werd verder nog bij een militair paard en een hond geconstateerd.

Soerabaja. 3 Gevallen bij runderen, waarvan 2 gestorven en 1 hersteld na behandeling. Bij buffels werden 6 gevallen waargenomen; alle lijdens herstelden, waarvan 2 na behandeling. Met de 3 van vorig jaar in observatie gebleven behandelde paarden totaal 18 gevallen bij deze diersoort, waarvan 4 gestorven, 4 afgemaakt, 2 hersteld en 8 na behandeling nog in observatie gebleven zijn. De 4 afgemaakte paarden waren niet behandeld, van de 4 gestorven dieren 3 wel. Van de 13 behandelde dieren stierven er alzoo 3, konden 2 als hersteld na een jaar observatie worden afgeschreven en bleven — op 31 December '28 al sinds maanden, zoodat ze ook wel hersteld zullen blijken — in observatie 8 paarden. De 3 gestorven dieren waren alle minder gunstige objecten, zoodat de behandeling voor inderdaad gunstige objecten voor Soerabaja 100% genezing gaf.

Modjokerto. Runderen: 36 gevallen, gestorven 14, geslacht 3, hersteld 10 en ziek verbleven 9. Buffels: 35 gevallen, gestorven 6, her-

steld 11, ziek verbleven 18. Paarden: 37 gevallen, gestorven 12, hersteld 7, ziek verbleven 9, terwijl er 9 behandelde paarden door verkoop ontijdig aan de observatie werden onttrokken.

In het regentschap Sidoardjo treedt surra bijna uitsluitend en betrekkelijk frequent op onder paarden en gaat de verspreiding dus ook blijkbaar bijna steeds van paard op paard.

Bodjonegoro. Runderen: 53 gevallen, 50 gestorven, 1 geslacht en 2 hersteld. Buffels: 96 gevallen, 93 gestorven, 1 geslacht en 2 hersteld. Paarden: 9 gevallen, 5 gestorven, 1 afgemaakt en 3 (behandelde) paarden op ultimo verslagjaar nog in observatie. Drie behandelde paarden stierven.

Kediri. Runderen: 42 gevallen, gestorven 8, geslacht 3, hersteld na behandeling 31. Buffels: 24 gevallen, gestorven 4, hersteld na behandeling 20. Paarden: 6 gevallen, gestorven 5, in observatie gebleven na behandeling 1.

Madioen. Runderen: 57 gevallen, gestorven 5, geslacht 25, hersteld na behandeling 27. Buffels: 178 gevallen, gestorven 32, geslacht 59, hersteld na behandeling 87.

In dezen amtskring had curatieve en prophylactische behandeling met naganol op vrij groote schaal tegen verminderden prijs plaats ingevolge machtiging van het Hoofd van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst. In alle overige amtskringen werd de kostprijs van het naganol volledig betaald.

Soerakarta. In tegenstelling met vorige jaar, toen surra niet gerapporteerd werd, kwam dit lijden in verslagjaar voor bij 23 runderen, 837 buffels en 3 paarden, waarvan 17, 812 en 3 in het regentschap Sragen. Van de 23 runderen zijn er 4 gestorven, 9 geslacht, 3 hersteld en 7 ziek verbleven. Voor de buffels waren deze cijfers 270, 269, 180 en 118. Van de 3 paarden zijn er 2 gestorven en 1 afgemaakt.

Koedoes. Surra is door het geheele ressort veelvuldig voorgekomen, vooral onder buffels. Met zekerheid is de ziekte gediagnostiseerd bij 21 paarden, 304 runderen en 2363 buffels.

Semarang. De ziekte kwam het geheele jaar door voor, echter in mindere mate dan in 1927. Bijgekomen zijn 32 gevallen bij paarden, waarvan 31 in het regentschap Semarang en 1 in het regentschap Kendal. Hiervan zijn 2 paarden gestorven, voor ze met naganol konden

worden behandeld. In 1928 hebben 53 met dat medicament ingespoten paarden onder contrôle gestaan. Hiervan zijn hersteld verklaard 20, gestorven of afgemaakt 10 (2 na recidive), verdwenen 1, verkocht naar Koedoes zonder voorkennis 1, na 1 Juli onder contrôle van den Gouvernements veearts te Koedoes gekomen 4 en nog onder toezicht 17.

Surra werd bovendien gediagnostiseerd bij 15 runderen, waarvan 12 in het regentschap Semarang en 3 in Kendal. Dertien dieren zijn na behandeling met naganol hersteld verklaard, 1 is gestorven en 1 geslacht.

Onder buffels werden 531 nieuwe gevallen waargenomen, waarvan 406 in het regentschap Semarang en 125 in Kendal. Twee buffels waren van vorig jaar ziek verbleven. Gestorven zijn 12 buffels, geslacht 8, hersteld 512 en ziek verbleven 1.

Jogjakarta. Surra werd slechts bij 1 paard op eene onderneming in de afdeeling Jogjakarta waargenomen. De patiënt is afgemaakt.

Keboemen. De ziekte is voorgekomen bij 2 paarden, waarvan 1 gestorven en 1 afgemaakt.

Magelang. Surra werd geconstateerd bij 1 buffel in het regentschap Temanggoeng. De patiënt werd geslacht.

Poerwokerto. Op einde 1927 waren 4 met naganol behandelde paarden nog in observatie. Bijgekomen 5 nieuwe gevallen bij paarden; gestorven 3, hersteld 2; onder contrôle gebleven 4. Bij 39 runderen en 160 buffels werd de ziekte bovendien vastgesteld. Hiervan zijn gestorven 2 runderen en 5 buffels, geslacht 2 runderen en 5 buffels, genezen 32 runderen en 135 buffels en verkocht 3 runderen en 15 buffels. Verreweg de meeste ziektegevallen, n.l. bij 4 paarden, 37 runderen en 152 buffels zijn voorgekomen in het regentschap Tjilatjap.

Pekalongan. Nieuwe gevallen werden geconstateerd bij 248 buffels en 8 paarden, d.i. met de 13 op ultimo 1927 nog ziek verbleven buffels 261 gevallen bij buffels. Geslacht zijn 3 buffels, gestorven 37, hersteld 219 en ziek verbleven 2. Van de paarden zijn er 3 gestorven, 4 afgemaakt en 1 ziek verbleven.

Tegal. De ziekte kwam slechts sporadisch voor en wel bij 4 paarden, die alle gestorven zijn, en 1 buffel, die hersteld is.

In de provincie West-Java is het aantal gevallen in alle ambtskringen kleiner geweest dan in het vorig jaar. Respectievelijk werd

in de ambtskringen Cheribon, Bandoeng, Soekaboemi, Buitenzorg, Weltevreden en Serang surra geconstateerd bij 43 paarden, 7 paarden en 3 buffels, 2 paarden, 48 paarden, 65 buffels en 1 rund, 9 paarden en 3 runderen en 15 paarden. In de gevallen, dat het lijden niet te ver was voortgeschreden, werd eene behandeling ingesteld met naganol. Verder werden steeds preventief van besmetting verdachte dieren eveneens met dit medicament ingespoten.

Teloekbetoeng. Vijf gevallen bij paarden. De dieren werden curatief behandeld met naganol-atoxyl. Slechts één dier was op ultimo 1928 nog in leven.

Benkoelen. 23 Nieuwe gevallen bij paarden (met de van 1927 ziek verbleven totaal 54 gevallen), 21 bij buffels en 1 bij een rund. Van de paarden stierven er 34 en waren op ultimo 1928 20 afgezonderd. Van de 21 buffels stierven 10 en herstelden 11. Het zieke rund stierf.

Padang. 22 Gevallen bij paarden en 4 bij runderen. Van de paarden stierven er 20, werd 1 geslacht en genas een na behandeling. Van de runderen stierven er 2 en werden 2 geslacht.

Fort de Kock. Sporadische gevallen kwamen voor, verdeeld over het geheele ressort. Een eenigszins belangrijke uitbraak deed zich voor in de onderafdeeling Ophirdistricten. In totaal werden vastgesteld 14 gevallen bij het paard, 33 bij het rund en 110 bij den buffel.

Sibolga. Surra kwam in het geheele ressort voor, voornamelijk bij paarden n.l. 118 nieuwe gevallen (4 gevallen waren ziek verbleven op ultimo 1927). Hiervan stierven 71 dieren, werd afgemaakt 1, herstelden 34 en zijn 16 op 1 Januari 1929 ziek verbleven. Verder werden 2 gevallen bij het rund vastgesteld. De meeste ziektegevallen kwamen voor in de onderafdeeling Padanglawas.

Balige. Surra werd, evenals alle jaren, vooral onder den buffelstapel waargenomen. Het aantal gevallen bedroeg 521 bij den buffel, 27 bij het rund en 41 bij het paard. De ziekte heerschte het hevigst in de onderafdeeling Toba.

Medan. Surra kwam weinig voor (9 gevallen bij buffels in Simealoengo en 1 elders).

Koetaradja. De ziekte kwam in het gewest Atjeh en Onderhoorigheden nog zeer frequent voor zoowel bij paarden, runderen als buffels. In totaal werden vastgesteld bij paarden 88, bij runderen 14 en bij buffels 229 nieuwe gevallen.

DOURINE*bij eenhoevige dieren.*

Bandoeng. Een dekhengst te Tjiawi stierf in verslagjaar tengevolge van deze ziekte.

Balige. In Juni werd één geval van Dourine gediagnostiseerd bij een paard, welke diagnose bevestigd werd door het Veeartsenijkundig Instituut. Het geval is uitvoerig beschreven in de Nederlandsch-Indische Bladen voor Diergeneeskunde deel XI., aflevering 5.

PIROPLASMOSE*bij herkauwende dieren.*

Gevallen van piroplasmose werden wederom zeer sporadisch waargenomen en dan nog bijna uitsluitend bij melkvee en bij van Soemba geïmporteerd volbloed Ongole vee.

Koepang. Een geval kwam voor bij een Friesch-Hollandschen stier. Het dier herstelde na toediening van trypaanblauw.

Soerabaja. In melkerijen ter hoofdplaats werden 3 gevallen waargenomen. Een patiënt stierf, de twee andere herstelden na behandeling met trypaanblauw.

Jogjakarta. Van het vorige verslagjaar waren 2 runderen ziek verbleven. Hiervan is 1 hersteld en 1 wegens achteruitgang in voedings-toestand geslacht.

Nieuwe gevallen werden waargenomen bij 25 runderen, alle in de voormalige afdelingen Goenoengkidoel en Koelonprogo. Hiervan zijn er 10 hersteld, 6 geslacht, 7 gestorven en 2 ziek verbleven. Bij buffels is piroplasmose alleen in de voormalige afdeling Koelonprogo geconstateerd. Voorgekomen zijn daar 9 gevallen, waarvan 1 hersteld, 3 geslacht en 5 ziek verbleven. Niet steeds kon piroplasmose microscopisch worden vastgesteld. Gevonden is het piroplasma bigeminum; in het meerendeel der gevallen echter werd het anaplasma marginale aangetroffen.

Poerwokerto. Naar aanleiding van het veelvuldig voorkomen van noodslachtingen van runderen en buffels in de districten Poering en Pedjagowan (regentschap Karanganyar) werd aldaar een onderzoek ingesteld, dat tot resultaat had, dat aan het Veeartsenijkundig Instituut uit opgezonden materiaal de diagnose anaplasmosis kon worden gesteld.

Tegal. In het begin van verslagjaar kwam piroplasmose alleen of gecombineerd met anaplasmosis onder het rundvee te Pengarasan voor. In de meeste gevallen werd het anaplasma gevonden; daarnaast werd zoowel het piroplasma bigeminum als het piroplasma mutans onderkend. Het aantal ziektegevallen bedroeg 42; 26 patiënten zijn gestorven, 16 hersteld.

In **West-Java** werden enkele gevallen geconstateerd in de ambtskringen Soekaboemi, Buitenzorg en Weltevreden.

Op **Sumatra** hebben de geïmporteerde Ongole- en Hissarrunderen zeer veel van piroplasmose te lijden. Meerdere dieren succombeerden betrekkelijk kort na aankomst in de ressorten. Vooral in de ambtskringen Benkoelen, Padang en Pagaralam was het aantal sterfgevallen onder deze dieren groot. Te Padangmangatas, waarheen thans alle voor Sumatra bestemde stieren gezonden worden om daar vóór de verstrekking eenige maanden verpleegd te worden, werd de dip, welke reeds geruimen tijd niet meer in gebruik was, weder in orde gemaakt.

Padang. Bij 8 runderen werden piroplasmen in het bloed aangetoond. Zes hiervan stierven, 2 werden geslacht.

Fort de Kock. Piroplasmose werd vastgesteld bij 2 buffels. Onder de geïmporteerde Bengaalsche dekstieren kwamen meerdere verdachte gevallen van de ziekte voor.

Balige. Anaplasmosis werd 9 maal vastgesteld bij den buffel en 1 maal bij het rund.

TUBERCULOSE bij runderen en buffels.

De bestrijding dezer ziekte werd met kracht voortgezet. Wederom werd met medewerking der eigenaren een groot aantal verdachte runderen opgeruimd, voornamelijk in de sterk besmette ressorten Malang, Kediri, Modjokerto, Soerakarta en Pekalongan. Reeds zijn op deze wijze tal van bedrijven op Java — en vooral in West-Java — vrij van de ziekte geworden, terwijl in vele het aantal reactors tot enkele is teruggebracht. Alleen ter hoofdplaats Soerabaja, waar de nieuwe wijze van bestrijding tegenkanting van de zijde der melkveehouders ondervindt, is het aantal reactors nog weinig afgenomen.

Onder het bevolkingsvee werd geen enkel geval van tuberculose geconstateerd.

Makassar. Van de drie op 1 Januari 1928 afgezonderde reactors kon een in den loop van verslagjaar worden vrij gegeven.

Manado. Bij tuberculatie van het melkvee reageerde geen enkel dier.

Bandjermasin. De melkveestapel ter hoofdplaats is ernstig besmet. Bij slahten of sectie werden bij 20 runderen tuberculoseproeessen waargenomen. Van deze dieren had één tijdens het leven niet gereageerd op de tuberculine. Drie runderen werden op grond van tuberculine-reactie en positief sputumonderzoek onteigend en afgemaakt. Einde verslagjaar waren nog 19 dieren (15 positieve en 4 dubieuze reactors) afgezonderd.

Bondowoso. Slechts een geval werd geconstateerd bij de slaht van een te voren niet verdacht rund. Een dier bleef verdacht van de ziekte op grond van eene dubieuze reactie.

Pasoeroean. Twee gevallen bij runderen, die als verdacht van de ziekte werden overgenomen.

Malang. De bijzondere tuberculosebestrijding werd in verslagjaar bijna geheel beëindigd. Slechts nog één groot bedrijf is nog niet afgehandeld. Waar de overname in dezen amtskring zeer ruim is uitgevoerd en die overname gebaseerd was op de resultaten van het onderzoek gedurende meerdere jaren, bestaat er alle hoop, dat de meeste bedrijven ook werkelijk vrij van tuberculose geworden zijn. Geconstateerd werden 88 gevallen, waarvan één na den dood bij de sectie, 30 bij vrijwillig geslachte runderen, 1 bij een daarna in beslag genomen en 56 bij overgenomen runderen. Een aantal overgenomen runderen bleek bij de sectie niet tuberculeus te zijn.

Soerabaja. Totaal 36 gevallen, waarvan bij in beslag genomen dieren 12, bij overgenomen 5 en verder bij 18 geslachte en een gestorven rund. In enkele melkerijen bevonden zich einde verslagjaar nog een vrij groot aantal reactors.

Modjokerto. Totaal 49 gevallen, waarvan 5 bij sectie van gestorven dieren, 2 bij in beslag genomen runderen en de overige bij in gevolge overeenkomst overgenomen en geslachte en vrijwillig geslachte runderen.

Ook in dezen amtskring is de bijzondere tuberculosebestrijding belangrijk gevorderd. Er blijven in hoofdzaak nog slechts verdachte dieren over op een melkerij te Waroe.

Bodjonegoro. Geen enkel geval van tuberculose werd geconstateerd. Een zestal dieren bleef als verdacht van de ziekte in observatie.

Kediri. 99 Gevallen. In beslag genomen werden 29 runderen, overgenomen 42 en ingevolge overeenkomst door de eigenaars geslacht 28 runderen. Ook in dezen amtskring is de bijzondere tuberculosebestrijding belangrijk gevorderd. Slechts in enkele bedrijven staan nog verdachte runderen.

Madioen. 8 Gevallen, waarvan 1 bij een gestorven rund, 1 bij een in beslag genomen, 3 bij overgenomen dieren, 1 bij een ingevolge overeenkomst geslacht rund en de overige bij vrijwillig geslachte dieren.

Soerakarta. 21 Gevallen, waarvan 3 bij de slacht aan het abattoir te Solo. Van de overige 18 runderen zijn er 6 voor rekening van den eigenaar geslacht, 8 door het Gouvernement overgenomen en 4 in beslag genomen.

Koedoes. Het aantal tuberculosegevallen bedroeg 8. Drie runderen werden voor rekening van den eigenaar geslacht en 5 door het Gouvernement overgenomen.

Semarang. Op 31 December 1927 bevonden zich in 3 bedrijven van tuberculose verdachte dieren. Voor een werd machtiging verleend, 14 runderen over te nemen, onder voorwaarde, dat de resterende 26 voor rekening van den eigenaar zouden worden geslacht. In het tweede bedrijf konden na herhaalde tuberculinaties de verdachte runderen worden vrijgegeven. De 6 afgezonderde runderen in het derde bedrijf zijn alle voor rekening van den eigenaar geslacht. Totaal werden in dit ressort 22 gevallen van tuberculose waargenomen, waarvan 21 bij runderen en 1 bij een varken, afkomstig van Bojolali. Einde 1928 waren nog reactors aanwezig in eene melkerij bij Salatiga, in een melkerij te Djerakah en in drie melkerijen te Semarang.

Jogjakarta. Een van tuberculose verdacht rund werd door het Gouvernement overgenomen. Een tweede geval werd aan het slachthuis te Jogjakarta vastgesteld. Dit laatste betrof een koe uit de desa, die vroeger tot een melkerij had behoord.

Keboemen. Een geval.

Magelang. Bij 6 geslachte reactierunderen werd tuberculose aangetroffen, waarvan er 1 door het Gouvernement was overgenomen. Clinische tuberculose werd geen enkele maal waargenomen. Aan het einde van verslagjaar waren nog 5 reactors in observatie.

Poerwokerto. Ultimo December 1927 bevonden zich in dezen amtskring 3 afgezonderde reactors, die dubieus op de ophthalmo-tuberculinatie hadden gereageerd. Twee ervan zijn vrijgegeven, de derde is in beslag genomen op grond van klinische verschijnselen. Bij de sectie bleek inderdaad tuberculose te hebben bestaan.

Pekalongan. Hier bleken 52 runderen met tuberculose te zijn behept. Hiervan hadden 36 dieren open- en 16 gesloten tuberculose. Van de 52 lijders zijn er 27 vrijwillig geslacht, is er 1 gestorven en zijn er 24 geslacht na overname of inbeslagname door het Gouvernement.

Tegal. Bij 4 reactiedieren werd tuberculose aangetroffen. Twee hiervan waren door het Gouvernement overgenomen.

Cheribon. 18 Gevallen. Op 1 Januari 1929 was in dezen amtskring geen verdacht rund meer aanwezig.

Bandoeng. Bij 10 runderen, afkomstig van 2 melkerijen werd tuberculose geconstateerd. Overgenomen werden 4 runderen. Einde verslagjaar stonden in de verschillende melkerijen nog 93 reactors afgezonderd.

Soekaboemi. Zeven van tuberculose verdachte runderen werden overgenomen; bij 3 ervan was de sectie positief. Verder werd bij een geslacht rund tuberculose geconstateerd. Einde verslagjaar was geen enkel verdacht rund meer aanwezig.

Buitenzorg. Gevallen van tuberculose werden niet geconstateerd. Een tweetal verdachte dieren staat nog afgezonderd.

Weltevreden. Bij 29 runderen en 3 varkens werden bij de sectie tuberculeuse processen aangetroffen. Er werden 28 reactors opgeruimd, waarvan er 18 waren overgenomen. Einde 1928 stonden nog 2 reactors afgezonderd.

Op **Sumatra**, waar het melkvee vrijwel uitsluitend van gekruist of zuiver Bengaalsch ras is, komt tuberculose slechts sporadisch voor.

Padang. Naar aanleiding van een geval van tuberculose, geconstateerd in het slachthuis, werden alle runderen in de melkerijen op het voorkomen van tuberculose onderzocht. Slechts één rund reageerde aanvankelijk positief; bij de hertuberculinatie was de reactie zwak dubieus. Het dier is afgezonderd.

Fort de Kock. Twee runderen werden met negatieven uitslag getuberculineerd.

Pagaralam. De twee op ultimo 1927 afgezonderde reactors zijn beide in 1928 afgemaakt. Bij een was de sectie positief, bij de andere dubieus.

RABIËS

*bij alle vee (Staatsblad 1912 No. 435) en honden,
katten en apen (Staatsblad 1926 No. 451).*

In de 1e inspectieafdeeling komt rabiës alleen voor op Celebes en in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

In Oost-Java werden gevallen dezer ziekte uitsluitend waargenomen in het Oostelijk gedeelte (ambtskringen Bondowoso en Paseroean). In Midden-Java, waar hondsdelheid een aantal jaren alleen in het ressort Poerwokerto was voorgekomen, hebben zich in 1927 en 1928 in meerdere gewesten gevallen voorgedaan. In West-Java kwam rabiës, zooals gewoonlijk, zeer frequent voor.

Op Sumatra werd de ziekte waargenomen op Sumatra's Westkust, Tapanoei, Atjeh en Onderhoorigheden, Sumatra's Oostkust en Banka.

Nog steeds laat de uitvoering der voorgeschreven bestrijdingsmaatregelen in verschillende gewesten veel te wenschen over.

Makassar. 31 Gevallen bij honden en 1 bij een geit. De uitvoering der bestrijdingsmaatregelen is onvoldoende te noemen. Slechts 2506 loslopende honden werden opgeruimd, in hoofdzaak te Makassar. Voor de verbetering der observatiehokken te Makassar werden de noodige gelden toegestaan.

De invoer van honden op de eilanden, behoorende tot de afdeeling Boeton en Laiwoei, werd in verslagjaar verboden.

Manado. 15 Gevallen bij honden. Het werkelijk voorkomend aantal gevallen is vermoedelijk belangrijk grooter geweest. Voor zover bekend werden 3312 honden afgemaakt.

Bandjermasin. Twee gevallen werden ter hoofdplaats waargenomen en wel bij een hond en bij een aap, door dien hond gebeten.

Bondowoso. In de regentschappen Bondowoso en Djember werd 1 geval bij een hond geconstateerd. Ultimo verslagjaar waren de bestrijdingsmaatregelen nog van kracht voor het district Kalisat van het regentschap Djember en de districten Bondowoso, Wonosari en Tamanan van het regentschap Bondowoso. Volgens de verstrekte gegevens werden 8674 honden afgemaakt.

Pasoeroean. Totaal werden geconstateerd 9 gevallen bij honden. De meeste hiervan hebben zich voorgedaan in het regentschap Loemadjang. Ultimo verslagjaar golden de bestrijdingsmaatregelen nog voor de regentschappen Probolinggo en Loemadjang en voor de districten Kebontjandi en Grati van het regentschap Pasoeroean.

Soerabaja. De maatregelen, naar aanleiding van het in December 1927 voorgekomen (ingevoerd) geval, konden worden ingetrokken. Nieuwe gevallen deden zich niet voor.

Kediri. Twee gevallen, 1 bij een kat en 1 bij een hond. Het geval bij de kat kwam in Januari voor na een dergelijk geval in de zelfde streek — onderdistrict Kesamben van het regentschap Blitar — in December 1927. In het onderdistrict Patianngrowo werd een geval bij een hond, die kort te voren ingevoerd was in Sitoebondo, waargenomen.

Soerakarta. 1 Geval in het onderdistrict Prambanan van het regentschap Klaten. In verband hiermede werden in een viertal onderdistricten de bestrijdingsmaatregelen tegen rabiës afgekondigd. De bestrijding werd met kracht uitgevoerd; nieuwe gevallen hebben zich daarna niet meer voorgedaan.

Koedoes. Verscheidene malen moesten honden wegens bijten in observatie genomen worden.

Semarang. Geregeld werden honden, die menschen gebeten hadden, in observatie genomen.

Nadat door de gemeente Semarang een hondenbelasting was ingevoerd, is het opvangen van zwervende honden een tijd lang gestaakt; later zijn door de gemeente 2 vangbrigades georganiseerd, die zeer veel honden hebben opgeruimd. Alleen in December zijn $\pm$ 300 honden door middel van strychnine-injectie gedood.

Jogjakarta. In November werd een van rabiës verdachte hond door de bevolking doodgeslagen. Door te late toezending konden geen sectie en hersenonderzoek verricht worden. Bedoelde hond had eenige soortgenooten gebeten, die in observatie werden genomen. In December bleek een dezer geobserveerde honden aan razende dolheid te lijden. Naar aanleiding hiervan en in verband met het voorkomen van rabiës in de naburige residenties Kedoe en Klaten, werden de bestrijdingsmaatregelen voor het geheele Gouvernement Jogjakarta afgekondigd. In dezelfde maand kwam een tweede geval voor. Van den zelfden eigenaar succombeerde later een tweede hond. De toegepaste bestrijdingsmaatregelen hadden tot resultaat, dat in December 379 honden werden afgemaakt.

Keboemen. Wegens het bijten van menschen werden 21 honden geobserveerd, echter steeds met negatieven uitslag. In de residentie Bagelen werden in verslagjaar 505 honden afgemaakt.

Magelang. 4 Gevallen.

Poerwokerto. Bij 9 honden werd rabiës gediagnostiseerd. Het eerste geval kwam voor in het district Poerworedjo van het regentschap Banjoemas. De bestrijding werd onmiddellijk krachtig doorgevoerd, met het resultaat, dat in Maart in genoemd district 1323 loslopende honden werden afgemaakt. In April bedroeg dit aantal 2990 voor de afdeeling Banjoemas en 558 voor het district Pegadingan (regentschap Tjilatjap). In Mei werden 1539 en in Juni 260 honden gedood. Het afmaken geschiedde door schieten of door vergiftiging door middel van strychnine.

Tegal. Een groot aantal honden moest wegens bijten in observatie worden genomen.

Cheribon. Slechts 4 gevallen van dolheid bij honden, waarvan één ter hoofdplaats en in de regentschappen Madjalengka, Indramajoe en Cheribon eveneens elk één. Over het algemeen werden de bestrijdingsmaatregelen niet streng genoeg doorgevoerd. Er werden $\pm$ 300 honden opgeruimd.

Bandoeng. Als gewoonlijk kwam in dit ressort een groot aantal gevallen van rabiës voor en wel 64, waarvan 61 bij honden, 2 bij katten en 1 bij een varken. Deze gevallen zijn over de verschillende regentschappen als volgt verdeeld: Bandoeng 36, Soemedang 4, Garoet 15,

Tasikmalaja 7 en Tjiamis 2. De honds-dolheidordonnantie was voor den geheelen ambtskring bijna gedurende het geheele jaar van kracht. In totaal werden ± 18000 honden opgeruimd, waarvan ruim 4000 binnen de gemeente Bandoeng. Toch zal een nog veel grooter aantal moeten verdwijnen, speciaal in de kampongs, om eenig resultaat te bereiken.

Soekaboemi. 12 Gevallen, verdeeld over 6 districten, zoowel van het regentschap Soekaboemi als Tjiandjoer. Ruim 12000 honden werden afgemaakt. In het regentschap Soekaboemi kwam na medio Maart geen nieuw geval meer voor, doch in de districten Soekanegara en Tjibeber van het regentschap Tjiandjoer deden zich telkens weer nieuwe gevallen voor.

Buitenzorg. In het regentschap Buitenzorg werd dolheid geconstateerd bij 3 honden en in Krawang bij 9 honden en 1 paard. In beide residenties tezamen werden in totaal ± 26000 honden opgeruimd.

Weltevreden. Dolheid werd waargenomen bij één hond, terwijl zich bij één kat een verdacht geval voordeed.

Serang. Over de 3 regentschappen verspreid, deden zich 15 gevallen van dolheid voor. Bijna het geheele jaar door was de honds-dolheidordonnantie van kracht. Over het algemeen liet de uitvoering der bestrijdingsmaatregelen hier te wenschen over.

Padang. Vier gevallen bij honden in de afdeeling Padang. Vermoedelijke gevallen van rabiës deden zich voor in de onderafdeelingen Pariaman (2), Balai Selasa (1) en Solok (1). Te Padang werd een nieuwe betere observatieplaats voor honden gebouwd. Opgevangen werden 371 honden.

Fort de Kock. Acht gevallen bij honden en 1 bij een geit. Het aantal afgemaakte honden bedroeg ± 8850 .

Sibolga. Een verdacht geval bij een hond.

Medan. In totaal werden 5 gevallen bij den hond vastgesteld. Ongeveer 4000 loslopende honden werden opgeruimd.

Koetaradja. Vier gevallen bij honden en 3 bij runderen. De 3 runderen werden alle door denzelfden hond geïnfecteerd. Daarenboven werden nog 2 zeer verdachte gevallen bij den hond waargenomen.

Pageralam. Op het eiland Banka 11 gevallen bij honden. De toepassing der bestrijdingsmaatregelen geschiedde hier onvoldoende.

LYMPHANGITIS INFECTIOSA (FARCIN DU BOEUF)
bij runderen.

Werd uitsluitend en dan nog zeer sporadisch waargenomen in de ambtskringen Benkoelen en Koetaradja.

Benkoelen. Enkele sporadische gevallen in eenige marga's van de onderafdeeling Manna.

Koetaradja. Een geval bij een rund ter hoofdplaats Koetaradja.

PLEUROPNEUMONIA CONTAGIOSA
bij runderen.

Niet voorgekomen.

PESTIS SUUM

Balige. De varkensstapel in dit ressort had in ernstige mate van deze ziekte te lijden. Geconstateerd werden 216 gevallen. Hiervan stierven 126 dieren, werden 74 geslacht en 16 afgemaakt. De ziekte kwam voor in 16 kampongs.

SEPTICHAEMIA HAEMORRHAGICA SUUM.

Buitenzorg. In het onderdistrict Krawang werd de ziekte bij 11 varkens waargenomen.

GANGRAENA EMPYSEMATOSA
bij herkauwende dieren.

Gangraena emphysematosa is wederom alleen in Midden-Java voorgekomen.

Pamekasan. Geen gevallen. In de als besmet beschouwde streek werden 1222 runderen preventief geënt.

Madioen. De ziekte werd geconstateerd bij 17 nog niet geënte runderen, waarvan 8 in desa's, waar nog niet geënt was. De gevallen

zijn voorgekomen langs de Lawoehellingen in de regentschappen Ngawi, Magetan en Ponorogo, en in het Zuidergebergte (het westelijke gedeelte van het regentschap Patjitan).

Soerakarta. Er stieryen 77 runderen en 2 buffels aan boutvuur. Verreweg de meeste gevallen zijn voorgekomen in gebieden, die niet in het entingsplan waren opgenomen. Kwamen sterfgevallen voor in streken, waar geënt was, dan betroffen die steeds ongeënte dieren. Van de ziektegevallen kwamen er 56 in de afdeeling Soerakarta en 23 in de afdeeling Klaten voor.

Jogjakarta. In aansluiting met de in de laatste maand van het jaar 1927 in het onderdistriet Rongkop van de afdeeling Goenoengkidoel waargenomen ziektegevallen, deed zich in een kaloerahan een drietal gevallen voor, welke met den dood der aangetaste runderen eindigden. Deze kaloerahan was tevoren vrij van boutvuur gebleven. Met deze 3 ziektegevallen eindigde de enzoötie, waartoe de toegepaste entingen zeker wel het hare hebben bijgedragen.

ONDERZOEK EN BEHANDELING.

In alle ambtskringen hadden malleïnaties en tubereulinaties op ruime schaal plaats. Daarnaast werden veelvuldig secties, zoomede pathologische onderzoeken verricht. In verschillende ressorten werd het bloed van een groot aantal runderen en karbouwen (in totaal van ± 30.000 dieren) op het voorkomen van trypanosomen onderzocht. Van ongeveer 2000 runderen werd serum opgezonden ter onderzoek op infectieuze abortus enz. Van sera en entstoffen werd veelvuldig gebruik gemaakt. In meerdere ressorten werden proefbehandelingen met distol bij Bengaalsche runderen ingesteld.

ANTHRAX.

Bijlage V geeft een overzicht van het aantal praeventief en curatief met serum en vaccin behandelde dieren.

SEPTICHAEMIA EPIZOÏTICA.

Het gebruik van serum nam wederom belangrijk toe. De praetijkproeven met het door het Vecartsenijkundig Instituut verstrekt vaccin werden voortgezet in de ambtskringen Cheribon, Buitenzorg en Serang; er werden 36072 karbouwen met dit vaccin ingespoten. Omtrent de resultaten kan pas in 1929 gerapporteerd worden.

In bijlage VI wordt een overzicht gegeven van het resultaat van de serum en/of vaccinspuitingen.

MALLEUS.

Bijlage VII geeft een overzicht van de door de Gouvernements veeartsen verrichte malleïnaties en het bedrag der uitbetaalde schade-loosstellingen.

Wederom werd een groot aantal sera (4124) naar het Veeartsenijkundig Instituut opgezonden.

Te Soerakarta werd een proef ingesteld om paarden door middel van farase tegen malleus te immuniseeren. Einde 1928 was omtrent de resultaten nog weinig te zeggen.

In verslagjaar bleek wederom de groote betrouwbaarheid der door het Veeartsenijkundig Instituut verstrekte malleïne. Slechts in een zeer klein aantal gevallen werden bij een positieve reactie bij de seetie geen malleotische processen aangetroffen.

Wat betreft de serumreactie, werd wederom de ervaring opgedaan, dat een positieve malleïnereactie in vele gevallen niet gedekt wordt door een positieve serumreactie. De laatste werd slechts bij een deel der malleïnereactors waargenomen. De Gouvernements veearts te Soerabaja meent in het positief zijn der serumreactie eene aanwijzing te hebben voor het floride zijn der processen en dus in de serumreactie meer motiveering tot afmaak te hebben dan in de malleïnereactie. Het verloop van de ziekte in besmette stallen te Soerabaja, waar consequent op serumreactie kon worden afgemaakt, spreekt voor deze opvatting.

SACCHAROMYCOSE.

Ook in verslagjaar werden de saccharomycoselijders zooveel mogelijk door het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst behandeld.

Semarang. De meeste saccharomycosepatiënten werden in het dierenhospitaal te Semarang opgenomen. De behandeling was daar een chirurgische, desinfecteerende, al dan niet voorafgegaan door een injectie van 3 gram naganol of van 100 à 150 m.Gr. dubbeljoodkwik. Bij 49 paarden werden de resultaten der behandeling nagegaan. Hier van zijn er 3 afgemaakt, 3 gestorven, 40 hersteld en 3 ziek verbleven.

Poerwokerto. Voortgegaan werd met de behandeling van saccharomycotische paarden met intraveneuze injecties van 100 m.Gr. dubbel-

joodkwik en intramusculaire injecties van 20 cc. salicylas bismuthicus basicus (1 : 16), terwijl daarnaast chirurgisch werd ingegrepen en een locale behandeling met sulfas cupri of kalk werd ingesteld. Uit de verkregen resultaten is niet gebleken, dat deze inspuitingen het genezingspercentage gunstig beïnvloeden; evenmin is aangetoond, dat het genezingsproces er door bekort wordt.

Een zeer ernstige patiënt, die wegens de uitgebreidheid der processen niet in behandeling was genomen, werd door den eigenaar met een aftreksel van djeboegbladeren behandeld en genas. Later zijn van dat middel nog meer gunstige resultaten gezien.

Pekalongan. De behandeling der zieke paarden met naganol werd voortgezet. Ingespoten werden 50 dieren. Hiervan zijn er 15 gestorven, 1 afgemaakt, 26 hersteld en 8 ziek verbleven.

Tegal. Zeven saccharomycotische paarden werden met dubbeljoodkwiksoluties ingespoten. De resultaten hiervan waren zeer matig.

In **West-Java** werd met intravenieuze injectie van dubbeljoodkwik bij patiënten in het beginstadium dikwijls succes verkregen.

SURRA.

De ervaringen omtrent de waarde van naganol als bestrijdingsmiddel tegen surra, waren dezelfde als in 1927. Dit geneesmiddel voldoet als praeventivum zeer goed. Als curativum werkt het bij paarden alleen in het beginstadium der ziekte gunstig.

Koepang. Naganol werd preventief ingespoten bij 922 paarden en curatief bij 8 paarden. Van deze laatste herstelden er 5. Onder de preventief behandelde dieren werden geen gevallen van surra waargenomen.

Soembawabesar. Prophylactisch werd naganol toegepast bij 562 paarden en 98 buffels.

Makassar. 285 Paarden werden preventief met naganol behandeld.

Manado. Bij 512 paarden werd preventief naganol ingespoten. Een paard werd curatief behandeld. Drie in 1927 met 3 gram naganol en atoxyl behandelde paarden bleven in 1928 gezond.

Bandjermasin. Preventief werd naganol toegepast bij 16 runderen; de dieren gingen voortuit in voedingstoestand. Als curativum werd het aangewend bij 1 rund, dat genas en 1 hond (gestorven).

Bondowoso. Een in Februari 1928 met naganol en atoxyl ingespoten surralijder (paard) was ultimo verslagjaar nog in leven.

Malang. Nadat bij 5 van ruim 100 runderen van eene onderneming trypanosomen in het bloed waren aangetoond, werd dit vee curatief (met 5 gram) of prophylactisch (met 3 gram) behandeld. De te voren bestaande sterfte hield daarna op.

Soerabaja. 13 Paarden, 1 rund en 2 buffels werden curatief met naganol ingespoten. De resultaten waren gunstig. Van de paarden echter, zooals steeds, alleen bij die, welke in een voor de behandeling zeer gunstig stadium verkeerden.

Modjokerto. Totaal werd bij 3583 dieren het bloed op het aanwezig zijn van trypanosomen onderzocht; bij 25 runderen, 33 buffels en 17 paarden was het resultaat positief. Curatief werden behandeld 18 runderen, 31 buffels en 12 paarden, prophylactisch 149 runderen, 207 buffels en 5 paarden. De resultaten der curatieve behandeling waren bij runderen en buffels zeer goed, die bij paarden minder.

Bodjonegoro. Curatief behandeld werden 4 runderen, 4 buffels en 4 paarden; prophylactisch 812 runderen, 334 buffels en 70 paarden. De resultaten waren goed te noemen.

Kediri. Prophylactische en curatieve behandeling van runderen en buffels had bij verschillende kleine uitbraken der ziekte plaats, steeds met gunstig resultaat.

Madioen. In het regentschap Patjitan werd op vrij groote, in Ngawi op kleinere schaal prophylactische en curatieve behandeling met naganol bij runderen en buffels toegepast, totaal 111 curatieve en 2086 prophylactische behandelingen. De resultaten waren gunstig.

Soerakarta. Hier werd naganol bij 1143 runderen, 1743 buffels en 21 paarden preventief, bij 18 runderen en 173 buffels curatief ingespoten. Van de curatief behandelde runderen is er één, 10 uren na de injectie gestorven; van de prophylactisch ingespoten buffels zijn

er nadien 3 aan surra overleden. De overige behandelde dieren zijn vrij van surra gebleven, onderscheidenlijk van die ziekte genezen. Algemeen werd de klacht vernomen, dat de behandelde dieren 1 à 2 dagen na de injectie onvoldoende eetlust hebben.

Koedoes. Naganol werd preventief aangewend bij 26.358 buffels, 5371 runderen en 801 paarden, curatief bij 536 buffels, 3 runderen en 18 paarden. In alle streken, waar surra optrad, werd de naganoltherapie toegepast en naar gemeend wordt met succes. Totaal is $\pm$ 60 K.G. naganol verbruikt. Op 1 Januari 1928 stonden 9 paarden onder controle; bijgekomen 22 (4 van Semarang); gestorven 7; ontvoerd 1; hersteld 8; onder controle gebleven 15.

Semarang. Van $\pm$ 8500 buffels en $\pm$ 2000 runderen werd het bloed op trypanosomen onderzocht, met het resultaat, dat het van 483 buffels en 12 runderen positief werd bevonden. Met de curatieve dosis naganol werden 483 buffels, 12 runderen en 30 paarden, met de prophylactische 1050 buffels, 23 runderen en 89 paarden behandeld. Van de 53 paarden, die wegens therapeutische behandeling in verslagjaar onder controle gestaan hebben, zijn er 20 hersteld verklaard, 10 gestorven of afgemaakt (2 na recidieve) en 17 nog in observatie.

Poerwokerto. In de onderdisticten Binangoen en Noesawoengoe werd bloedonderzoek verricht bij 2231 buffels en 2244 runderen, met het resultaat dat 152 buffels en 35 runderen trypanosomendragers bleken te zijn. Bij 10 caviae werd bloed van magere runderen en buffels, waarbij geen surraparasieten konden worden aangetoond, ingespoten; bij 2 hiervan leverde dit een positief resultaat op. Op het eind van 1927 stonden 4 behandelde surrapaarden onder controle; hiervan zijn er 2 na een observatie van ruim één jaar hersteld verklaard; 1 paard kreeg na 7 maanden recidieve, werd niet meer behandeld en stierf; het vierde kreeg tweemaal recidieve, werd in totaal driemaal ingespoten met 3 gram naganol en 3 gram atoxyl en stond ultimo van verslagjaar nog onder controle. In 1928 werden 5 paarden therapeutisch met 3 gram naganol en 3 gram atoxyl ingespoten. Eén hiervan stierf $\pm$ 14 dagen na de injectie, één kreeg recidieve na 7 maanden en stierf, terwijl de overige drie nog gecontroleerd worden en tot dusver geen recidieve vertoonden. Naganol werd bij 34 paarden prophylactisch aangewend. In desa's, waar het aantal geconstateerde trypanosomendragers meer dan 5% bedroeg, werden alle buffels en runderen met het middel ingespoten, de klinisch zieke dieren en de parasietendragers met 3—5 gram, de overige met $\frac{1}{2}$ —3 gram. Aldus zijn 1236 buffels en 1100 runderen behandeld.

Pekalongan. Bij 4 paarden werd naganol curatief ingespoten. Hiervan stierf er 1, werden 2 afgemaakt en bleef een onder toezicht. Als therapeutieum werd het middel aangewend bij 228 buffels, waarvan gestorven 7, hersteld 219, ziek verbleven 2. Bovendien werden $\pm$ 200 buffels van de suikerfabriek Wonopringgo en $\pm$ 300 buffels en 2 runderen van een andere suikerfabriek prophylactisch behandeld. Van de laatste is 1 buffel gestorven.

Tegal. 10 Paarden werden prophylactisch met naganol behandeld. Deze dieren zijn niet door surra aangetast. Voorts werd de preventieve behandeling toegepast bij $\pm$ 600 buffels van een suikerfabriek te Balapoelang. Wel zijn hier gedurende de campagne enkele dieren ziek geworden of gestorven, surra kon echter niet aangetoond worden. Een curatief behandelde buffel is na naganolinspuiting hersteld.

Cheribon. Curatief werden met naganol en atoxyl behandeld 41 paarden. Op ultimo 1928 waren hiervan nog 22 dieren in leven. Preventief werden 264 paarden met 1 gram naganol ingespoten.

Bandoeng. Een paard lijdende aan surra en één lijdende aan dourine werden curatief met naganol en atoxyl behandeld, echter zonder succes. Er werden 141 paarden preventief met naganol ingespoten.

Buitenzorg. Curatief werden behandeld 26 paarden, waarvan er 20 voorloopig herstelden en 6 stierven. Bij 36 zieke buffels werden met naganol goede resultaten bereikt.

Weltevreden. Drie runderen, curatief met naganol behandeld, herstelden. Van 2 behandelde honden genas er één. Van 7 curatief behandelde paarden herstelden er 2.

Serang. Er werden 8 paarden curatief behandeld, waarvan er 3 herstelden.

Teloekbetoeng. 18 Paarden werden in Juli 1928 prophylactisch en 5 curatief behandeld; van de laatste was er op ultimo December 1928 nog slechts een in leven.

Benkoelen. Dertien karbouwen en 18 paarden werden met naganol behandeld. Verder werden 182 paarden preventief met dit geneesmiddel ingespoten. De curatieve behandeling bij paarden bleek geen succes.

Padang. 58 Paarden werden preventief en 1 paard curatief behandeld; het laatste is nog in observatie. In Painan werden 6 runderen preventief behandeld.

Fort de Kock. Zeven aan surra lijdende paarden werden met naganol en atoxyl behandeld. Daarvan zijn er 4 hersteld, 1 kort na de behandeling gestorven en 2 op ultimo 1928 nog in observatie. Verder werden 56 paarden prophylactisch ingespoten met 1 gram naganol. Vier zieke runderen en 55 buffels werden niet succes met naganol behandeld.

Sibolga. Curatief zijn behandeld 65 paarden; daarvan herstelden er 55 (?) en zijn 10 gestorven. Preventief werden 557 paarden ingespoten.

Balige. Curatief werden behandeld 418 buffels en 14 runderen, preventief 3035 buffels, 50 runderen en 77 paarden.

Medan. 2 Paarden en 41 buffels werden preventief met naganol ingespoten, benevens 3 buffels curatief.

Koetaradja. Curatief werden behandeld: 89 paarden, 10 runderen en 220 buffels, prophylactisch 68 paarden. Door bijzondere omstandigheden is het resultaat der curatieve behandeling bij paarden niet gecontroleerd kunnen worden.

PIROPLASMOSE.

Aan de doorgangsstallen te Pengarasan werden, nadat piroplasmose en anaplasmosc microscopisch waren vastgesteld, alle magere dieren en die met temperatuursverhoging een of meer malen met trypaanblauw behandeld. Ongeveer 60% der aan piroplasmose lijdende behandelde dieren is in leven gebleven.

Ook in verschillende andere ressorten werden met dit geneesmiddel gunstige resultaten bij piroplasmoselijders bereikt.

TUBERCULOSE.

Bijlage VIII geeft een overzicht van het aantal door de Gouvernements- en Gemeentevereartsen verrichte ophthalmotuberculinaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstellingen.

Ook in verslagjaar werd bij een groot aantal dieren behalve de ophthalmotuberculinatie de subcutane verricht,

Het aantal miswijzingen (zoowel positieve als negatieve) der ophthamo-tuberculinatie was betrekkelijk groot. Ondervolgend staatje geeft er, voor wat betreft Oost-Java, een voorbeeld van:

Sectie.	Oog-reactie		
	Negatief.	Dubieus.	Positief.
Negatief	119	46	18
Dubieus	—	—	3
Positief	26	72	186
Totaal sectie.....	145	118	209

De positieve miswijzingen bedroegen dus $\pm 9\%$, de negatieve bijna 18% .

RABIES.

Het aantal malen, dat hersenmateriaal ter onderzoek naar het Instituut Pasteur of het Veeartsenijkundig Instituut werd opgezonden, was wederom zeer groot.

Een groot aantal honden werd wegens bijten of het vertoonen van verdachte verschijnselen in observatie genomen.

GANGRAENA EMPHYSEMATOSA.

Pamekasan. In de streek, waar eenige jaren geleden gevallen van boutvuur waren voorgekomen, werden 1222 karbouwen prophylactisch met filtraat ingespoten.

Madioen. In verband met voorgekomen ziektegevallen werden 65 runderen met serum en filtraat behandeld. Met filtraat alleen werden 7865 dieren geënt.

Soerakarta. 21680 runderen werden met filtraat alleen en 7957 runderen en 41 buffels met serum en filtraat preventief behandeld. Curatief is serum bij 4 runderen ingespoten; deze dieren zijn hersteld. Elf runderen zijn binnen 6 dagen na de filtraat-enting gestorven; de doodsoorzaak is echter geen ontboutvuur geweest. Aan schadeloosstel-

ling werd voor deze dieren f 131.50 uitbetaald. Het succes der immunisatie wordt zeer groot geacht; geen enkel tevoren behandeld dier is aan boutvuur gestorven.

Jogjakarta. In dit ressort werden 12630 runderen met filtraat ingespoten, waarvan 1067 eerst met serum waren behandeld. Alle behandelde dieren zijn vrij van boutvuur gebleven, zoodat ook hier de resultaten uitmuntend waren.

DIVERSE ONDERZOEKINGEN.

Abortus infectiosus.

Het onderzoek naar het voorkomen dezer ziekte, zoowel bij het vee in de melkerijen als bij het bevolkingsvee in de buurt van groote plaatsen, werd voortgezet.

Bij het bevolkingsvee werden slechts twee dieren met hooge agglutinatietiters aangetroffen; bij beide dieren viel echter de meer specifieke complementbindingsreactie negatief uit.

Makassar. Te Makassar reageerden van 22 melkrunderen er 2 sterk positief, 5 positief, 4 dubieus en 11 negatief.

Soerabaja. In een melkerij te Sepandjang (Soerabaja), die het vorig jaar als zeer ernstig besmet werd gesignaleerd (5 abortus gevallen, 19 positieve en 5 dubieuze serumreacties op 42 onderzochte dieren), deed zich in verslagjaar slechts 1 geval van abortus voor.

Semarang. Opgezonden werden 990 sera van melkvee en 168 van vee van de bevolking. Hiervan was de reactie negatief in 1104 gevallen, dubieus in 37 en positief in 17.

Soerakarta. Van 12 sera was de reactie in 11 gevallen negatief en in een dubieus.

Poerwokerto. Opgezonden werden 108 sera (95 negatief, 11 dubieus en 2 positief). De eerste sera waren afkomstig van 4 vaarzen en 1 koe uit een melkerij te Batoeraden. De vaarzen, waarvan er 3 hadden verworpen, waren kort tevoren uit Nederland ingevoerd. Een vaars vertoonde een positief serum; bij herhaald onderzoek wijzigde de reactie zich niet. Dit dier is tenslotte geslacht. Andere sera uit denzelfden stal bleken na herhaald onderzoek negatief te zijn.

DISTOMATOSIS.

Door den Gouvernements vecarts te Kediri werden op vrij uitgebreide schaal behandelingsproeven met distol genomen bij aan distomatosis lijdende Bengaalsche fokrunderen. Zijne resultaten waren over het algemeen zeer goed; de distomeneieren verdwenen uit de faeces; de meeste behandelde dieren gingen verrassend snel in voedingstoestand vooruit, terwijl dekvermogen optrad of verbeterde (zie hieromtrent Nederlandsch-Indische bladen voor Diergeneeskunde Deel XLI blz. 289). In dit ressort werd, behalve de als proef op Gouvernementskosten ingestelde behandelingen, nog met steun van de plaatselijke veeveeltfondsen een aantal fokdieren met distol behandeld.

Te **Semarang** werden 102 monsters faeces van melkrunderen op distomeneieren onderzocht; in 24 gevallen konden deze worden aangetoond. De betrokken runderen verkeerden in uitmuntenden voedings-toestand en vertoonden geen enkel ziekte verschijnsel.

Jogjakarta. Bij 6 Ongolestieren werd distol aangewend. Op het einde van verslagjaar waren de resultaten nog niet bekend.

Magelang. Distol werd bij 5 Ongoledekstieren toegepast, nadat in de faeces distomeneieren waren aangetoond. Voorloopig lijken de resultaten nauwelijks bevredigend. Alleen bij 2 stieren was het succes duidelijk.

ANDERE VEEZIEKTEN.

Morbus maculosus equorum werd 2 keer in het ressort Koepang gediagnostiseerd.

Iridochorioïditis recidiva kwam in West-Java en in het ressort Fort de Kock niet zoo heel zelden bij paarden voor.

Dermatitis pustulosa (Acne) kwam te Semarang herhaaldelijk onder behandeling.

Hyphomycosis destruens werd in het ressort Fort de Kock bij 21 paarden vastgesteld; 5 dezer dieren werden operatief behandeld; hiervan herstelden 3. Verder werd de ziekte een enkele maal bij slachtpaarden te Padang waargenomen.

De **conjunctivitis bij paarden**, welke tot nu toe als een specifiek lijden slechts in den amtskring Menado bekend is, werd daar meer-

malen geconstateerd. Een vijftal in verschillende stadia der ziekte verkeerende paarden zal naar het Veeartsenijkundig Instituut ter bestudeering van dit lijden worden opgezonden.

Cysticercosis.

a. *Cysticercus cellulosae* werd op Soemba bij 1.8% van de slachtvarkens geconstateerd; op Bali bedroeg dit percentage 2.2 en in den amtskring Makassar 1.24. Ook in het ressort Bandjermasin werd cysticercosis waargenomen. Op Sumatra werd het voorkomen van *cysticercus cellulosae* alleen uit den amtskring Balige gemeld; waarschijnlijk is de geheele amtskring besmet.

b. *Cysticercus inermis*. Deze *cysticercus* komt op Bali bij meer dan 25% der runderen voor; op Lombok bedroeg het percentage in 1928 2.7. In den amtskring Makassar werd deze parasiet bij 12% der ingevoerde Baliossen gevonden. In Bandjermasin kwam cysticercosis enkele malen bij Madoereesche runderen voor. Aan het slachthuis te Soerabaja werden cysticerei bij Madoereesche slachtrunderen en te Banjoewangi bij Balineesch slachtvee waargenomen. Op Sumatra werden cysticerei vooral bij ingevoerde Balislachtossen gevonden (o.a. te Benkoelen, Padang, Medan en Pagaralam). Te Medan bleken 10% der ingevoerde Balirunderen met cysticerei besmet te zijn. In Djambi werden deze parasieten bij 2 buffels uit Lombok aangetroffen. Te Tarotoeng (Balige) kwam bij 3 buffels cysticercosis in zoo uitgebreide mate voor, dat het vleesch vernietigd moest worden.

Door het lid Dr. A. P. LE COULTRE van de in December 1926 ingestelde Commissie, welke tot taak heeft het cysticereosevraagstuk op Bali te bestudeeren, werden in verslagjaar de door hem in het gewest Bali en Lombok verzamelde gegevens omtrent het voorkomen en de bestrijding der cysticereose in genoemd gewest in een proefschrift verwerkt.

Echinococcosis werd op Soembawa bij eene inheemsche geit en bij een rund, dat zeer waarschijnlijk uit Engelsch-Indië ingevoerd is, aangetroffen.

Coccidiosis werd als vermoedelijke oorzaak eener ziekte onder kalveren van den veestapel der Missie te Maoemere op Flores aangenomen.

Microfilariën werden bij het bloedonderzoek van paarden en buffels in het ressort Semarang, bij runderen in Fort de Kock en bij buffels en runderen in Padang aangetroffen.

In Fort de Kock en Padang werd herhaaldelijk de *Filaria Poelii* in de aorta bij buffels en runderen gevonden.

Oogfilariën werden bij slachtrunderen in het ressort Benkoelen en bij paarden in de amtskringen Padang, Fort de Kock en Koetaradja aangetroffen. In den amtskring Soembawabesar werden filariën en setariën bij paarden en runderen waargenomen.

Amphistomatosis bij runderen werd dikwijls waargenomen in den amtskring Makassar.

Ascariasis werd geconstateerd bij 2 geiten in het ressort Koepang, verder bij paarden in de ressorten Padang en Fort de Kock en bij paarden, buffels, runderen en varkens in het ressort Balige.

Balbaniiden (*sarcocystes*) kwamen bij buffels in de ressorten Waingapoe en Singaradja voor. Uit het ressort Padang wordt het voorkomen dezer parasieten zoowel bij runderen als bij buffels vermeld. In Balige werden *sarcosporidiën* vrijwel geregeld bij overigens gezonde slachtdieren aangetroffen.

Strongylosis van de longen werd in het ressort Balige vele malen bij jonge varkens waargenomen.

Haemonchus Sheatheri werd in de amtskringen Soembawabesar en Soerakarta vastgesteld.

Habronema megastoma (*Spiroptera megastoma*) werd bij een paard in Soerakarta gevonden.

Ankylostomen (*Dochmiën*) werden in de amtskringen Soembawabesar en Padang bij honden veelvuldig aangetroffen, verder in verschillende ressorten van Midden-Java.

Osteomyelitis bacillosa bubalorum werd waargenomen in de ressorten Koetaradja en Sibolga. In het gewest Atjeh en Onderhoorigheden beteekent de ziekte voor de bevolking vaak een groot verlies, daar de dieren voor gebruik ongeschikt zijn en in groot getal aan decubitus en uitputting sterven. Uit elk der amtskringen Sibolga en Koetaradja werden 3 patiënten voor nader onderzoek naar het Veeartsenijkundig Instituut gezonden. Op Java werden enkele gevallen van *osteomyelitis bacillosa* in den amtskring Buitenzorg waargenomen.

In Balige, Medan en Fort de Kock komt onder buffels een ziekte voor, waarvan het beeld wel eenige overeenstemming met dat van

osteomyelitis heeft, doch in vele opzichten daarvan afwijkt. Vroeger werden deze gevallen gebracht onder de osteomyelitis. Uit een door het Veeartsenijkundig Instituut ingesteld onderzoek is gebleken, dat de symptomen waarschijnlijk worden veroorzaakt door een phosphorzuur-gebrek in het voedsel.

Abortus infectiosus Bang. Deze ziekte werd ook in verslagjaar alleen in melkerijen aangetroffen. In Oost-Java deed zich slechts 1 geval en wel in een stal te Soerabaja voor. In Midden-Java zijn 4 melkerijen te Semarang sterk besmet. In een dezer bedrijven werd de in 1927 begonnen behandeling voortgezet. Over het resultaat van de behandelingsproef valt nog geen definitief oordeel te vellen; wel kan als vaststaand worden aangenomen, dat het aantal aborteerende runderen toegenomen is. Verder werd nog een geval dezer ziekte in een melkerij te Tegalsari (Poerwokerto) geconstateerd. Onder het bevolkingsvee in Midden-Java werden enkele verdachte dieren aangetroffen, die echter nooit verworpen hadden.

In West-Java zijn abortusgevallen geconstateerd bij runderen in enkele melkerijen in de ambtskringen Weltevreden en Buitenzorg.

Coryza gangraenosa kwam voor onder buffels in het ressort Koe-pang, onder runderen op Lombok en onder Balivee in het ressort Makassar. Op Java werd de ziekte geconstateerd onder runderen in den ambtskring Bondowoso en onder buffels in Serang. Verder zijn enkele gevallen voorgekomen onder runderen op Madoera. Op Sumatra werd de ziekte eenmaal en wel bij een buffel in het ressort Balige vastgesteld.

Paratuberculose werd enkele malen bij melkrunderen in den ambtskring Buitenzorg geconstateerd.

Colpitis granulosa bij runderen werd op Soembawa, in Zuid-Celebes, in Midden-Java en in den ambtskring Cheribon waargenomen.

Balineesche ziekte. Van deze ziekte werd een geval op Bali geconstateerd; het zieke dier werd naar het Veeartsenijkundig Instituut opgezonden. Verder kwamen op het eiland Lombok nog enkele sporadische gevallen voor.

Cascado, eene huidziekte bij runderen, werd weer meermalen in het ressort Manado vastgesteld. Om deze ziekte nader te kunnen onderzoeken, zullen een vijftal zieke dieren naar het Veeartsenijkundig Instituut worden opgezonden.

Buffelziekte op Sinabang. Deze nog niet nader onderzochte ziekte heeft in 1928 niet zoo veel slachtoffers gemaakt als in vorige jaren. In enkele gevallen werd bij sectie hevige distomatose vastgesteld.

Sakit sanè (zoogenaamde dikke knieënziekte), werd in Koetaradja weer herhaaldelijk op de veepasars en bij de keuring van slachtvee geconstateerd.

Toba-ziekte (onbekende buffelziekte). Ook in verslagjaar werden in den ambtskring Balige weer meerdere gevallen van deze ziekte waargenomen, echter belangrijk minder dan in 1927. Zij wordt bestreden met politiemaatregelen. Het in 1927 ingesteld speciaal onderzoek naar de aetiologie en den aard dezer ziekte werd in verslagjaar voortgezet.

Hoendercholera. In het ressort Balige brak in April 1928 eene sterfte uit onder een toom kippen; behandeling met choleraserum had geen resultaat. In Medan trad soms cholera tegelijkertijd op met pseudovogelpest. In de onderafdeeling Karolanden werd de ziekte door injecties met serum tot staan gebracht. In Pagaralam werd hoendercholera enkele malen waargenomen.

Diphtherie en pokken kwamen voor in de ressorten Waingapoe, Semarang, Tegal en in verschillende ambtskringen in West-Java; verder op Sumatra in Padang, Fort de Kock en Balige.

Pseudovogelpest maakte vele slachtoffers onder kippen in de ressorten Koepang, Singaradja, Fort de Kock, Sibolga, Balige, Medan en Djambi. In Bandjarmasin kwam de ziekte sporadisch voor.

Op Java kwam pseudo-vogelpest vrijwel in alle ambtskringen voor. De ziekte vertoonde dit jaar niet de neiging tot sterke uitbreiding. Ook op Sumatra trad de ziekte in de ressorten Teloekbetoeng, Benkoelen, Padang en Koetaradja minder hevig op dan in vorige jaren.

Behalve bij kippen werd pseudo-vogelpest ook bij eenden geconstateerd in de ressorten Mataram en Pagaralam. In Semarang werd de waarneming gedaan, dat ook kalkoenen door pseudo-vogelpest kunnen worden aangetast.

QUARANTAINE.

Bijlage IX en X geven een overzicht van het over zee in- en uitgevoerde vee van de voornaamste gewesten van Nederlandsch-Indië. Van uit het buitenland werden zeer weinig dieren geïmporteerd.

Gevallen van besmettelijke veeziekten onder het ingevoerde vee werden slechts een enkele maal waargenomen.

Koepang. Ingevoerd werden op Roti 2 hengsten van Savoe, te Koepang 3 runderstieren, 3 buffels en 12 hengsten. Uitgevoerd werden te Koepang 75 runderen, 1637 buffels, 150 paarden en 35 varkens, te Atapoepoe 28 buffels, te Seba (Savoe) 75 buffels en 352 paarden en te Baä (Roti) 148 buffels en 96 paarden.

Roeteng. De contrôle op den in- en uitvoer is zeer moeilijk, omdat de havenplaatsen ver verwijderd zijn van de standplaatsen van het Hoofd van den amtskring en de veemantri's.

Waingapoe. Ingevoerd werden 1 Australische hengst, afkomstig van Java en 2 honden te Waikelo, afkomstig van Endeh. De uitvoer van buffels steeg belangrijk (141 in 1927 tegen 1299 in verslagjaar), die van paarden daalde iets. Op grond van Stbl. 1920 No. 372 werd de uitvoer van 6 hengsten geweigerd. De toepassing van Stbl. 1922 No. 201 bracht mede de weigering van vergunning tot uitvoer van 213 buffels. Waikelo heeft een slechte reede; in de toekomst belooft Memboro de uitvoerhaven van West-Soemba te worden.

Raba. Ook hier steeg de uitvoer van buffels iets (met $\pm$ 400 stuks), terwijl die van paarden gelijk bleef. Van de uitgevoerde paarden waren er 1569 lager dan 114 c.M.; 920 maten van 114 tot 117 c.M. en 256 waren hooger dan 117 c.M. De quarantainestallen werden bevloerd met kalisteenen.

Soembawabesar. Het aantal uitgevoerde buffels nam, vergeleken met 1927 met $\pm$ 1000 stuks toe. De uitvoerrechten op paarden werden als volgt vastgesteld: tot een schofthoogte van 115 c.M. f 3.—; van 1.15 t/m 1.17 f 4.—; van 1.18 t/m 1.19 f 5.—; van 1.20 t/m 1.21 f 6.—; van 1.22 t/m 1.23 f 7.—; boven 1.23 f 8.—. Voor buffels bedraagt het algemeene uitvoerrecht f 5.—. Ingevoerd werd een kat, afkomstig van Flores.

De bouw van de nieuwe quarantainestal werd voltooid. Er is plaats voor 125 paarden, waarvan voor 25 een afzonderingsstal beschikbaar is.

Singaradja. Ingevoerd werden te Boeileleng 3 paarden, een muilezel, 4 honden en 1 aap; de dieren behoorden aan een circus. Uitgevoerd werden te Boeileleng 24730 runderen, 166 buffels, 394 paarden en 53647 varkens; te Djembrana 6992 runderen, 784 buffels, 650 paarden,

3377 varkens; te Benoa 3 paarden en 73198 varkens, te Padangbaai 33600 varkens; te Tojapakeh (Noesa Penida) 1359 runderen en 66 varkens; te Prapatagoeng 43 runderen, in totaal dus 33124 runderen, 950 buffels, 1047 paarden en 164.288 varkens. Onder de uitgevoerde runderen waren 32886 ossen. De uitvoer bedroeg dus ± 10.000 runderen en 27000 varkens meer dan in 1927 en was ver boven het gemiddelde.

Singapore was de grootste afnemer van varkens (ruim 125.000 stuks) en kwam ook in de markt voor runderen (bijna 4000 stuks).

De groote uitvoer van varkens kwam voornamelijk Boeileleng ten goede. De K. P. M. maakt onderscheid tussehen groote en kleine varkens wat betreft vracht en nu lag die grens te Boeileleng hooger dan te Benoa. Als gevolg hiervan werden varkens per vrachtauto vervoerd van Zuid-Bali naar Boeileleng. Met ingang van 1 Januari werd die gewichtsgrens gelijk gesteld te Benoa en Boeileleng op 50 katti.

Mataram. Ingevoerd werden te Ampenan 1235 runderen van Noesa Penida en 72 varkens van dat eiland en van Benoa. Verder te Laboean Hadji 28 schapen en 220 geiten. Het circus Barton voerde in en wederom uit 3 paarden, 4 honden en 2 apen. Uitgevoerd werden vrijwel uitsluitend te Ampenan en Laboean Tering 8473 runderen, 565 buffels, 486 paarden, 10913 varkens, 130 schapen, 8 geiten, 4 honden en 2 apen. De van Noesa Penida ingevoerde runderen werden vrijwel alle weer uitgevoerd.

Makassar. In hoofdzaak worden slachtrunderen ingevoerd van Bali en Lombok en soms buffels van Paré-Paré.

Manado. Invoer vond plaats te Manado van 76 runderen, 31 paarden, 68 geiten, 2 schapen, 21 varkens en 3 andere dieren; te Gorontalo van 35 runderen, 47 paarden, 249 varkens, 26 geiten, 26 schapen en 2 herten; te Donggala van 2 paarden.

Uitgevoerd werden uit Manado 28 runderen, 21 paarden, 3 geiten en 204 varkens; uit Gorontalo 184 runderen, 35 paarden, 9 varkens, 251 geiten en 1 anoa en uit Donggala 191 runderen, 3 paarden, 758 schapen, 370 geiten, 2 herten, 4 apen.

Bandjermasin. (Kandangan). De invoer in het gewest Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo bleef vrijwel gelijk; alleen die van runderen ging iets achteruit (van 10368 tot 8143). De runderen werden ingevoerd o.a. van Madoera (3971), Bali en Lombok (2822), Java (678), Philippijnen (312) en Celebes (180). Ingevoerd werden te Bandjermasin 4172, Balikpapan 1522, Samarinda 1048, Lingkas 537,

Sampit 352, Kotabaroe 197, Stagen 177, Tandjoeng Redeb 110, Tandjoeng Selor en Kotawaringin 4 runderen. Varkens worden overal ingevoerd van Bali en Lombok (ruim 8000 stuks).

Pamekasan. De invoer van herkauwende dieren en varkens in Oost- en West-Madoera is verboden; de invoercijfers van runderen schapen en geiten betreffen dus alleen van binnen het gewest Madoera ingevoerde dieren, dan wel met bijzondere vergunning van den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel ingevoerde melkrunderen en geiten.

De uitvoer was wederom zeer belangrijk. Uitgevoerd werden 61584 stieren, 8611 koeien en 292 castraten, totaal 70487 stuks rundvee (vorig jaar respectievelijk 61605, 10135, 205 en 71945) voornamelijk naar Soerabaja (slachtvee), Pasoeroean, Probolinggo, Panaroekan (slacht- en fokvee) en naar de Buitengewesten (slachtvee). De waarde van deze uitvoer bedraagt $\pm 70.000 \times f 50 = f 3.500.000$. Het aantal geëxporteerde buffels bedroeg 2283 stuks, dat der paarden 168. Verder werden uitgevoerd 2269 schapen, 9031 geiten (meest naar Soerabaja en Grisee) en 164 varkens (naar Soerabaja).

Bondowoso. De uitvoer is van geringe beteekenis (± 400 runderen en eenige schapen en geiten naar Borneo en 45 paarden naar Madoera). Van bijzonder belang is de uitvoer van runderen naar Borneo, aangezien deze in hoofdzaak vrouwelijk vee betreft.

De invoer is van veel beteekenis voor het gewest Boesoeki, dat, in verband met de groote behoefte aan slachtvee, zelf nog niet voldoende vee fokt. Ingevoerd werden 9430 stieren, 746 koeien, 7230 castraten, totaal 17406 stuks (vorig jaar 14029). De stieren en koeien zijn nagenoeg alle afkomstig van Madoera, de castraten van Bali. De vermeerderde invoer kwam geheel voor rekening van Bali. Een deel der van daar ingevoerde ossen wordt over land weer uitgevoerd naar Malang en verder.

Het aantal ingevoerde buffels bedroeg 824, evenals het vorig jaar voor het grootste deel afkomstig van Bali en de rest van Kangean. Verder werden ingevoerd 1533 paarden (voornamelijk van Bali en voor de rest van de andere Kleine Soenda-eilanden), 3415 varkens (van Bali), 65 schapen en 1054 geiten (alle afkomstig van Madoera).

Pasoeroean. Uitgevoerd werden op speciale vergunning van den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel 10 melkrunderen naar Madoera.

Ingevoerd werden 6997 runderen (3564 stieren, 3404 koeien, 29 castraten) tegen vorig jaar 9796 stuks, dus aanmerkelijk minder. De

dieren waren alle afkomstig van Madoera en ingevoerd te Probolinggo en Pasoeroean. Verder 122 buffels, afkomstig van Madoera, 1014 paarden, afkomstig van de Kleine Soenda-eilanden, een schaap en 4 geiten.

Soerabaja. Uitgevoerd werd trekvee naar Sumatra's Oostkust, slachtvee voor Borneo en voor consumptie aan boord van schepen en paarden naar Madoera (346).

De invoer was veel belangrijker nml. 41973 stieren, 870 koeien, 6234 castraten, dus totaal 49077 runderen (vorig jaar 42594). De stieren en koeien waren afkomstig van Madoera, de castraten van Bali. Een deel van het ingevoerde vee, vooral de Balineesche ossen, werd verder vervoerd, het overige te Soerabaja geslacht. Het aantal ingevoerde buffels bedroeg 1453, dat der paarden 2296 (bijna alle van de Kleine Soenda-eilanden), dat der schapen, geiten en varkens respectievelijk 1521, 3779 en 19272 stuks (van Bali). Verder werden nog 64 honden en 4 apen uit het buitenland ingevoerd. Voor het gebruik der quarantaine-inrichting te Soerabaja werd een retributieregeling gemaakt. De ontvangsten werden in 's Landskas gestort, zij bedroegen gemiddeld f 70.— per maand.

Bodjonegoro heeft invoer van schapen en geiten te Grisee en uitvoer van runderen, buffels en geiten te Toeboan naar Borneo.

Koedoes. Te Rembang bestaat een quarantaineinrichting. Ingevoerd werden 5 hengsten en 16 merries, uitgevoerd 859 runderen, 97 schapen en 214 geiten.

Semarang. Ingevoerd werden 843 paarden van de Kleine Soenda-eilanden (verleden jaar 415), 10 buffels en 3 honden; van buiten Nederlanden-Indië 30 honden (Europa, Australië, Japan), 1 kat en 1 stierkalf. Naar Djambi en Indragiri werden uitgevoerd 15 runderen, 2 buffels, 3 schapen en 4 geiten, naar Batavia 1 hond; naar buiten Nederlandsch-Indië 3 honden naar China en 4 naar Nederland.

Pekalongan. De invoer bedroeg 676 paarden (tegen 401 in 1927 en 239 in 1926), afkomstig van Waingapoe (287), Waikelo (47), Soembawa (65), Savoe (66), Roti (40) en Ampenan (171). De dieren worden ondergebracht in vrij primitieve particuliere stallen, waar ook de vendutie plaats heeft.

Tegal. Over zee werden ingevoerd 755 hengsten afkomstig van Waingapoe (384), Bima (108), Soembawa (154), Ampenan (34), Sa-

voe (15), Seba (25) en Baä (35). Verder 603 mannelijke en 157 vrouwelijke runderen van Soemba of Soembawa en 19 Etawahbokken van Soembawa. Uitgevoerd werden 233 mannelijke en 113 vrouwelijke runderen, alle Ongole- of Hissarrunderen, toebehoorende aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië. De geïmporteerde paarden worden ondergebracht in aan particulieren behorende stallen, die behoorlijk zijn ingericht en waar de vendutie wordt gehouden.

Cheribon. De uitvoer van vee daalde, vergeleken met het vorig jaar. Uitgevoerd werden 5 runderen, 16 buffels, 57 schapen, 41 geiten en 168 varkens. De invoer bleef stationnair.

Weltevreden. De uitvoer uit Tandjoengpriok bestond voornamelijk uit overscheeprunderen en buffels, bestemd voor Sumatra en Borneo.

Ingevoerd werden in hoofdzaak ossen uit Bali en Lombok, ossen uit Australië (voor de firma Jenne & Co.), paarden uit de Kleine-Soenda-eilanden en uit Australië (voor de legerremonte), buffels uit de Kleine-Soenda-eilanden en varkens uit Bali. De invoer van runderen en buffels was aanmerkelijk hooger dan in 1927.

Uit het buitenland, voornamelijk uit Nederland, werden ongeveer drie honderd honden en andere kleine huisdieren geïmporteerd; verder van uit Britsch-Indië 15 geiten en van uit Nederland eenige varkens, geiten en schapen, bestemd voor het veeteeltproefstation te Buitenzorg.

Te Tandjoengpriok werd een quarantaineterrein ingehuurd. Met den bouw van de noodige stallen is reeds een aanvang gemaakt.

Serang. De uitvoer van uit Merak en Karangantoe naar de Lampongs bedroeg 102 paarden, 136 runderen, 2084 buffels, 766 varkens, 1630 schapen en 6055 geiten. Vergeleken bij het vorige jaar is de uitvoer, behalve voor runderen en varkens, gedaald.

Teloekbetoeng. De voornaamste invoerhaven is Pandjang (Oosthaven). Tweemaal werd aldaar mond- en klauwzeer bij geïmporteerd vee waargenomen. De invoer van schapen en geiten was belangrijk minder dan in 1927, vermoedelijk een gevolg van de daling der rubberprijzen in Palembang. Het aantal ingevoerde varkens is gestegen, wat toegeschreven moet worden aan toename van de Chineesche bevolking in den ambtskring. De uitvoer betrof hoofdzakelijk wilde dieren o.a. 15 olifanten, 6 apen, 2 tijgers, 1 tapier en 1 beer.

Benkoelen. Invoer van vee heeft plaats te Benkoelen.

Padang. Te Emmahaven werd een veebrug in gebruik genomen, wat een groote verbetering is. De invoer van runderen (waaronder

van Bali) en buffels was ongeveer het dubbele van 1927; ook het aantal ingevoerde varkens was hoger. Behalve buffels uit Sinabang werden via Tandjoengpriok ook buffels uit Soemba en Timor ingevoerd.

Sibolga. Geen bijzonderheden.

Medan. Wederom werden te Belawan-Deli een aantal Australische paarden in- en uitgevoerd voor de races te Singapore, Penang, Kwala Loempoer en Medan. Van Australië werden 14 griffins geïmporteerd. De invoer van runderen bedroeg 673 stuks (voornamelijk afkomstig van Bali (134), van Rembang (149 trekstieren) en Pengarasan (15 fokstieren). Slachtbuffels worden bijna niet meer ingevoerd, deze worden tegenwoordig meest per trein aangevoerd.

Uitvoer van varkens naar den overwal heeft in 1928 in het geheel niet meer plaats gevonden. Deze uitvoer is geheel te niet gegaan, vermoedelijk door concurrentie van elders. Wel werden 970 varkens over zee naar andere plaatsen in het gewest vervoerd.

Koetaradja. De invoer bedroeg in totaal 947 runderen, 69 buffels, 39 paarden, 399 varkens, 65 geiten en 17 andere dieren.

De uitvoer was vrij aanzienlijk en bedroeg 1253 runderen, 1216 buffels, 6 paarden, 482 varkens, 255 geiten en 10 andere dieren.

Pagaralam. Aan den veezantri te Palembang werd de beperkte bevoegdheid verleend, bedoeld bij Staatsblad 1925 No. 163.

De invoer te Palembang bedroeg 4865 runderen, 210 buffels, 3 paarden, 1271 varkens, 82 schapen, 2810 geiten en 6 andere dieren. Op Banka 1878 runderen, 2 buffels, 1 schaap en 180 geiten en op Billiton 515 runderen, 5 varkens, 14 geiten en 6 andere dieren.

De export te Palembang was zeer gering. Uit Banka en Billiton werd geen vee uitgevoerd.

Djambi. De invoer is in de laatste jaren stijgend. Ingevoerd werden 1094 runderen, 886 buffels, 402 varkens, 38 schapen en 117 geiten. De uitvoer was nihil.

Riouw en Onderhoorigheden. Ingevoerd werden 77 runderen, 2 buffels, 3 schapen en 40 geiten, uitgevoerd 11 runderen en 1046 varkens.

Westerafdeeling van Borneo. De invoer bedroeg 4404 runderen, 39 buffels, 4 varkens, 112 schapen en 875 geiten en de uitvoer (welke meestal naar plaatsen, gelegen binnen het gewest, geschiedt) 440 runderen, 19 buffels, 525 varkens, 7 schapen en 9 geiten.

HYGIENE.

In alle ambtskringen werd voortgegaan met de verbetering der hygienische toestanden in de bestaande melkerijen, slachthuizen en wagenverhuurderijen. In meerdere ressorten werd het aantal slachthuisjes uitgebreid.

SLACHT.

Bijlagen XI en XII houden opgaven in van het Departement van Financiën van het in 1928 geslachte vee, terwijl in bijlagen XIII de uitvoer van huiden is opgenomen.

In de provinciën is de bemoeienis inzake de vleeschhygiëne van de Gewestelijke Raden overgegaan op de Regentschapsraden.

Koepang. Geen bijzonderheden.

Roeteng. In verslagjaar kwam het slachthuisje te Badjawa gereed. Te Roeteng werd met den bouw begonnen. Op enkele plaatsen van het eiland zijn militaire slachthuisjes.

Waingapoe. Geen bijzonderheden.

Raba. Het slachthuis, in het bijzonder de vleeschbewaarplaats, werd verbeterd.

Soembawabesar. De keuring in het abattoir ter hoofdplaats geschiedt thans door een opgeleiden keurmeester. Gemiddeld worden hier per maand 92 stuks groot vee en 200 stuks klein vee geslacht. De kosten voor keuring bedragen f 0.60 voor groot en f 0.10 voor klein vee. Een slachtkring is vastgesteld bij besluit van den Resident van Timor en Onderhoorigheden ddo. 3 December 1926.

Singaradja. Er zijn op Bali 9 openbare slachthuizen, eenvoudig doch practisch ingericht. Een groote centrale vleeschverkoopplaats kwam te Boeléleng in gebruik.

Mataram. Nieuw gebouwd werden de slachthuizen te Koepang en Praja, zoodat thans 10 slachthuizen op het eiland Lombok aanwezig zijn. Waar mogelijk, zijn aan de slachthuizen vleeschbewaarplaatsen verbonden. Onder 5994 gecontroleerde geslachte runderen werden bij 162 dieren of 2.7% cysticerei aangetroffen.

Makassar, Manado en Bandjermasin. Geen bijzonderheden.

Op Java steeg in de eerste maanden van verslagjaar de slacht tengevolge van de hooge huidenprijzen belangrijk. Nadat deze teruggelopen waren, werd zij weer normaal.

Pamekasan. De slacht van runderen nam in vergelijking met het vorig jaar, met ongeveer 8000 stuks of ruim 21% toe. Geslacht wordt thans bijna uitsluitend vrouwelijk vee; de verhouding ervan tot die van stieren bedraagt $6\frac{1}{2}$ tot 1. Een tiental jaren geleden was die verhouding omgekeerd. Tegenwoordig komen daardoor veel meer slachtstieren voor uitvoer beschikbaar. Voor de uitvoering der gewestelijke slachtverordening waren begin 1928 24 slachtmantri's in dienst. In het aantal gewestelijke slachthuizen (13) kwam geen wijziging. Geconstateerd werden 348 gevallen van clandestiene slacht, hetgeen er op wijst, dat deze nog vrij hoog moet zijn.

Bondowoso. De runderslacht nam met bijna 13% toe. Uit het vrijwel stationnair blijven van de sterkte van den runderstapel bij een vrij belangrijken invoer valt wel te concludeeren, dat de slacht vrij wat hooger moet zijn dan de cijfers aangeven. Vermoedelijk is in dit ressort de clandestiene slacht vrij groot.

Door den gewestelijken Raad werden 6 vliegenvrije vleeschverkoopplaatsen opgericht, zoodat er nu in totaal 9 zijn. Einde 1928 waren er in het gewest 5 groot-model gewestelijke slachthuizen, 11 klein-model en nog een zestal kleinere in gebruik.

Pasoeroean. De stijging van de runderslacht bedroeg ruim 11%. De vermeerderde slacht komt voor een belangrijk gedeelte voor rekening van het vrouwelijk rundvee. De sterkte van den runderstapel in aanmerking genomen, zou zulks echter nog geenszins behoeven te leiden tot vermindering ervan. Toeh bestaat die vermindering, zoodat ook hier wel eene aanmerkelijke clandestiene slacht zal bestaan.

Behalve de gemeentelijke slachthuizen van Pasoeroean en Probolinggo zijn er eenige gewestelijke abattoirs.

Malang. De runderslacht steeg met bijna 8%. Ook hier is vermoedelijk de clandestiene slacht groot.

Soerabaja. Na gedurende eenige jaren achteruitgegaan te zijn, vermeerderde de varkensslacht dit jaar aanzienlijk.

Modjokerto. Niettegenstaande het ressort belangrijk kleiner is geworden (het regentschap Lamongan is bij den nieuwen amtskring Bodjonegoro gevoegd) was het aantal geslachte runderen gelijk aan dat van 1927; het aantal geslachte buffels is zelfs toegenomen.

Bodjonegoro. Gewestelijke slachthuizen bestaan te Bodjonegoro, Toeban en Djatirogo; te Grisee is er een in aanbouw. Er zijn 5 keurmeesters, daar ook Lamongan over een zoodanig gewestelijk beambte beschikt.

Kediri. De slacht bleef stationnair. Er zijn gemeentelijke abat-toirs te Kediri en Blitar en verder 7 gewestelijke op de overige afdeelingen en op enkele districtshoofdplaatsen.

Madioen. Ook hier werd geen vermeerdering van de slacht waargenomen.

Soerakarta. De van Gouvernementswege in dezen amtskring uitgeoefende vee- en vleeschkeuring bracht in verslagjaar *f* 18 151.10 aan keurloonen op. De uitgaven hebben *f* 3 500.— bedragen, zoodat een voordeelig saldo van *f* 14 651.10 (verleden jaar *f* 13 554.20) voor den Lande verkregen werd. Het aantal slachthuizen onderging geen wijziging. Die te Banjoedono en Kartasoera zijn pas medio van verslagjaar in gebruik genomen.

Koedoes. Slachthuizen, welke het eigendom van den Plaatselijken Raad zijn, bevinden zich te Demak, Japara, Pati, Koedoes, Poerwodadi, Rembang, Blora, Lasem en Tajoe. De inrichting en het onderhoud voldeden aan de gestelde eischen.

Semarang. Ter hoofdplaats Semarang is de runderslacht de laatste jaren af, de slacht van buffels daarentegen toegenomen. Vooral de slacht van buffelkoeien is zeer belangrijk vermeerderd. Na strengere keuring van het voor de slacht bestemde vrouwelijk vee sedert Augustus j.l. worden weer meer buffelstieren geslacht. Het gemeentelijke abat-toir nadert zijne voltooiing. Buiten de gemeenten Semarang en Salatiga exploiteert de Plaatselijke Raad 7 slachthuizen. Het slachthuis te Tandoek is door een nieuw vervangen, dat in Januari van verslagjaar in gebruik is genomen. De vleeschkeuring wordt hier verricht door daartoe opgeleide Inlandsche keurmeesters. Het toezicht wordt uitgeoefend door den Inspecteur van het Marktwezen en den Gouvernements vecarts.

Jogjakarta. De te Wonosari en Moenggi gebouwde slachthuizen werden in het begin van verslagjaar in gebruik genomen. Het nieuwe abattoir ter hoofdplaats Jogjakarta werd in Mei geopend. De vleesch-verkoopplaatsen op den pasar te Jogjakarta bleven goed voldoen.

Keboemen. Het slachthuis te Koetoardjo is bijna gereed.

Magelang. Het transportmateriaal, waarmede vleesch binnen de gemeente Magelang vervoerd wordt, werd aanzienlijk verbeterd. De 6 slachthuizen van den Plaatselijken Raad bevinden zich te Moentilan, Temanggoeng, Ngadiredjo, Kertek, Wonosobo en Bandjarnegara. Zij werden geregeld door den Gouvernements veearts geïnspecteerd en voldoen aan behoorlijke eischen.

Poerwokerto. In verslagjaar werden de varkensabattoirs te Poerwokerto en Tjilatjap in gebruik genomen. Ultimo 1928 waren op de volgende plaatsen slachthuizen aanwezig: Poerwokerto, Soekaradja, Poerbolingo, Tjilatjap, Banjoemas, Soempioeh, Kroja, Sidarédja, Gombong en Pedjagoan.

Pekalongan. Met de verbetering van den gemeentelijken vleesch-pasar te Pekalongan werd voortgegaan.

Tegal. Sedert voor de herkeuring van gekeurd vleesch, dat in de gemeente Tegal wordt ingevoerd, geen betaling meer verschuldigd is, is de slacht van buffels aan het slachthuis te Pagongan ten koste van die aan het gemeentelijk abattoir te Tegal belangrijk toegenomen.

Cheribon. De gemeente Cheribon heeft 2 slachthuizen, één voor groot vee en één voor varkens; de inrichting van beide is voldoende te noemen. De keuring geschiedt door 2 keurmeesters.

Het regentschap Cheribon heeft 3 slachthuizen te Tjiledoek, Plered en Klenganan. Te Ardjawinangoen is een slachthuis in aanbouw. Er zijn 4 regentschapskeurmeesters. In het regentschap Koeningan bestaat één slachthuis te Koeningan, waaraan een Regentschapskeurmeester is verbonden. Verder heeft Indramajoe een slachthuis voor herkauwers en één voor varkens. In het regentschap Madjalengka is nog geen slachthuis aanwezig.

Bandoeng, Soekaboemi, Buitenzorg, Weltevreden en Serang. Geen bijzonderheden.

Teloekbetoeng. Was de slacht in vroeger jaren slechts te Teloekbetoeng en te Tandjoeng Karang van beteekenis, sinds begin 1928 wordt ook op de onderafdeelingshoofdplaatsen Soekadana, Kotaboemi en Kota-agoeng vrij geregeld geslacht. In verslagjaar werd een aanvang gemaakt met den bouw van een eenvoudige slachthuis voor herkauwers te Soekadana.

Benkoelen. Behalve op de hoofdplaats zijn er nog slachtplaatsen annex vleeschverkoopplaatsen te Kepahiang, Tjoeroep, Moeara Aman en Liwa, benevens kleine slachtplaatsen bij de goudmijnen.

Padang. Aan het slachthuis te Padang werd een pens- en darmwasscherij bijgebouwd. De nieuwe verkoopplaats van varkensvleesch te Padang werd in gebruik genomen. Te Solok is het abattoir vernieuwd en zal de verkoopplaats van vleesch verbeterd worden. Te Soengi Penoech (Korintji) is de vleeschpasar afgebroken en zal een nieuw abattoir worden opgericht benevens een nieuwe veepasar.

Fort de Kock. Geen bijzonderheden.

Sibolga. Vleeschverkoopplaatsen zijn aanwezig te Padang Sidempoean, Penjaboengan en Koeta Nopan; de beide laatste zijn van vliegen-gaas voorzien.

Balige. In 1928 werd te Dolok Sanggoel een nieuw slachthuis gebouwd en in gebruik genomen. Te Pangoeroeran (Samosir) is een slachthuis in aanbouw. De vleeschverkoopplaatsen in dezen amtskring zijn, behalve die te Tarotoeng, onpraktisch en onhygiënisch. Getracht wordt hierin verbetering te krijgen.

Medan. Geen bijzonderheden.

Koetaradja. Het slachthuis te Langsa werd vergroot. Aan de beide slachthuizen te Lho'seumawe zullen de meest noodzakelijke verbeteringen worden aangebracht. In 1928 zijn in de meeste slachthuizen de noodige takels en keuringstafels aangebracht. Het keuren bij kunstlicht is tegenwoordig in alle runderslachthuizen verboden. Vleeschverkoopplaatsen vindt men op bijna alle onderafdeelingshoofdplaatsen. Dit jaar zijn er opgericht te Pantolaboe en Lho Soekon.

Pagaralam. Geen bijzonderheden.

Djambi. Slachthuizen vindt men te Djambi en te Bangko. Te Djambi wordt een nieuw slachthuis gebouwd, dat in begin 1929 in ge-

bruik zal worden genomen. In voorbereiding is de bouw van een abat-toir te Mocara Boengo. De vleeschverkoopplaats te Djambi is voorzien van vliegengaas en ondergebracht in een der pasarloodsen. De verkoopplaats van varkensvleesch, een tijdelijk gebouw, is geplaatst op eenige afstand van het pasarterrein. Beide inrichtingen voldoen aan matige eischen.

MELKERIJEN.

Op Java en voornamelijk in het Oostelijk gedeelte nam het aantal melkrunderen iets af. In hoofdzaak betrof deze vermindering de rubrieken van de weinig produceerende dieren. Waar nergens gebrek aan melk viel te constateeren, wijst dit wel op intensifieering van het melkbedrijf.

Voor de verbetering van het vee in de melkbedrijven werden wederom met Gouvernements steun een aantal stieren van de boerderij „Generaal de Wet” verstrekt. In Oost-Java is de animo voor aankoop van deze stieren niet bijzonder groot, aangezien vele melkerijen op de groote plaatsen zich niet meer bezig houden met het fokken van melkvee, maar dit betrekken uit het district Grati (Pasoeroean), alwaar de bevolking zich toelegt op de fokkerij van melkvee, dat echter nog maar matig van qualiteit is.

Met de verbetering der toestanden in de melkerijen werd met kracht voortgegaan. Op dit gebied is inderdaad veel bereikt. In de gemeenten en de provinciën, aan wie bij Staatsblad 1926 No. 569 de zorg voor de veterinaire hygiëne is overgedragen, werd het toezicht op de melkerijen uitgeoefend door de veeartsenijkundigen in dienst dier lokale raden, daarbuiten door het personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst.

Soerakarta. Voor zoover de beschikbare tijd dit toeliet, werd door den Gouvernements veearts toezicht op de bestaande melkerijen gehouden. Geregeld werden melkmonsters onderzocht (in 1928 206 stuks).

Koedoes. Geen bijzonderheden.

Semarang. Met het toezicht op de melkerijen binnen de gemeenten Semarang en Salatiga zijn de gemeentelijke veterinaire hygienische diensten belast. Daar buiten heeft het niet plaats.

Jogjakarta. Ook in verslagjaar werden in de melkerijen verbeteringen aangebracht. Op dit gebied is hier inderdaad reeds veel be-

reikt, hetgeen hieruit kan blijken, dat het laagste bedrijfscijfer 6, 8 (7 is ruim voldoende), het jaar tevoren 5, 9 was. Op ultimo 1928 waren in die bedrijven 373 runderen aanwezig. Melkmonsters werden geregeld onderzocht; dit onderzoek geschiedde door een laborant onder toezicht van den Gouvernementsveearts.

Keboemen. In 1928 bestonden in de residentie Bagelen 15 melkerijen (6 te Poerworedjo, 3 te Koetoardjo en 6 te Keboemen). Maandelijks werden alle inrichtingen door den Gouvernementsveearts geïnspecteerd.

Magelang. Voor een behoorlijke inrichting van de melkerijen ter hoofdplaats Magelang waakt de gemeentelijke melkverordening; daarbuiten is een verordening van den Plaatselijken Raad van kracht. Verschillende melkerijen werden in verslagjaar verbeterd. De melk, welke ter hoofdplaats Magelang wordt verkocht, staat onder toezicht van den militairen apotheker; dit voedingsmiddel uit melkerijen, welke niet aan Magelang leveren, werd geregeld door den Gouvernementsveearts gecontroleerd.

Poerwokerto. Hier waren ultimo 1928 12 melkerijen aanwezig, welke door den Gouvernementsveearts geregeld geïnspecteerd werden. Nadat een opgeleide keurmeester beschikbaar kwam voor het nemen van melkmonsters, werden deze tegen het einde van verslagjaar geregeld onderzocht.

Pekalongan. De melkerijen werden aan een geregeld toezicht onderworpen. Hoewel de toestand nog niet overal goed is, mag toch van vooruitgang gesproken worden.

Tegal. De Gouvernementsveearts houdt toezicht op de melkerijen. Binnen de gemeente Tegal wordt de melk door een apotheker onderzocht.

Cheribon. Aanwezig zijn een groote en meerdere kleine melkerijen. De hygienische toestand laat, vooral in de kleine, nog veel te wenschen over.

Bandoeng. Geen bijzonderheden.

Soekaboemi. Einde 1928 bedroeg het aantal melkerijen in dezen ambtskring 45. Hiervan zijn 6 grootere met 25—100 stuks vee. Op deze laatste is de hygienische toestand vrij behoorlijk.

Buitenzorg. Geen bijzonderheden.

Weltevreden. De toestand op de kleine melkerijen in de gemeente Batavia laat nog zeer te wenschen over.

Serang. In den toestand der melkerijen, welke hier gering in aantal en zeer klein zijn, kwam geen verbetering. Zij verkeerden nog bijna alle in een zeer primitieven toestand.

Koetaradja. De toestand in de verschillende melkerijen werd in verslagjaar beduidend verbeterd. Het melkvee is in hoofdzaak volbloed Bengaalsch.

Pagaralam. Te Lahat is thans een vrij goede melkerij. Plannen bestaan, om de melkerij van raszuivere Delhibuffels op de Boekit-asam-mijnen op te ruimen.

In de onderafdeeling Komering Ilir worden buffels gemolken. Men laat die melk drie dagen staan in holle bamboes; het vet wordt er daarna afgeschept, gekookt en verkocht. Het wordt door de koopers met diverse kruiden gemengd en zoo geconsumeerd. Het resterende bezinksel, dadih genoemd, wordt verkocht en daarna, vermengd met goela djawa, tot koekjes verwerkt. Ook wordt de melk wel direct behandeld met sap van djerok nipis. De wei wordt daarna weggeworpen en de rest (dadih met vet) verkocht.

Djambi. Begin 1928 werden 4 Australische koeien en 2 stieren uit Semarang ingevoerd met het doel om te Djambi een melkerij te beginnen. Door de hooge kosten eraan verbonden is het bedrijf echter gestopt moeten worden.

WAGEN- EN GROBAKVERHUURDERIJEN.

In alle ambtskringen werden door het personeel van den Veeartsenijkundigen Dienst regelmatig de wagen- en grobakverhuurderijen geïnspecteerd en getracht hier de noodige verbeteringen te laten aanbrengen. In verschillende ressorten o.a. Pekalongan, Tegal e.a. werden op dit gebied reeds aardige resultaten bereikt. Ook werden periodiek de paarden op hun geschiktheid voor trekdiensten gekeurd.

In de meeste ressorten bestaan gemeentelijke of locale verordeningen voor de inrichting van wagen- en grobakverhuurderijen. In verschillende residenties is voor de wagenbestuurders het bezit van een rijbewijs verplichtend gesteld.

VEETEELT.

Algemeene gezondheidstoestand van den veestapel.

Met uitzondering van enkele streken op Celebes, Java en Sumatra, waar tengevolge van besmettelijke veeziekten vrij belangrijke verliezen werden geleden, is de algemeene gezondheidstoestand van den veestapel in het afgelopen jaar gunstig geweest. Behalve in den Timorarchipel, waar men, zooals ieder jaar op het einde van den Oostmoesson, te kampen had met voedsel- en watergebrek, was overal gedurende het geheele jaar voldoende voer voor het vee beschikbaar.

Op Flores werd de aanplant van olifantsgras uitgebreid. De proeftuinen op Timor, Roti en Savoe zijn geheel mislukt.

Het aantal drinkwaterbakken voor vee op Savoe werd uitgebreid tot 27, dat op Roti tot 14.

PAARDENFOKKERIJ.

In bijna geheel Nederlandsch-Indië is als gevolg van het toenemend autoverkeer de animo van de bevolking in de paardenfokkerij nog steeds achteruitgaande. Daar, waar nog eenige belangstelling in deze fokkerij op te merken valt, wordt getracht zooveel mogelijk hulp te verleen.

Koepang. De kwaliteit van den paardenstapel op het eiland Timor laat over het algemeen te wenschen over. Het aantal koppels, waarbij een geselecteerde hengst geplaatst is, werd tot 39 uitgebreid. Getracht werd om door het aanmoedigen der races de belangstelling voor het fokken van goede hengsten aan te wakkeren. De rennen werden dit jaar gehouden te Soë en Koepang. De deelname was zeer groot. Door den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst werden een beker en een gouden medaille beschikbaar gesteld.

Op Roti bedroeg het aantal koppels op ultimo 1928 13. Door het landschap kon slechts één koppelhengst worden aangekocht en op afbetaling in natura aan eenige merrieëigenaren worden verstrekt. Aan den fettor van Korbeffo werd uit de landschapskas een renteloos voorschot voor den aankoop van een hengst gegeven.

Op Savoe vermeerderde het aantal koppels met 4 en bedroeg op 1 Januari 1929 25.

Roeteng. De paardenstapel telt thans ongeveer 30 000 dieren, waarvan $\frac{2}{3}$ in de onderafdeeling Manggarai. Verder zijn er nog ruim 5 000 in Midden-Flores. Hoe verder men naar het Oosten komt, hoe minder de paardenstapel gaat beteekenen. Het aantal verstrekte kop-

pelhengsten in Manggarai bedroeg op einde 1928 10. Getracht werd een driehonderdtal paarden van Poelau Rindja via Manggarai naar Oost-Flores en Alor over te brengen. Dit mislukte echter; 80% van de dieren stierf bij het opvangen en het transport.

Waingapoe. Enkele bezitters van groote paardenstapels namen maatregelen om de veulensterfte te voorkomen. Hiertoe werden goede weideterreinen, uitsluitend bestemd voor deze dieren, omheind. Tegelijkertijd werd diefstal hiermede tegengegaan.

In huurkoop werden 18 hengsten uitgegeven. Van deze dieren waren er 14 jonge afbetalingshengsten en 4 opgekocht. Begin verslagjaar waren 58 van dergelijke hengsten aan de bevolking afgestaan; hiervan werden er 7 afbetaald. Een hengst stierf, zoodat eind 1928 68 hengsten op afbetaling waren verstrekt. De animo bij de bevolking voor deze dieren is niet groot, omdat aan het houden ervan veel risico is verbonden (verminking, diefstal). De geboren hengstveulens worden soms al zeer vroeg uit de koppels gestooten, waardoor de verzorging dan aan de eigenaren veel last geeft. Tegenwoordig worden dan ook dergelijke veulens, bestemd voor latere afbetaling, voorloopig ingenomen en opgefokt op het depôt te Matawai op risico en kosten van de eigenaren. Het geboortepercentage in de koppels, aangevoerd door een huurkoophengst, wisselde van 41 tot 57.

Ingevolge het bepaalde in Stbl. 1920 No. 372 werd voor 6 hengsten de uitvoer geweigerd. Een hiervan werd aangekocht voor de fokkerij. Verder werden twee volbloed Sandelmerries bij uitvoer geweerd.

Races en bijbehorende sportfeesten werden gehouden te Waingapoe en Waikaboebak. Hiertoe werd door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel eene subsidie verleend.

De vooral bij doodenfeesten gebruikelijke slacht van paarden werd zooveel mogelijk tegengegaan; een keur van 29 Mei 1914 (residentsbesluit No. 164) geeft hiertoe de macht. Voorzien van een slachtmerk werden 95 hengsten en 121 merries. Voor Java werden 2 hengsten aangekocht.

Hoewel het contract met de firma Aldjoeffrie inzake de Australische dekhengsten is afgelopen, werden die hengsten met bijbehorende merries en veulens toch regelmatig geïnspecteerd. Uit de merrieveulens werden twee nieuwe koppels gevormd, aangevoerd door Sandel-Australische hengsten. De koppel van Brown Boy was eind 1928 18 merries, 25 hengst- en 15 merrieveulens sterk. Het geboortepercentage bedroeg ruim 77%. Roseol voerde 12 merries, 17 hengst- en 17 merrieveulens aan; in dezen koppel was het geboortepercentage 33%. In September werd een op Java door bovengenoemde firma aangekochte Australische hengst ingevoerd.

Raba. Door het Hoofd van den amtskring werd van 9000 dieren de hoogte opgemeten. Bij hengsten bleek, dat $13\frac{1}{2}\%$ een schofthoogte had van 118 c.M. en meer. De gemiddelde schofthoogte was bij hengsten 114 en bij merries $110\frac{1}{2}$ c.M. Een ongeschreven zelfbestuurs-regeling bepaalt, dat 15% van de uit te voeren dieren hooger mogen zijn dan 118 c.M. Paardenrennen werden regelmatig gehouden.

Soembawabesar. Ook hier beperkt een onderhandsche overeenkomst de uitvoer van hooge en mooie paarden. Paarden, hooger dan 119 c.M., jonger dan 8 jaar en goed van bouw en kleur worden aangehouden. Een naar schofthoogte progressieve uitvoerbelasting verzwaaert de uitvoer van hooge paarden enigszins.

Hier en daar werden proeftellingen gehouden om de juistheid van de opgegeven sterkte van den veestapel na te gaan. In plaats van 4298 paarden, zooals opgegeven was, werden er 5991 aangetroffen, hetgeen dus beteekent een grootere sterkte van $\pm 40\%$. De officieele sterkte van den paardenstapel is 43665 dieren, de werkelijke sterkte kan worden geschat op ± 60000 dieren. Van ongeveer 3000 geconstateerde paarden waren $\pm 20\%$ volwassen hengsten, 35% volwassen merries en $\pm 45\%$ veulens tot een leeftijd van 2 jaar.

Het aantal geprimeerde koppelhengsten bedroeg einde 1928 29. De gebruikelijke subsidie ad f 500.— werd wederom verstrekt.

Mataram. Voor verbetering van den paardenstapel waren begin verslagjaar 7 hengsten beschikbaar. Een hengst werd afgeschreven, zoodat er nu nog 6 over zijn. Drie hiervan loopen met merries in koppels, de overige worden op stal verpleegd en zijn beschikbaar voor ter dekking aangeboden merries. De lust tot systematisch fokken is bij de bevolking zeer gering. Rennen werden gehouden te Selong.

Singaradja. De paardenstapel telt ± 8000 dieren. Ondanks dit kleine aantal werden toch nog ruim 1000 paarden uitgevoerd.

Makassar. Geleidelijk aan is meer klein bezit ontstaan en zijn de groote koppels verdwenen. Hier en daar heeft men nog halfwilde stoeterijen, waar o.a. paarden voor de hertenjachten getraind worden. De Soedan-ezelhengst te Pare-Pare stierf.

Manado. Men vindt in dit gewest tal van goed gebouwde paarden. De beste hengsten worden echter voor races gebruikt en aan de voortteling onttrokken. Plannen bestaan om rondom het Tondanomeer Sandelhouthengsten te plaatsen.

In de afdeeling Gorontalo is van drie in 1924 van districtswege aangekochte Makassarsche hengsten er nog een over en wel te Bonepantei. Met geld uit de districtsкас werd in 1928 nog een hengst plaatselijk aangekocht en in hetzelfde onderdistrict ter dekking gesteld in een z.g. fokweide. Een in 1926 aangekochte hengst staat ter dekking in kampong Pajoenga (onderdistrict Batoedaä).

Bandjermasin. Geen bijzonderheden.

Pasoeroean. In het district Tengger-Pasoeroean stonden het geheele jaar een Gouvernementshengst en twee in bruikleen verstrekte hengsten ter dekking; in Tengger-Probolinggo, waar reeds 1 hengst aanwezig was, kwamen er nog 2 bij. Van de 6 hengsten kwam voor 4 het onderhoud geheel ten laste van het Gouvernement (f 80.— per maand). Het gebruik, dat van deze dieren gemaakt wordt, is niet bijzonder bevredigend. Door de hengsten te Blarang (Pasoeroean) en Tjerbek (Probolinggo) werden respectievelijk 36 en 49 merries gedekt; aangegeven werd de geboorte van 3 en 12 veulens. Door de beide in bruikleen verstrekte hengsten te Wonoredjo en Wonokitri werden respectievelijk 19 en 36 merries gedekt en 0 en zes geboorten geregistreerd. Vermoedelijk zal het aantal geboren veulens wel hooger geweest zijn. Voor de beide nieuwe hengsten te Kedasih en Ngadisari (Probolinggo) bedroeg het aantal gedekte merries respectievelijk 10 en 20.

Kediri. De voor rekening van het veefonds Blitar in het district Lodojo gestationeerde hengst voldoet goed. Reeds zijn afstammelingen geboren.

Madioen. In het regentschap Patjitan zijn drie hengsten voor landsrekening geplaatst, nml. te Poenoeng, Pringkoekoe en Tegalombo. Gedekt door deze hengsten werden respectievelijk 118, 97 en 60 merries, terwijl het aantal genoteerde geboorten 16, 31 en 7 bedroeg. In Januari werd te Nawangan (Patjitan) voor rekening der bevolking nog een door Gouvernements bemiddeling op Soemba aangekochte hengst gestationeerd.

In **Midden-Java** is de paardenfokkerij al van heel weinig betekenis, hetgeen voor een dichtbevolkte streek, waar bijna alle gronden in cultuur zijn, niet te verwonderen is.

Soerakarta. Hier zijn 5 dekhengsten gestationeerd, waarvan er vier aan het Zelfbestuur Mangkoenegaran toebehooren; de vijfde is

desaiegendom. De dekhengst te Djenawi (Soembawanees) verrichtte 108, die te Tewangmangoe (Sandel) 108 dekkingen. De andere (Sandels) werden bijna niet gebruikt, ook al omdat ze weinig deklust vertoonden. Van den hengst te Tewangmangoe werden 14 nakomelingen getoond. Overigens worden in dezen amtskring veel paarden gefokt, die echter van slechte kwaliteit zijn. Het meest wordt deze fokkerij gedreven in Tewangmangoe, Tirtomojo en Djenawi en op geringe schaal in Gondangredjo.

Koedoes en Semarang. Geen bijzonderheden.

Jogjakarta. In Goenoeng-Kidoel ging de merriestapel met $\pm 20\%$ achteruit, zoodat daar ultimo van dat jaar nog maar 1170 vrouwelijke paarden aanwezig waren. Het aantal dekhengsten verminderde met 1 (Sandelhout). Gedekt werden 572 merries tegen 470 in 1927 en 570 in 1926. Aangegeven werd de geboorte van 81 veulens.

De hengst in Koelon-Progo dekte het afgelopen jaar 128 merries; van 16 veulens werd de geboorte gerapporteerd. In de voormalige afdeling Jogjakarta is de paardenfokkerij van geen betekenis.

Keboemen. De te Alian gestationeerde Sandelhengst vertoonde nog niet de minste deklust.

Magelang. De paardenfokkerij is van eenig belang in de districten Batoer en Karangobar en in de onderdistricten Kalikadjar, Kedjadjar en Tjandiroto, waar men vooral op de mest voor de tabakscultuur prijs stelt. Te Kedjadjar en Tjandiroto zijn Sandelhouthengsten gestationeerd. Er wordt echter van deze dieren weinig gebruik gemaakt.

Poerwokerto. Aanwezig zijn 3 dekhengsten, waarvan 2 van Soemba geïmporteerd. Deze laatste zijn gestationeerd in de onderdistricten Poering en Petanahan. Ze hebben in 1928 elk ± 100 merries gedekt. Door den Plaatselijken Raad van Noord- en Zuid-Banjoemas werd de verordening, waarbij het gebruik van merries voor huurrijtuigen verboden is, ingetrokken.

Pekalongan. Het district Watoekoempoel heeft de beschikking over een in 1927 van Soembawa ingevoerden dekhengst.

Tegal. Aangezien de voor het district Boemidjawa aangevraagde Soembahengst tot dusver niet kon worden geleverd, is in verslagjaar voorloopig een aan een particulier behoorende hengst ter beschikking van de bevolking gesteld. Door dit dier werden 50 merries gedekt.

Cheribon. In het onderdistrict Madja werd in September een hengst van het depôt te Tandjoengsari in bruikleen afgestaan; dit dier dekte in verslagjaar nog 38 merries.

Bandoeng. Langzaam maar zeker gaat de animo in de paarden-fokkerij in dit ressort achteruit. Bij het begin van verslagjaar waren 61 hengsten (59 Sandelhouts en 2 Australiërs) aanwezig, verdeeld over 34 stations. Er werden 9 hengsten aangekocht en 1 werd van den ambtskring Soekaboemi terug ontvangen. Daarentegen verminderde het aantal, doordat 1 hengst stierf, 11 verkocht en 5 verstrekt werden buiten den ambtskring. Ultimo verslagjaar waren dus aanwezig 54 hengsten (waaronder 2 Australiërs). In het jaar 1929 zullen nog enkele hengsten afgekeurd moeten worden.

Het hengstenstation Tjisewoe werd weer in gebruik genomen en dat te Leles buiten gebruik gesteld, zoodat het aantal stations gelijk bleef (34). De nog aanwezige gebouwen van de voormalige hengsten-stations Singaparna en Kawali werden verkocht.

Het aantal (4) zoogenaamde „Associatiestations” onderging geen verandering. Het aantal gedekte merries op deze stations bleef met uitzondering van Bandjaran gering, waardoor de inkomsten onvoldoende waren om de hengsten te kunnen onderhouden. Van de stations Tjikalongwetan, Patjet, Tjimalaka en Pameungpeuk werd eveneens onvoldoende gebruik gemaakt.

In het jaar 1928 werden 1980 merries gedekt; het aantal ging dus, zooals uit onderstaande staat blijkt, wederom een weinig achteruit. Ook het aantal opgegeven geboren veulens is geringer dan het vorig jaar nl. 413.

Regentschappen.	Aantal gedekte merries					Aantal geboren veulens				
	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.
Bandoeng.....	1 030	947	848	760	688	263	267	228	198	163
Soemedang.....	473	542	509	426	401	137	111	128	104	77
Garoet.....	462	393	341	374	380	84	81	103	69	84
Tasikmalaja	558	592	596	476	511	133	99	128	111	89
Tjiamis										
Totaal.....	2 523	2 474	2 294	2 036	1 980	620	558	587	482	413

Door de beide Australische dekhengsten „Dominion” en „Little King” werden respectievelijk 13 en 73 merries gedekt. Dominion is al oud en zal binnenkort afgekeurd moeten worden.

Aan dekgelden werd ontvangen f 3 176.50, terwijl in het geheel werd uitgegeven f 21 461.05. De 11 afgekeurde hengsten brachten samen f 820.— op.

De uitreiking van geboortebewijzen had op de gebruikelijke manier plaats. In de regentschappen Bandoeng, Soemedang, Tasikmalaja, Tjiamis en Garoet werden respectievelijk 186, 60, 75, 13 en 71 (totaal 405) piagams uitgereikt.

In het regentschap Soemedang werden gelijktijdig met bovenbedoelde uitreikingen plaatselijke paardenkeuringen gehouden, waarvoor de Pangeranstichting geldprijzen beschikbaar had gesteld. Over het algemeen viel het voorgebrachte fokmateriaal tegen; het bleek, dat ook de vrouwelijke nakomelingen van de dekhengsten grootendeels uit de fokstreken naar elders worden verkocht. Alleen de afstammelingen van de beide Australische dekhengsten worden zeer op prijs gesteld en aangehouden.

De Sandelhoutfokkerij van boerderij „Generaal de Wet” werd in verslagjaar opgeheven. Van den merriestapel werden 30 dieren uitgezocht en met hengst No. 432 naar de fokkerij te Padangmangatas gezonden. Meerdere jonge hengsten werden aangehouden om later op 3-jarigen leeftijd gekeurd te worden. Er werden 10 hengsten aangekocht en 7 afgekeurd.

Soekaboemi. Het aantal dekhengsten bedroeg bij het begin van verslagjaar 10 en op ultimo December 9, doordat een hengst in December stierf. Vijf van de 9 hengsten zijn ouder dan 16 jaar, zoodat het materiaal binnenkort vernieuwd zal moeten worden. Er zijn 8 stations, waarvan er alleen van een 5-tal voldoende gebruik gemaakt wordt. Het aantal gedekte merries bedroeg 365 en het aantal aangegeven veulens 97.

Regentschappen.	Aantal gedekte merries					Aantal geboren veulens				
	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.
Soekaboemi. . . .	453.	121	120	178	153	130	96	100	112	38
Tjiandjoer.		236	237	210	212					50
Totaal.	453	357	357	388	365	130	96	100	112	88

Aan dekgelden werd ontvangen f 514.50, terwijl de onkosten f 4 756.54½ bedroegen.

Buitenzorg. In de residentie Krawang waren op ultimo 1927 twee dekhengsten, toebehoorend aan het veeteeltfonds „Segalaherang”, aanwezig, terwijl een 3de hengst van dit fonds te Tandjoengsari in het depôt verbleef; dit dier werd in 1928 weder terug gezonden. In verslagjaar werden uit het depôt te Tandjoengsari nog 2 hengsten verstrekt, zoodat ultimo 1928 het aantal gestationneerde hengsten 5 bedroeg. Door deze dieren werden 133 merries gedekt, terwijl de geboorte van 17 veulens aangegeven werd.

Teloekbetoeng. Aan paardenfokkerij wordt niet gedaan. De (ruim 500) aanwezige paarden zijn van Java ingevoerd en doen uitsluitend dienst als rij-, trek- en pikolpaard. Het aantal paarden vermindert voortdurend door concurrentie met de auto's. Waren in 1927 in de onderafdeeling Telok Betoeng volgens opgave ruim 500 paarden aanwezig, op ultimo 1928 bedroeg dit aantal nog slechts 96 stuks. De meeste paarden zijn hier verkocht naar de bergstreken.

Benkoelen. De paardenfokkerij is van geen beteekenis. Slechts hier en daar zijn eenige merries aanwezig. De kleine paardenstapel bestaat zoo goed als geheel uit gebruiksdieren. Tegelijk met de veetentoonstelling te Tjoeroep werden paardenraces gehouden.

Padang. Het hengstenstation te Painan werd opgeheven; te Alahan Pandjang en Soengei Sirah werd het aantal hengsten met 1 verminderd. Op ultimo 1928 stonden nog ter dekking te Alahan Pandjang 3 hengsten, te Talang 2, Padang Pandjang 1, Soengei Sirah 2, Sampan 2 en Kota Merapak 1, in totaal 11 hengsten op 6 stations. Het aantal gedekte merries bedroeg 582 tegen 719 in 1927 en 750 in 1926. Het aantal geboren veulens was 130 tegen 81 in 1927. Door het Gouvernement werd de gebruikelijke subsidie, f 10.— per hengst, gegeven.

Fort de Kock. Een hengstenstation (Kota Agoeng) moest wegens gebrek aan belangstelling worden opgeheven. Het aantal dekhengsten bedroeg per ultimo 1928 28, verdeeld over 19 stations. Gedekt werden 1958 merries (tegen 2406 in 1925, 1808 in 1926 en 2080 in 1927). Het aantal geboren veulens bedroeg 495. Aan Gouvernementssubsidie werd f 3240 uitgegeven.

PAARDEN- EN RUNDERFOKKERIJ TE PADANG MANGATAS.

Het onderhoud der gebouwen, stallen, wegen en waterleiding — deze blijft uitmuntend voldoen — had geregeld plaats. Na eenige jaren

niet gebruikt te zijn, werd de dipgelegenheid in December weder in gebruik genomen. Met de vervanging van de omwanding der stallen door hout werd voortgegaan; einde 1928 waren alle stallen op een na klaar. De manége werd belangrijk verbeterd.

Regenval. In totaal viel in 1928 1930 m.M. regen (in 1927 1741 m.M.) verdeeld over 175 dagen (in 1927 135 dagen) dus gemiddeld per maand 161 m.M. (in 1927 145 m.M.) en 14 regendagen (in 1927 11).

Grasaanplant. Het schoonmaken en bemesten der grastuinen had geregeld plaats; enkele kebons werden geheel overgeplant. Aangezien de fokkerij thans overvloed van stalmest heeft, werd slechts weinig kunstmest gebruikt. Een kebon werd bij wijze van proef met amophos bemest, wat wel voldeed. Met diverse groenbemesters werden proeven genomen om na te gaan, welke de beste resultaten geeft.

De Bengaalsche grasaanplant heeft in verslagjaar opgebracht 582.707 K.G. gras, dat is 2698 K.G. per kebon per maand (tegen 2295 in 1927 en 2360 in 1926). Behalve deze 582.707 K.G. Bengaalsch gras werd nog 44.117 K.G. ander gras gesneden, zoodat in totaal 626.824 K.G. gras verstrekt werden. De kosten hiervan bedroegen per 100 K.G. gras f 0.90 tegen f 1.09½ in 1927, d.i. dus — vooral nog gelet op de verhooging van het percentage Bengaalsch gras (in 1928 bedroeg dit 93% tegen 79.23 in 1927 — een belangrijk vermindering van den kostprijs. Aan bijvoeding werd gegeven 26.799½ K.G. padi (in 1927 14.751 K.G.) een waarde vertegenwoordigende van f 2727,65 (in 1927 f 1888,12½). Een proef op kleine schaal werd genomen met het verstrekken van maisbladeren en olifantsgras. Van de maisbladeren ondervonden de paarden geen nadeel, van het olifantsgras kregen enkele dieren lichte diarree.

De totale uitgaven voor Padang Mangatas hebben in 1928 bedragen (ter vergelijking worden mede de cijfers van 1927 opgegeven):

Onderdeel.	1928.	1927.
Exploitatie	f 11 496.34	f 11 608.28½
Hengstendepôt	" 1 749.61	" 2 836.93½
S. A. stoeterij	" 3 610.15	" 3 737.94
S. H. fokkerij	" 4 748.89	" 3 649.92
Totaal	f 21 604.99	f 21 833.08

Hengstendepôt. Op 1 Januari 1928 waren 12 hengsten in verantwoording. Van de stations werden er 27 terugontvangen, 22 werden weer verzonden, 4 hengsten gingen over naar de S. H. fokkerij, terwijl

een daarvan terugkeerde. Afgekeurd werden 3 hengsten en 1 stierf. Op het eind van verslagjaar waren derhalve 10 hengsten in verantwoording.

Sandel-Arabische stoeterij. Begin 1928 bestond de stapel uit: 41 paarden n.l. 10 volwassen hengsten, 6 tweejarige, 3 eenjarige, 1 zuig-hengstveulen, 10 volwassen merries, 6 tweejarige, 3 eenjarige merries en 2 zuigmerrieveulens. Geboren werden 8 hengst- en 2 merrieveulens. Naar de Nederlandsch-Indische Veeartsenschool te Buitenzorg werden gezonden: de Arabische hengst Freda benevens 1 afgekeurde merrie en 2 idem hengsten. Twee hengsten (onechte F3) werden in de Padangsche Bovenlanden geplaatst. Verder werden nog 3 merries en 1 ruïn op vendutie te Padang verkocht. Drie afgekeurde hengsten werden gecastreerd, waarvan 1 werd verkocht en 2 op 1 Januari 1929 nog op het bedrijf aanwezig waren.

Op ultimo 1928 waren door al deze mutaties in verantwoording:

Omschrijving.	Totaal aantal.	Hengsten					Merries			
		volw.	2 jaren.	1 jaar.	zuigven-lens.	Castraten volw.	volw.	2 jaren.	1 jaar.	zuigven-lens.
Metissage F1.....	7	3	—	—	—	1	3	—	—	—
" F2.....	25	4	2	1	3	1	8	3	2	1
" F3.....	7	—	—	—	5	—	1	—	—	1
Totaal	39	7	2	1	8	2	12	3	2	2

Sandelhoutfokkerij. Begin 1928 bestond deze afdeeling uit 58 paarden n.l. 3 volwassen hengsten, 13 hengstveulens, 28 volwassen merries en 14 merrieveulens. Geboren werden 9 hengst- en 9 merrieveulens; 2 hengstveulens en 1 merrieveulen stierven; 4 hengsten en 3 merries werden afgekeurd en verkocht. Op ultimo 1928 waren derhalve 66 paarden in verantwoording.

In September 1928 werden van de opgeheven Sandelhoutfokkerij van de boerderij „Generaal de Wet” 1 hengst en 30 merries naar Padangmangatas gezonden. Hieruit werden in verslagjaar 5 veulens geboren, waarvan echter 1 wegens beenfractuur moest worden afgemaakt.

Van het hengstendepôt werden 4 hengsten bij de Sandelhoutfokkerij geplaatst, terwijl 1 hengst naar het depôt overging. Ultimo 1928 was deze fokkerij dus in totaal 104 (66 + 38) paarden sterk.

Runderen. Teneinde de op Sumatra te verstrekken Bengaalsche runderen het acclimatisatieproces onder geregeld toezicht te laten doormaken, is besloten deze dieren niet meer van Pengarasan rechtstreeks aan de aanvragers te leveren, maar ze eerst eenige maanden op Padangmangatas te stationneeren, van waar uit dan de dieren naar de verschillende ressorten gezonden worden. Op 1 Januari waren aanwezig 10 stieren; ontvangen werden in den loop van 1928 van Pengarasan 110 stieren en 30 koeien. Aan de bevolking op Sumatra werden verstrekt 65 stieren en 9 koeien. Gestorven zijn 5 stieren en 1 koe en in nood geslacht 2 stieren. Op ultimo 1928 waren nog 48 stieren en 20 koeien in verantwoording.

Trekrunderen. De aanwezige trekos en trekstier zullen in 1929 vervangen dienen te worden.

Buffels. Op 1 Januari 1928 waren aanwezig 14 karbouwen, n.l. 4 volwassen stieren, 4 volwassen koeien, 1 vaars en 5 koekalveren. Gedurende verslagjaar werden geboren 1 stier- en 1 kockalf. Het stierkalf stierf; verder stierf 1 oude koe en werden verkocht 1 stier en 2 koeien. Ultimo verslagjaar waren dus nog 11 buffels aanwezig.

Ezels. Geboren werd een merrieveulen; 2 hengsten werden naar den amtskring Balige gezonden. Ultimo 1928 was de stapel nog 1 hengst, 1 hengstveulen, 2 merries en 1 merrieveulen sterk.

Geiten. De aanwezige Etawahbok stierf in Augustus. In totaal waren door hem 298 geiten gedekt. Een nieuwe Etawahbok, in September van Pengarasan ontvangen, heeft te Moengo 23 en te Padangmangatas 9 geiten gedekt. Daarna is hij te Baso gestationneerd.

Sibolga. Door de bevolking wordt niet aan paardenfokkerij gedaan. Men houdt hier alleen paarden voor het vervoer van producten naar de naastbijzijnde pasars. De dieren worden voornamelijk opgekocht in de Tobalanden en in de Padangsche Bovenlanden.

Balige. Op de Toba-hoogvlakte en in Toba is de belangstelling in de paardenfokkerij afnemend, in de onderafdeeling Samosir daarentegen stijgend.

Voortgegaan werd met het toekennen van premies voor het aanhouden van goede merries. In verslagjaar werden vier premiekeuringen gehouden, waarop in totaal aan premies werd uitbetaald f 1405.—.

In Toba werd een fokweide gesloten, terwijl op de hoogvlakte een nieuwe werd geopend. In het aantal kwam dus geen verandering. Het bedroeg einde 1928 20, waarvan 14 op de Tobahoogvlakte en 6 op Samosir, met respectievelijk 12 en 11 hengsten (op de Hoogvlakte van Toba zijn wegens tijgergevaar tijdelijk 2 hengsten teruggenomen).

In de Negri's waren bij begin 1928 7 hengsten aanwezig; 2 hiervan zijn teruggenomen, zoodat ultimo 1928 daar nog 5 hengsten geplaatst waren. Verder waren nog in het depôt 4 hengsten en te Bahal Batoe 3 (waarvan 2 afgekeurd zijn), zoodat het totaal aantal hengsten 35 bedroeg, waarvan 2 afgekeurd. In 1928 werden aangekocht 3 hengsten voor een totaal bedrag van f 625.—. Overgeschreven naar het hengstenregister werden 2 hengstveulens. Afgekeurd en op openbare vendutie verkocht werden 3 hengsten (opbrengst f 175.—). Een hengst werd door een tijger verscheurd.

Te Balige werden wederom races gehouden, welke in alle opzichten slaagden. Het nadeelig saldo ad f 217.35½ werd door het Gouvernement bijgepast.

Hengstendepôt Balige. De gemiddelde sterkte aan hengsten bedroeg 4 stuks. In verslagjaar werden aan het station belangrijke verbeteringen aangebracht. Zoo werd o.a. een put gegraven en werd de afrastrering gedeeltelijk hersteld. De kosten van een en ander hebben f 176.07 bedragen. Aan onderhoud en verpleging der hengsten en loonen werd f 1379.64 betaald. Op ultimo 1928 waren 4 hengsten en 1 politiepaard in verantwoording.

Hengstveulenopfokstation te Bahal Batoe In 1928 werden aan het station belangrijke herstellingen aangebracht; (totale kosten f 975). Aan gewoon onderhoud, verpleging der dieren en aan loonen werd f 560.10 uitbetaald. Het aantal hengstveulens bedroeg bij begin 1928 3. Aangekocht werden er 3 voor een totaalprijs van f 355.— en afgevoerd 3, nml. 2 overgebracht naar het hengstenregister en 1 afgekeurd en openbaar verkocht voor f 78.—

Een aantal Bengaalsche runderen, welke t.z.t. aan de bevolking in het ressort zullen worden verstrekt, werden ter acclimatisatie te Bahal Batoe gestationneerd. Op ultimo 1928 bedroeg de sterkte van het opfokstation; 3 hengsten, waarvan 2 afgekeurd, 2 hengstveulens, 40 vaarzen met enkele kalveren en 1 stier.

In totaal werd in de Bataklanden ten behoeve van de paardenfokkerij uitgegeven: f 6.253.60. Terugontvangen werd aan verkoop van afgekeurde dieren f 254.85.

Muieldierfokkerij. De fokkerij van muildieren is van belang op de Hoogvlakte van Toba in de buurt van Siborong-borong. Voornamelijk is het muildier hier zeer gewild voor pikoldiensten, waarvoor zowel de mannelijke als vrouwelijke exemplaren gebruikt worden. Men betaalt gaarne f 90.— tot f 100.— voor een muildier d.i. $\pm$ f 25.— meer dan voor een pikolpaard. In het begin van verslagjaar waren aanwezig twee aan het Gouvernement toebehoorende ezelhengsten. Een hiervan, hengst No. 257, werd wegens ouderdom afgekeurd en voor de slaacht verkocht. De opbrengst bedroeg f 50.— Twee ezelhengsten van Padang Mangatas werden medio 1928 door het Gouvernement te koop aangeboden aan de bevolking der Hoogvlakte van Toba voor f 100.— per stuk. De hengsten werden geleverd aan den Kepala negri van Pohan en den Kepala negri van Hoeta Tinggi. Het aantal in 1928 geboren muildieren bedroeg, voor zoover bekend, 21.

Medan. Daar de afzetmogelijkheid voor verkoop van paarden steeds kleiner wordt, is de animo voor de paardenfokkerij zeer verminderd. Op ultimo 1928 waren in de Karolanden 9 paardenweiden, waarvan 1 zonder hengst; verder waren er 2 hengsten in het depôt te Kabandjahe. In Simeloengoen bedroeg het aantal paardenweiden 19, ieder met een hengst; verder 2 hengsten in het depôt te Seriboe Dolok.

In November werden te Kabandjahe races gehouden, welke slaagden. Van de prijswinnaars op de races werden 2 hengsten aangekocht. Verder werd te Medan nog 1 hengst voor de fokkerij opgekocht.

Koetaradja. In het aantal dekhengsten in de Gajoelanden kwam geen verandering. Vermeerdering van het aantal is niet gewenscht. De beide paardenweiden op de Blangkolah nabij Takingeun voldoen goed.

De jaarlijkse races te Takingeun beantwoordden niet aan het doel; de belangstelling van bevolkingszijde was gering.

RUNDERFOKKERIJ.

De maatregelen tot instandhouding en verbetering van den runderstapel werden in alle rersorten met kracht voortgezet. De bereikte resultaten zijn bijna overal zeer gunstig te noemen.

Bijlage XVI houdt eene opgave in van het aantal dekstieren en fokkoeien op Java en Madoera op ultimo 1928.

Koepang. De Balineesche stapel op het eiland Timor ontwikkelde zich op bevredigende wijze. Nieuw gevormd werden 9 koppels; door afbetaling werden 2 koppels eigendom. Einde verslagjaar waren aan-

wezig 82 contractkoppels, bestaande uit 124 stieren, 778 koeien, 525 stier- en 462 koekalveren, dus in totaal 1889 dieren. Het aantal particuliere koppels bedroeg 81, totaal sterk 1823 runderen. De geheele Balineesche stapel vermeerderde dus in verslagjaar met 16% (van 3201 tot 3712 dieren). Geslacht werden op Timor 97 runderen, uitgevoerd 74 stieren en ossen en gecastreerd 86 stieren. De bevolking is zeer met de runderfokkerij ingenomen. Voortgegaan werd met het opruimen en omfokken van de nog aanwezige koppels van runderen van een ander ras dan het Balineesche.

Roti. De volbloed Ongolestapel was op 1 Januari 1929 verdeeld over 9 koppels, te samen 27 stieren, 63 koeien, 42 stier- en 34 koekalveren sterk.

Roeteng. De Madoereesche veestapel bestond op ultimo 1928 uit 94 koppels, waarvan 52 in Manggarai, 35 in Ngada en 7 in Endeh. In verslagjaar werden 4 koppels wegens verwaarloozing teruggenomen. Nieuw gevormd werden 5 koppels in Manggarai en 5 in Ngada. Het Madoereesche vee doet het in de hoog gelegen streken slecht, in de lagere ($\pm$ 500 M.) echter vrij goed.

Plannen bestaan om op Alor Ongolevee in te voeren en daarheen ook het thans op Flores nog aanwezige Ongolevee over te brengen.

De R. K. staties te Todabeloe, Endeh, Maoemere en Larantoeka bezitten melkvee, gedeeltelijk van zeer behoorlijke kwaliteit.

Waingapoe. Begin 1928 waren op Soemba 237 koppels Ongolevee aanwezig. Een koppel werd afgeschreven (verdeeling, verkoop). Nieuw gevormd werden 29 koppels, waarvan 17 particulier. Einde verslagjaar bestond de runderstapel dus uit 265 koppels, waarvan in Waikaboebak 61 (37 Gouvernements en 24 particuliere) en in Midden- en Oost-Soemba 204 (140 Gouvernements en 64 particuliere). Afbetaald werden 5 koppels. Onafbetaald bleven 83 koppels.

Werd 1928 begonnen met 6606 dieren, einde verslagjaar waren er 7810 aanwezig. De vermeerdering bedroeg dus 1204 dieren of 18%. Uitgevoerd werden 834 runderen en geslacht 189. De totale toename bedroeg dus 2227 of 33%.

De 265 koppels zijn als volgt samengesteld: 279 stieren, 3302 koeien, 2085 stierkalveren en 2144 koekalveren. Geboren werden 1311 stier- en 1279 koekalveren, in totaal 2590 kalveren. Het geboortepercentage was ruim 82. Van de minder dan $1\frac{1}{2}$ jaar oude dieren stierven 148 jonge stieren en stierkalveren en 160 koekalveren, in totaal 308 dieren. Gerekend mag worden, dat in totaal ongeveer 4000 dieren beneden 2 jaar

aanwezig zijn, zoodat de sterfte onder deze groep $\pm 7\frac{1}{2}\%$ bedragen heeft.

Tweemaal werd, zoowel in West- als in Oost-Soemba vee ingenomen en opgekocht. Het transport geschiedde in eigen beheer, hetgeen de kosten tot de helft terugbracht. Van West-Soemba werden 142 dieren betrokken, van Oost-Soemba 171.

Het verwilderde Balineesche vee, hoewel nog voorkomend, levert geen gevaar op voor de fokkerij van het Ongolevee.

DEPÔT TE MATAWAI.

Naar Java werden verzonden 578 Ongole stieren en 157 dito vaarzen, naar de Oostelijke buitengewesten 17 stieren en 18 vaarzen. Op Soembacontract werden uitgegeven 12 stieren en 133 vaarzen, in huurkoop 20 stieren en 16 vaarzen, ter verpleging in bevolkingskoppels 8 stier- en 4 koekalveren, voor verwisseling 7 stieren, 6 koeien, afgekeurd of wel geslacht 106 stieren, 32 vaarzen, 6 stierkalveren en 1 koekalf. Ontvangen werden op het depôt door aankoop 655 stieren, 8 stierkalveren, 222 vaarzen, door afbetaling 17 stieren, 128 vaarzen, aan rente 65 stieren, 3 vaarzen, verwisseling 7 stieren, 7 vaarzen en 1 koekalf en door terugname 10 stieren, 21 vaarzen en door geboorte 12 stier- en 11 koekalveren.

Op ultimo 1928 waren op het depôt nog aanwezig 30 stieren, 9 stierkalveren, 34 vaarzen en 10 koekalveren.

Voor aankoop van stieren en vaarzen werd bijna f 50 000.— besteed. Vrachten, laad- en losloon eischten $\pm$ f 30 000.—. Aan uitvoerrechten werd bijna f 4 000.— betaald, aan vaste maandloonen en betaling van losse koeïes ongeveer f 9 000.—. De totale uitgaven bedroegen in 1928 ruim f 104 000.—.

De gebouwen verkeerden in goeden staat. Het gewone onderhoud en herstel vond geregeld plaats. De stallen werden geasphalteerd, hetgeen op den duur goedkooper is dan geregeld aanaarden en aanstampen en bovendien veel zindelijker. De telefonische verbinding van Matawai met het huis van den Gouvernements veearts bleek van zeer veel nut. De hooivoorraad werd op peil gehouden, de grastuinen leverden een behoorlijk beshot. Twee mestloodsen werden gebouwd dicht bij de grastuinen. Voor veegeleiders werd een logeerverblijf gemaakt. Een nieuwe drinkbak werd bijgebouwd.

Raba. Een kleine Ongolerunderstapel is aanwezig.

Soembawabesar. Begin 1928 was de Hissarstapel, welke over 41 koppels verdeeld was, 935 dieren sterk. Einde verslagjaar waren aan-

wezig 46 stieren, 472 koeien en 591 kalveren, dus in totaal 1109 dieren. Nieuw gevormd werden 5 koppels, 2 werden ingenomen, zoodat ten slotte 44 koppels overbleven. Geboren werden 300 kalveren, hetgeen een geboortepercentage van 66 beteekent; 41 kalveren stierven. Naar Tegal werden 25 dekstieren verzonden. Verder werden 15 dekstieren gebruikt voor nieuw gevormde koppels en vervanging van oude stieren. Behalve 41 kalveren stierven nog 2 stieren en 22 koeien. Geslacht werden 19 stieren en 18 koeien.

Singaradja. De $\pm$ 250.000 dieren tellende runderstapel is een voornamelijk bron van vleeschvoorziening voor Java en Sumatra. Ruim 33000 slaachtdieren werden uitgevoerd. Op Bali zelf werden 13099 runderen geslacht. Bovendien levert die veestapel nog ploegvee voor de een zeer groote oppervlakte beslaande sawahs. De eischen, gesteld aan dien veestapel, zijn wel heel zwaar. De veehandel bloeit; de veepasars dienen feitelijk alleen voor registratie van dien handel. De prijzen, bepaald naar het levend gewicht, wisselden van 19 tot 25 cent per kilo; hoe zwaarder het dier, des te hooger was de prijs per kilogram. Een controle van ongeveer 3300 ossen toonde aan, dat $\pm$ 2300 dieren een gewicht hadden van 300—400 K.G. en dat 3260 dieren afgewisseld waren. De prijzen voor de groep dieren van 300—400 K.G. liepen van 20 tot 23 cent per kilo. Het gemiddelde gewicht van ossen bedroeg 359 K.G.; de daarmee overeenkomende prijs is f 75.— per dier.

Ten einde het ras in stand te houden, worden jonge stieren door het personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst geselecteerd; de slechte worden geëcastreerd. Einde verslagjaar waren beschikbaar 3257 dekstieren, 70 premiedekstieren en 3950 reservedekstieren, dus in totaal 7277 stieren.

De eigenaren van dekstieren waren tot nu toe vrijgesteld van heereendienst; voor 1929 is die vrijstelling echter ingetrokken. Mogelijk zal dit tot moeilijkheden aanleiding geven. Reeds thans worden veel stieren clandestien geëcastreerd. Immers in tien jaren tijd werden 250.000 ossen geslacht of uitgevoerd en slechts 150.000 stieren door het personeel van den dienst geëcastreerd. De uitvoer van huiden overtreft een reeks van jaren steeds met ongeveer 3000 stuks het aantal geslachte runderen. Ongetwijfeld bestaat er dus een aanzienlijke clandestiene slacht.

Voor het aanhouden voor een jaar van goede dekstieren werd aan eigenaren wederom een premie van f 30.— toegekend (in totaal aan 60 personen). Het stelsel voldoet niet geheel.

In verslagjaar werden twee veetentoonstellingen gehouden, waarvoor het Gouvernement voor elk f 1000.— subsidie heeft gegeven. Een

ervan werd bezocht door Z. E. den Gouverneur-Generaal. Verder werden groenboenganwedstrijden gehouden.

Gekeurd voor de slachtbank werden 9706 koeien; hiervan werden 8265 met S gemerkt.

Mataram. Het aantal op Bali aangekochte fokstieren, die in Mid-den- en Oost-Lombok gestationneerd zijn en welke indertijd aangekocht zijn met gelden uit de afdeelingkas of gelden, bijeengebracht door de bevolking, verminderde door diefstal, sterven en castratie met 4, zoodat er einde verslagjaar nog 36 beschikbaar waren. Van deze stieren wordt weinig gebruik gemaakt.

Bij de jaarlijksche selectie werden 1146 dekstieren en 1010 reserve-dekstieren aangewezen. De opkomst bij deze selectie liet zeer te wenschen over. Te Selong werd eene veetentoonstelling gehouden; de afdeelingkas stelde f 1.000.— beschikbaar voor prijzen. Voor de slahtbank werden 1424 koeien gemerkt. Door het personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst werden 2002 stieren gecastreerd.

Makassar. Het rund is een voor dit gewest vreemd huisdier en de bevolking moet nog geleerd worden het economisch te benutten o.a. als ploegdier. Het Balivee gedijt in Z.-Celebes uitmuntend (zie tijdschrift voor Diergeneeskunde deel XLI blz. 69). Einde verslagjaar bedroeg de sterkte van den Balineesch stapel 123 stieren, 1147 koeien en 1511 kalveren, verdeeld over 112 koppels. Het geboortepercentage is ongeveer 80%. Gecastreerd werden 97 stieren.

In de afdeelingen Pare Pare en Mandar bevindt zich nog wat gekruist Bengaalsch vee op klapperondernemingen.

Manado. Runderen worden veelal gehouden in klappertuinen, die zij schoonhouden en bemesten. Een bezwaar is, dat de grond vast getrapt wordt, zoodat grootere ondernemingen hun vee opruimen en grondverbetering bewerkstelligen door groenbemesting. Een fout is verder, dat te veel vee op een te kleine uitgestrektheid grond wordt gehouden; diensgevolge is de voedingstoestand matig, zelfs slecht. Men heeft voor het vee geen afzet, slechts een deel kan men gebruiken voor vervoer van klappers. Alleen Donggala heeft een klein afzetgebied in Oost-Borneo, maar moet zwaar concurreren met Bali en Lombok en zelfs Zuid-Celebes.

Ter verbetering van den bestaanden stapel wordt al sedert jaren Ongole vee ingevoerd. Einde 1928 waren aanwezig in de afdeeling Manado 24 volbloed Ongole stieren en 61 koeien en kalveren; in Gorontalo 34 stieren en 7 koeien en in Donggala en Poso 75 stieren en 21

koeien, d.i. totaal 133 stieren en 99 koeien en kalveren. De verpleging van het volbloed vee laat op vele plaatsen zeer te wenschen over.

Bandjermasin. In Pleihari heeft men halfwilde runderfokkerij; oudere stieren worden opgevangen en verkocht als trek- of slachtdier.

De rundveestapel in de afdeeling Oeloe Soengei is van goede kwaliteit; de dieren verrichten matige trekdiensten. Slachtvee wordt nog in grooten getale ingevoerd o.a. van Madoera.

Pamekasan. Het aantal runderen nam in verslagjaar niettegenstaande de uitvoer + slacht $\pm$ 6600 stuks grooter was dan in 1927 (uitvoer in 1928 70487 stuks en in 1927 71946; slacht in 1928 44365 stuks en in 1927 36254) met 2147 stuks toe. Hier blijkt wel uit, dat 1928 voor de Madoereesche rundveestapel een gunstig jaar is geweest en dat de vermeerdering van de slacht volledig compensatie heeft gevonden in de vermeerderde aanfok.

In dergelijke gunstige jaren kan Madoera dus 70487 + 44365 of circa 115.000 dieren (uitvoer + slacht) van haar stapel leveren, zonder het kapitaal — de rundveestapel, die ongeveer 325.000 vrouwelijke dieren boven 2 jarigen leeftijd telt — aan te tasten. Hoewel dit resultaat uitsteekt boven dat in eenig andere streek op Java, zouden bij een betere verhouding de resultaten natuurlijk nog veel gunstiger kunnen zijn. Over het algemeen laat het aantal beschikbare dekstieren in Oost-Madoera, in verband met de wijze van veehouding, nog veel te wenschen over, zooals uit onderstaande staat moge blijken.

Regentschap.	Verhouding aantal stieren tot het aantal koeien boven 2- jarigen leeftijd.	Verhouding aantal zuigkalveren tot dat der koeien.
Soemenep.	1 : 12	1 : 5
Pamekasan.	1 : 6	1 : 5
Sampang.	1 : $2\frac{1}{10}$	1 : $3\frac{1}{5}$
Bangkalan.	1 : $2\frac{1}{2}$	1 : $3\frac{1}{10}$

Een en ander wijst er wel op, dat de beschikking over stieren voor de fokkerij in het Oostelijk gedeelte van Madoera te ongunstig is om het hooge geboortepercentage van West-Madoera te bereiken. Voor de beoordeeling dezer cijfers zij nog aangeteekend, dat vele stieren niet ter beschikking van de fokkerij staan en dat er meerdere streken in Oost-Madoera zijn, waar de verhouding veel gunstiger is. Opvoering van het geboorteeijfer in Oost-Madoera — natuurlijk onder behoud zoo

mogelijk van verbetering van de qualiteit — is het belangrijkste, wat momenteel voor de rundveestapel te doen valt. De beschikking over stieren van goed gehalte is dus daar uit te breiden. Hiervoor dient het sinds een jaar in uitvoering zijnde stelsel van aanhoudingsprimeering met als voorwaarde: beschikbaarstelling voor de fokkerij. Gebleken is, dat voor een bedrag van f 30.— per jaar vele eigenaren van stieren bereid zijn hunne dieren op deze voorwaarde aan te houden. Desgewenscht kunnen ook desa's door toekenning van dezelfde premie in staat gesteld worden een desastier te houden.

Ten behoeve van de instandhouding en verbetering van den runderstapel werden de bestaande maatregelen voortgezet.

Stierenprimeering. Voor dit doel werd verstrekt f 18.121.85, welk bedrag nog ten deele moest worden aangewend voor de oude wijze van stierenprimeering zonder verplichtingen, terwijl voor 441 stieren de aanhoudingspremie van f 30.— werd toegekend (hiervan zijn 50 desadekstieren).

Koeienprimeering. De primeering van koeien vormt een indirecte maatregel voor de verbetering van den veestapel. Door de primeering vermeerderd de waarde van goede koeien. Totaal werd aan deze primeering uitgekeerd een bedrag van f 2 390.—.

Tentoonstellingen. Er werd alleen een veetentoonstelling op Sapoe di gehouden, waarvoor werd uitgegeven f 885.—. De tentoonstellingen op het eiland Madoera trekken maar matig belangstelling en zijn daarom dit jaar niet gehouden.

Kerapans. Totaal werd voor de kerapans uitgegeven f 16 918.64. Voor de gewone kerapans waren de kosten niet hooger dan vorig jaar, echter de centrale Madoera-kerapan te Bangkalan, die samen viel met het Natuurwetenschappelijk Congres te Soerabaja en door vele congresleden bezocht werd, is zeer duur geweest. Als bate van die kerapan kon een bedrag van ruim f 1 100.— aan entree's in 's Lands kas worden gestort. Een groot gedeelte der primeeringsgelden, zonder verplichtingen uitbetaald, kwam den kerapans ten goede, doordat zij bijna geheel voor de kerapanstieren werden uitbetaald.

De beoordeeling van het nut der kerapans, bedoeld als indirecte maatregel voor de rundveeteelt, is zeer verschillend. Zeer zeker wordt de waardeering voor hardlopende stieren opgevoerd en door keuring van te voren wordt er voor gezorgd, dat de kerapanstieren ook overigens superieur zijn. Ook zal de bezitter van een kerapanstier, zoo hij zelve

koeien bezit, daar wel eens een afstammeling van willen hebben, of zal hij hem wel eens voor dekking beschikbaar stellen aan een familielid of goede kennis, echter zeker is, dat deze stieren, waaraan door den Lande belangrijke bedragen worden besteed, slechts zeer beperkt ter beschikking staan van de fokkerij. Het is dan ook zeer de vraag, of de kerapans wel van werkelijk nut zijn voor de rundveeteelt.

Selectie en keuring voor uitvoervergunning, ingevolge Staatsblad 1923 No. 268.

Stieren, die twee tanden gewisseld hebben, mogen vrij worden uitgevoerd. Op den uitvoer van het hoofdproduct van den rundvestapel — de slachtstier — bestaan alzoo geen beperkende voorschriften. Voor koeien, stierkalveren en koekalveren is de uitvoer echter beperkt. De koeien mogen slechts worden uitgevoerd, wanneer zij om verschillende in het Staatsblad genoemde redenen voor de fokkerij op Madoera ongewenscht of te oud geworden zijn dan wel onvruchtbaar zijn. Voor de kalveren wordt alleen vergunning tot uitvoer gegeven, zoo zij voor de fokkerij op Madoera ongewenscht worden geacht (minderwaardig, gebreken, kleurafwijkingen, enz.). De voor uitvoer aangeboden tot deze groepen behorende dieren worden gekeurd en bij afkeuring voor de fokkerij voorzien van een oormerk als teeken van uitvoervergunning. Voor het eiland Sapodig en Kangean, die van ouds zich ingericht hadden op uitvoer van kalveren, wordt van deze regeling afgeweken en steeds vergunning gegeven tot uitvoer, voor zoover als de instandhouding van den runderstapel zulks veroorlooft. Deze eilanden medegerekend, werden in verslagjaar 4736 stierkalveren, 8313 koeien en 298 koekalveren voorzien van een oormerk; zonder die eilanden respectievelijk 1786, 6896 en 0. Voor de aanschaffing van oormerken werd uitgegeven een bedrag van f 3 440.29 (20000 stuks).

Veetelling. Ook dit jaar werd wederom een veetelling gehouden. Deze betreft alle veesoorten, wordt echter vooral gehouden voor den runderstapel. De telling of liever opname met contrôletellingen had op 27 September plaats. De kosten bedroegen slechts f 188.18 voor de aanschaffing van formulieren.

Keuring van vrouwelijk vee. Slachtvergunning werd verleend voor 37588 koeien.

In totaal werd in verslagjaar ten behoeve van den runderstapel op Madoera f 41 943.96 uitgegeven.

Bondowoso. Op 1 Januari 1929 bedroeg de sterkte van den runderstapel 434347 stuks tegen 429182 op ultimo 1927. Het rendement

mogelijk van verbetering van de qualiteit — is het belangrijkste, wat momenteel voor de rundveestapel te doen valt. De beschikking over stieren van goed gehalte is dus daar uit te breiden. Hiervoor dient het sinds een jaar in uitvoering zijnde stelsel van aanhoudingsprimeering met als voorwaarde: beschikbaarstelling voor de fokkerij. Gebleken is, dat voor een bedrag van f 30.— per jaar vele eigenaren van stieren bereid zijn hunne dieren op deze voorwaarde aan te houden. Desgewenscht kunnen ook desa's door toekenning van dezelfde premie in staat gesteld worden een desastier te houden.

Ten behoeve van de instandhouding en verbetering van den rundstapel werden de bestaande maatregelen voortgezet.

Stierenprimeering. Voor dit doel werd verstrekt f 18.121.85, welk bedrag nog ten deele moest worden aangewend voor de oude wijze van stierenprimeering zonder verplichtingen, terwijl voor 441 stieren de aanhoudingspremie van f 30.— werd toegekend (hiervan zijn 50 desadekstieren).

Koeienprimeering. De primeering van koeien vormt een indirecte maatregel voor de verbetering van den veestapel. Door de primeering vermeerderd de waarde van goede koeien. Totaal werd aan deze primeering uitgekeerd een bedrag van f 2 390.—.

Tentoonstellingen. Er werd alleen een veetentoonstelling op Sapoedi gehouden, waarvoor werd uitgegeven f 885.—. De tentoonstellingen op het eiland Madoera trekken maar matig belangstelling en zijn daarom dit jaar niet gehouden.

Kerapans. Totaal werd voor de kerapans uitgegeven f 16 918.64. Voor de gewone kerapans waren de kosten niet hooger dan vorig jaar, echter de centrale Madoera-kerapan te Bangkalan, die samen viel met het Natuurwetenschappelijk Congres te Soerabaja en door vele congresleden bezocht werd, is zeer duur geweest. Als bate van die kerapan kon een bedrag van ruim f 1 100.— aan entree's in 's Lands kas worden gestort. Een groot gedeelte der primeeringsgelden, zonder verplichtingen uitbetaald, kwam den kerapans ten goede, doordat zij bijna geheel voor de kerapanstieren werden uitbetaald.

De beoordeeling van het nut der kerapans, bedoeld als indirecte maatregel voor de rundveeteelt, is zeer verschillend. Zeer zeker wordt de waardeering voor hardlopende stieren opgevoerd en door keuring van te voren wordt er voor gezorgd, dat de kerapanstieren ook overigens superieur zijn. Ook zal de bezitter van een kerapanstier, zoo hij zelve

koeien bezit, daar wel eens een afstammeling van willen hebben, of zal hij hem wel eens voor dekking beschikbaar stellen aan een familielid of goede kennis, echter zeker is, dat deze stieren, waaraan door den Lande belangrijke bedragen worden besteed, slechts zeer beperkt ter beschikking staan van de fokkerij. Het is dan ook zeer de vraag, of de kerapans wel van werkelijk nut zijn voor de rundveeteelt.

Selectie en keuring voor uitvoervergunning, ingevolge Staatsblad 1923 No. 268.

Stieren, die twee tanden gewisseld hebben, mogen vrij worden uitgevoerd. Op den uitvoer van het hoofdproduct van den rundveestapel — de slachtstier — bestaan alzoo geen beperkende voorschriften. Voor koeien, stierkalveren en koekalveren is de uitvoer echter beperkt. De koeien mogen slechts worden uitgevoerd, wanneer zij om verschillende in het Staatsblad genoemde redenen voor de fokkerij op Madoera ongewenscht of te oud geworden zijn dan wel onvruchtbaar zijn. Voor de kalveren wordt alleen vergunning tot uitvoer gegeven, zoo zij voor de fokkerij op Madoera ongewenscht worden geacht (minderwaardig, gebreken, kleurafwijkingen, enz.). De voor uitvoer aangeboden tot deze groepen behorende dieren worden gekeurd en bij afkeuring voor de fokkerij voorzien van een oormerk als teeken van uitvoervergunning. Voor het eiland Sapoedig en Kangean, die van ouds zich ingericht hadden op uitvoer van kalveren, wordt van deze regeling afgeweken en steeds vergunning gegeven tot uitvoer, voor zoover als de instandhouding van den runderstapel zulks veroorlooft. Deze eilanden medegerekend, werden in verslagjaar 4736 stierkalveren, 8313 koeien en 298 koekalveren voorzien van een oormerk; zonder die eilanden respectievelijk 1786, 6896 en 0. Voor de aanschaffing van oormerken werd uitgegeven een bedrag van f 3 440.29 (20000 stuks).

Veetelling. Ook dit jaar werd wederom een veetelling gehouden. Deze betreft alle veesoorten, wordt echter vooral gehouden voor den runderstapel. De telling of liever opname met contrôletellingen had op 27 September plaats. De kosten bedroegen slechts f 188.18 voor de aanschaffing van formulieren.

Keuring van vrouwelijk vee. Slachtvergunning werd verleend voor 37588 koeien.

In totaal werd in verslagjaar ten behoeve van den runderstapel op Madoera f 41 943.96 uitgegeven.

Bondowoso. Op 1 Januari 1929 bedroeg de sterkte van den runderstapel 434347 stuks tegen 429182 op ultimo 1927. Het rendement

van den stapel is hier belangrijk lager dan in Madoera (117.000 kalveren op een sterkte van 622.000 dieren tegen 56.000 in Bondowoso).

De resultaten met de in de regentschappen Bondowoso en Sitoebondo in vorige jaren gestationeerde Bengaalsche stieren bereikt zijn zeer matig. In het regentschap Djember met een gemengden stapel van Javaansch-Madoereesche afkomst en vrij veel kruisingsproducten van andere rassen (Balineesch, Bengaalsch) is in den laatste tijd getracht verbetering te bereiken door kruising met Bengaalsche stieren.

In het regentschap Banjoewangi bestaat de runderstapel uit eene vermenging van Balineesche, Javaansche en Madoereesche rassen. Het Balineesch toont zich hier superieur boven het Madoereesche, waarvan blijkbaar in hoofdzaak de minderwaardige exemplaren zijn ingevoerd. Door voortdurende invoer van Madoereesch vee, nagenoeg geen invoer van Balineesche koeien en stieren en de onwil der bevolking tot het houden van Balineesche stieren overwint op den duur het Madoereesche ras. Een en ander wordt nog verstrekt door de neiging van de bevolking tot castratie harer stieren, in de eerste plaats der beste, met als gevolg niet alleen een te kort aan behoorlijke, maar veelal zelfs een absoluut gebrek aan stieren voor de fokkerij. Daarom is sinds eenige jaren getracht met behulp van eene gewestelijke veeteeltverordening een en ander in betere banen te brengen door de castratie van bepaalde aangewezen stieren te verbieden. Hierdoor zijn wel een eenigszins voldoende aantal stieren voor de fokkerij behouden gebleven, echter het voor de selectie beschikbare materiaal is over het algemeen verre van superieur. Getracht zal nu worden verbetering te verkrijgen door verstrekking van Bengaalsche fokstieren.

Het aantal in den amtskring aanwezige Ongole dekstieren, dat begin verslagjaar 16 bedroeg, steeg door nieuwe verstrekking en na aftrek van gestorven dieren tot 48 op ultimo 1928. Al deze dieren zijn in de regentschappen Bondowoso en Djember gestationeerd. In het regentschap Djember werd een vaars verstrekt.

De jaarlijksche veeopname met contrôletellingen, waarvoor door het gewest subsidie werd verleend, had plaats te Bondowoso, Djember en Banjoewangi. Voor 2541 koeien werd slachtvergunning gegeven.

Pasoeroean. Het aantal runderen nam evenals in 1927 af (met 8288 stuks). De vermindering van dezen achteruitgang vergeleken met 1927, mede in verband met de hogere slacht en verminderde invoer, doet gunstige verwachtingen voor de toekomst stellen. De maatregelen tot verbetering van den stapel bestaan hier vrijwel uitsluitend in de stationneering van Hollandsche stieren van de boerderij „Generaal de Wet” in de districten Tengger en Grati der afdeeling Pasoeroean en

enkele streken van het regentschap Probolinggo, terwijl nog door de suikerfabrieken Maron en Genteng 5 dergelijke stieren in hun areaal in het regentschap Kraksaän werden gestationneerd. Ultimo verslagjaar waren in totaal 38 de Wet stieren aanwezig. In het regentschap Loemadjang zijn in het district Kandangan nog 2 Bengaalsehe stieren geplaatst, waarvan echter niet veel gebruik gemaakt wordt.

In alle regentschappen, behalve Kraksaän, bestaan veeteeltvereenigingen. Die in Loemadjang heeft zich tot heden uitsluitend bezig gehouden met de organisatie van tentoonstellingen, kerapans en adoeans, die in Pasoeroean en Probolinggo verleen en bovendien steun bij de aanschaffing van fokstieren.

Te Grati werd eene tentoonstelling van Inheemsch gefokt melkvee gehouden, waarvoor door den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel f 200.— voor uitbetaling van prijzen werd beschikbaar gesteld. Voor 10653 koeien werd slachtvergunning gegeven.

Malang. De sterkte van den stapel liep met 6502 stuks terug. De stationneering van Madoereesche fokstieren in het regentschap Bangil is geen succes gebleken, hetgeen voornamelijk te wijten is aan het feit, dat de bevolking weinig voor deze dieren blijkt te voelen. Invoer van Balineesche fokkoeien in dit regentschap, waarvoor uitvoer van Bali was toegestaan bij besluit van den Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel, had niet plaats. Door de vereeniging „Mardi Rodjokojo” werd eene veetentoonstelling te Bangil gehouden. Voor 2169 koeien werd slachtvergunning gegeven. Gecastreerd werden in het regentschap Bangil ongeveer 500 stiertjes.

Van belang is in dezen amtskring de melkveehouderij door Europeanen, Chineez en enkele Inlanders.

Soerabaja. Doordat op 1 Juli 1927 het regentschap Grisee bij den amtskring Bodjonegoro is gevoegd, heeft vergelijking van cijfers omtrent de sterkte van den veestapel met vorige jaren geen zin.

Modjokerto. Het aantal runderen bedroeg op ultimo 1928 (het regentschap Lamongan is op 1 Juli 1928 bij Bodjonegoro gevoegd) 129270 stuks. Zooals vroeger reeds medegedeeld werd, vermindert de bemoeienis met de runderfokkerij der Inlandsche bevolking voortdurend. Van de in het regentschap Djombang in vroegere jaren verstrekte Ongolestieren zijn er thans nog slechts 2 over. Op aanvraag van den Regent van Sidoardjo werd een Ongole stier verstrekt.

De gelegenheid tot aankoop van goedkoop melkvee, afkomstig van de inheemsche fokkerij in Grati, doet de animo voor het fokken van

melkvee door de melkerijen verflauwen. Zij kunnen zich nu meer beperken tot het houden van uitsluitend productief vee.

Bodjonegoro. In dezen nieuw gevormden ambtskring was de sterkte van den rundveestapel op ultimo verslagjaar 259.693 stuks. Waar de slacht slechts 15491 stuks bedroeg en de uitvoer te Toeban 418, is hier veel vee beschikbaar voor uitvoer naar de omliggende plaatsen. Van uit Bodjonegoro wordt veel slachtvee uitgevoerd, in hoofdzaak naar Midden-Java.

Met het stelsel — aanwijzing van desastieren voor de aanhouding en beschikbaarstelling voor de fokkerij waarvoor de bezitters vrijstelling van desadiensten wordt toegestaan — werd voortgegaan. Van de 5069 goedgekeurde stieren werden er op die wijze 1014 aangewezen. Gecastreerd werden 16021 minderwaardige stieren.

Het aantal nog niet afbetaalde Ongole dekstieren liep terug tot 55, dat der in administratie zijnde Ongole koeien tot 1. Voor 1328 vrouwelijke runderen werd slachtvergunning gegeven.

Kediri. Het aantal runderen nam met 21317 stuks toe. Ultimo verslagjaar bedroeg het aantal Ongole stieren 216 en dito koeien 211. 58 Stieren werden nieuw verstrekt; echter moesten van de oude er vele wegens verkoop en sterfte worden afgeschreven. In verschillende streken heeft het Bengaalsch vee veel te lijden van distomatosis. Behalve bovengenoemde stieren zijn nog een aantal andere stieren voor de fokkerij beschikbaar, waarvan de eigenaars door primeering en andere voordeelen worden schadeloos gesteld. De verstrekking van Ongole koeien geschiedt voor een belangrijk gedeelte door de veeteeltfondsen volgens een soort deelwinningsysteem.

De gelden, vroeger besteed aan tentoonstellingen, worden nu aangewend tot meer direct nut voor de veeverbetering. In verslagjaar werden verstrekt 49 Ongole vaarzen (exclusief 10 op 29 en 30 December 1927 van Pengarasan ontvangen vaarzen).

Gecastreerd werden 4163 minderwaardige stieren. Voor 3541 koeien werd slachtvergunning gegeven.

Madioen. De sterkte nam met 12896 stuks af, vermoedelijk een gevolg van onnauwkeurige opgaven in 1927. Verstrekt werden van Pengarasan 104 Ongole stieren, waardoor het totaal aantal, na aftrek van sterfte en verkoop, op ultimo 1928 224 stuks bedroeg. Een 10-tal Ongole vaarzen werd ontvangen, waardoor het aantal op 67 kwam. Gecastreerd werden 8316 stieren. Voor 3368 koeien werd slachtvergunning gegeven.

Soerakarta. Het aantal Soemba-Ongolestieren vermeerderde met 8, zoodat ultimo 1928 68 dergelijke stieren ter dekking stonden, waarvan 53 in het regentschap Wonogiri. Hier werden 404 stieren geëastreerd. Dit geschiedde volgens de open methode, aangezien de bevolking de gesloten niet wenscht. Sterfgevallen deden zich bij de castratie niet voor. Op het einde van verslagjaar waren 4 „de Wet” stieren in functie, n.l. 1 te Solo, 2 te Klaten en 1 te Sragen. Over hun prestaties zijn de eigenaren niet ontevreden. Slachtvergunning werd gegeven voor 3158 koeien. Aan het fokstation te Inden zijn 2 Ongolekoeien en 1 stier gestorven. Einde 1928 waren hier nog aanwezig 2 stieren, 5 koeien, 5 stier- en koekalveren. Dit fokstation heeft weinig reden van bestaan, omdat het goedkooper is de stieren van Pengarasan te betrekken. Als doorgangshuis zou het waarde kunnen hebben, maar daar ligt het te ongunstig voor. Het verdient dan ook aanbeveling het station op te heffen en te Wonogiri een doorgangshuis voor stieren te stichten. Hiervoor is bereids een geschikt terrein gevonden.

Koedoes. Het aantal S. O. stieren verminderde door verkoop met 1 en bedroeg op het einde van verslagjaar nog 47 (6 bijgekomen van Rembang en Blora). Twee „De Wet” stieren zijn gestorven, 1 is verkocht, zoodat op 31 December 1928 er nog 1 aanwezig was. Afgekeurd voor de voortteling werden 1721 koeien.

Semarang. Nieuw verstrekt worden 14 Ongolestieren, afgekeurd 11. Het aantal volbloed Bengaalsche dekstieren bedroeg einde 1928 63. Verder waren 3 gekruiste stieren in functie. Van de dekstieren stonden er 40 in het regentschap Semarang en 26 in Kendal. Bovendien waren 16 „de Wet” stieren aanwezig, waarvan 2 in den loop van 1928 verstrekt. 9151 Vrouwelijke runderen werden gekeurd voor de slachtbank; hiervan werden gemerkt 5563 stuks.

Jogjakarta. In de voormalige afdeeling Koelonprogo waren aan het begin van verslagjaar 42 S. O. stieren gestationneerd. Dit aantal verminderde door verschillende oorzaken met 10 en vermeerderde door import met 31. Ultimo 1928 waren dus 63 S. O. stieren in functie, waarvan 21 in het regentschap Adikarta (Pakoe Alamsch gebied). Behalve stieren werden 19 Ongolevaarzen van Pengarasan betrokken, waarvan er 2 wegens ziekte zijn geslacht. Uit die vaarzen zijn 6 kalveren geboren, waarvan er 1 gesuccombeerd is. Met de selectie en castratie werd voortgegaan. Geëastreerd werden 849 stieren. Tweemaal moest schadeloosstelling wegens een uit de castratie voortgesproten ongeval worden uitgekeerd. De rundveestapel van Koelon-Progo vermeerderde met $\pm 2\%$.

Begin 1928 was in de voormalige afdeeling Goenoengkidoel slechts 1 Ongoledekstier gestationneerd. In den loop van verslagjaar is dit aantal met 13 vermeerderd. In 1925 reeds werden in dit gebied 13 Ongolevaarzen geïmporteerd. Hiervan zijn er nog 12 over, die tot dusver weinig nut gesticht hebben (t/m 1928 11 kalveren geboren). Gecastreerd werden 3540 stieren, waarbij zich geen enkel ongeval voordeed. De runderstapel vermeerderde hier met 9.6%.

Van de 15 Ongolestieren in de voormalige afdeeling Jogjakarta zijn er 3 uit nood geslacht. Bijgekomen 18, zoodat op het eind van verslagjaar er 30 aanwezig waren. Gecastreerd werden 5944 stieren. In twee gevallen moest schadeloosstelling wegens nadeelige gevolgen worden uitbetaald. De rundveestapel verminderde met $\pm 4.4\%$.

In melkerijen waren 2 „de Wet” stieren aanwezig.

Te Pengasih werd eene veetentoonstelling gehouden, die veel belangstelling trok. Hoofdzakelijk werden runderen, daarnaast enkele paarden geëxposeerd.

Keboemen. Van de aanwezige Ongolestieren werden er 45 afgekeurd en verkocht of geslacht, 2 zijn gestorven, terwijl 1 stier genoodslacht werd. Tegenover deze vermindering met 48 stuks staat een vermeerdering van 51, n.l. 42 stieren, welke ingevoerd werden van Pangarasan, 7 dieren in het ressort zelf aangekocht, terwijl het onderdistrict Broeno, waarin 2 stieren, bij de residentie Bagelen werd gevoegd. Het aantal Ongoledekstieren bedroeg einde 1928 292 (het regentschap Karanganyar is in Juli bij de residentie Banjoemas gevoegd), waarvan 194 in het regentschap Keboemen, 46 in Koetoardjo en 52 in Poerworedjo. Over het algemeen liet de verpleging der stieren weinig te wenschen over. Het aantal volbloed Ongolekoeien verminderde opnieuw en wel van 737 op einde 1927 tot 708 op einde 1928. De oorzaak hiervan is gelegen in den verkoop van reeds afbetaalde dieren. In verslagjaar werden voor het ressort Kediri 36 volbloed Ongolevaarzen aangekocht, waaronder prachtige exemplaren. Twee „de Wet” stieren deden op ultimo van verslagjaar in melkerijen dienst.

Op 30 December werd te Wonokromo (Alian-Koeboemen) een baritan gehouden bij gelegenheid van het openen van een brug en een pasar. Het tentoongestelde vee maakte een uitstekenden indruk.

Magelang. Behalve in het regentschap Magelang nam het aantal Ongolestieren overal toe. In genoemd regentschap verminderde het aantal met 3 Soemba Ongole en 5 volbloed Hollandsche stieren, zoodat ultimo 1928 nog 21 fokstieren aanwezig waren. Hier werden in 1928 slechts 2 S. O. stieren aangekocht, terwijl er 5 opgeruimd werden en

wel in desa's, die geen nieuwen stier aanschaffen. In het regentschap Temanggoeng werden in den loop van verslagjaar 15 S. O. stieren van Pengarasan ontvangen, terwijl door slacht of anderszins het aantal met 5 afnam. Aanwezig einde 1928 74 S. O. stieren. Voor het regentschap Wonosobo waren de cijfers: bijgekomen 10 S. O. stieren, afgegaan 8, aanwezig ultimo 1928 28 stuks. In het regentschap Bandjarnegara (sedert 1 Juli 1928 gevoegd bij het ressort Magelang) waren aan het begin van verslagjaar 80 Ongole- en 11 Hollandse stieren aanwezig. Bijgekomen van Pengarasan 39 stieren, afgegaan 35 S. O. en 2 Hollandse stieren. Alzoo waren hier op 1 Januari 1929 84 Ongole- en 9 Hollandse stieren gestationneerd.

Over het algemeen liet de verpleging der dekstieren niet te wenschen over. In het regentschap Temanggoeng bevinden zich nog 85 en in het regentschap Wonosobo nog 8 volbloed Ongolekoeien. De veetentoonstelling te Wonosobo had voor de rundveeteelt weinig betekenis. Slechts een vijftiental runderen werd tentoongesteld. De keuring van vrouwelijk vee voor de slachtbank geschiedde geregeld en wel op verzamelplaatsen, die gewoonlijk met de onderdistrictshoofdplaatsen samenvallen. Daarnaast bestond op de groote veepasars Moentilan, Temanggoeng en Bandjarnegara steeds gelegenheid vrouwelijk vee ter keuring voor te brengen.

Poerwokerto. Hier stonden op ultimo 1928 228 volbloed en 9 gekruiste Ongolestieren ter dekking. Deze stieren waren als volgt over de regentschappen verdeeld: Poerbolingo 31 volbloed en 3 gekruiste stieren; Banjoemas 10 en 4, Poerwokerto 44 en 0, Tjilatjap 5 en 2 en Karanganyar 138.

Ter bevordering van de veeverbetering in het district Kroja (afdeeling Tjilatjap) werd in het regentschap Karanganyar ten behoeve van de bestuursambtenaren en desahoofden van genoemd district een tentoonstelling gehouden van dekstieren, dekbokken en dekhengsten met hun nakomelingen. In het regentschap Karanganyar waren op het einde van verslagjaar nog 17 volbloed Ongolekoeien aanwezig; haar aantal is dus met 16 verminderd. In laatstgenoemd regentschap werden 514, in het regentschap Poerwokerto 45 stieren gecastreerd. Door meer gelegenheid te geven om vrouwelijk vee voor de slachtbank te laten merken, werd getracht het aantal noodslachtingen, dat in het regentschap Karanganyar steeg naar gelang er meer feesten in de desa gegeven werden, te beperken. In het geheele ressort werden 4562 runderen op geschiktheid voor de voortteling gekeurd; hiervan werden gemerkt 2195 stuks. In Karanganyar werd eene veetelling, waarover een afzonderlijk rapport zal verschijnen, gehouden. Bij die telling is ge-

bleken, dat de rundveestapel 21% sterker is dan de veesterktestaten aangaven.

Pekalongan. In verslagjaar werden 23 Ongole stieren afgekeurd of stierven, terwijl van Pengarasan 5 stieren werden verstrekt en 4 plaatselijk werden aangekocht. Ultimo 1928 bedroeg het aantal beschikbare dieren 69, waarvan 65 Ongole (8 in het regentschap Pemalang, 24 in Pekalongan en 33 in Batang) en 4 de Wetstieren (2 in Pemalang en 2 in Pekalongan). Het aantal Ongole koeien liep terug van 252 tot 230 (kalveren inbegrepen). 39 Koeien werden wegens te hoogen leeftijd geslacht of verkocht (de dieren waren nog afkomstig van de voormalige fokkerij te Tjepoko), 2 koeien stierven. Geboren werden 19 kalveren. Te Limpoeng werd in October een veetentoonstelling gehouden, welke uitmuntend slaagde. Over het algemeen was de kwaliteit der voorgebrachte dieren, met uitzondering van de rubrieken plaatselijk gefokte jonge Bengaalsche stieren, zeer goed te noemen. Vooral de dieren uit de groepen koeien en vaarzen met overwegend Bengaalsch bloed maakten een bijzonder goeden indruk.

Tegal. De rundveeteelt is van geringe beteekenis; 4 Ongole stieren zijn enkele jaren geleden verstrekt. Het aantal nakomelingen is zeer gering.

's Lands doorgangsstallen te Pengarasan. Van Soemba werden 578 stieren en 157 vaarzen en van Soembawa 25 stieren ontvangen. Afgeleverd aan de bevolking werden 600 Ongolestieren, 151 Ongolevaarzen 1e soort, 31 Ongolevaarzen 2e soort en 49 Hissarstieren. Verkocht voor de slacht 26 Ongolestieren, 4 Ongolevaarzen en 2 Hissarstieren. Geboren werden 2 stier- en 6 koekalveren. Gestorven zijn 31 Ongolestieren, 6 Ongolevaarzen en 1 Hissarstier.

De gezondheidstoestand was in den regentijd slecht. Behalve maagdarmsstoornissen kwam toen piro- en anaplasmosse veelvuldig voor. Zoodra de droge moesson aanbrak, verdwenen die ziekten en namen de dieren in voedingstoestand toe.

De personeelsformatie onderging geen wijziging en bestond het geheele jaar door uit 1 beheerder, 3 mandoers en 20 koelies. De pasanggrahan zoomede de andere gebouwen ondergingen het gewone onderhoud. Van de stallen werd het vermoldde houtwerk vervangen. Dit geschiedde door het eigen personeel. Alle tusschen de stallen gelegen terreinen werden met kalisteen belegd, waartusschen gras is gegroeid. Hierdoor zijn de onooglijke moerassen, die anders in den regentijd optraden, verdwenen. Zes gekoppelde woningen van drie en één gekop-

pelde woning van twee werden door een aannemer gebouwd en dienen als huisvesting van mandoers en koelies. De bouwkosten hebben f 7 000,— bedragen. De omheiningen eischen weer talloze reparaties. De dip en cattlerace voldeden opnieuw goed en behoeften geen herstelling. De bronsmotor voor het oppompen van water liep het geheele jaar door zonder enig defect. De weidegronden leverden steeds voldoende voedsel, zoodat bijvoeding op stal niet noodig werd geacht. Met de vernieuwing van den grasaanplant werd een begin gemaakt. In verslagjaar vonden 19 van Socimbawa afkomstige Etawahbokken te Pengarasan een tijdelijk onderdak.

De exploitatiekosten hebben f 12 716.50 bedragen, in welk bedrag de bouwkosten van de woningen zijn begrepen. De uitgaven ten behoeve van het veevervoer waren f 25 921.94 groot.

In de provincie **West-Java**, waar de runderfokkerij nog van weinig beteekenis is, ging in alle amtskringen, behalve Buitenzorg, het aantal runderen een weinig achteruit.

Cheribon. Geen bijzonderheden.

Bandjoeng. In het regentschap Soemedang werden van de bij het begin van verslagjaar aanwezige 19 Ongolestieren er 4 afgeslacht, zoodat er 15 overbleven. Twee ervan zullen wegens onhandelbaarheid moeten worden verkocht en door nieuwe vervangen. Bovendien werden voor het onderdistrict Tjimalaka 3 nieuwe stieren aangevraagd. De groote bezwaren, die in het regentschap Soemedang met de stierenvoorziening worden ondervonden, spruiten voort uit de omstandigheid, dat er geen personen gevonden kunnen worden, die de stieren in particulier bezit willen houden, terwijl voor de zoogenaamde desastieren in het algemeen onvoldoende zorg wordt gedragen. Het aantal aanwezige volbloed Ongolekoeien en vaarzen bedraagt hier 13 en is dus van weinig beteekenis. De groep overwegend gekruiste Ongole fokkoeien is echter van goede kwaliteit en voldoende in aantal.

In de zuidelijke districten van het regentschap Tasikmalaja is voortgang merkbaar. In verslagjaar werden 3 Ongolestieren en 9 Ongolevaarzen ontvangen. Bovendien werden in Midden-Java gekruiste dieren aangekocht. Het aantal volbloed koeien en vaarzen bedraagt alhier 22.

In de meeste groote melkerijen van het ressort gaan de melkstapels, zoowel in kwaliteit als quantiteit, voortdurend vooruit. Door de melkerij Ursone werd een volbloed Friesche stier geïmporteerd. Van de boerderij „Generaal de Wet” werden 32 jonge stieren goedgekeurd en door tusschenkomst van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel aan aanvragers in Nederlandsch-Indië verstrekt.

Soekaboemi. De fokvereeniging „Ambarapoespa” te Soekanegara kocht van het Gouvernement een Ongolestier en uit Midden-Java 4 Ongolevaarzen. Ook in dit ressort is de qualiteit van de melkveestapels steeds vooruitgaande.

Buitenzorg. In het regentschap Krawang waren begin 1928 10 Ongole stieren gestationneerd. Hiervan stierf er één, werd er één afgeslacht en werden 2 verkocht. Van Pengarasan werden 4 Ongolestieren ontvangen, zoodat op ultimo December 1928 weer 10 stieren aanwezig waren. Deze dieren loopen met grootere of kleinere koppels koeien los op de weidevelden. In deze koppels komen menigvuldige mutaties voor, waardoor geen overzicht van het aantal geboren afstamelingen te verkrijgen is. Er werden 33 stiertjes gecastreerd.

Weltevreden. Geen bijzonderheden.

Serang. In het zuiden van den amtskring (Malingping) bestaan half wilde runderfokkerijen. Het zijn hoofdzakelijk gekruiste Bengaalsche runderen, die voor de slacht naar Soekaboemi verkocht worden.

Teloekbetoeng. De animo van de bevolking der Lampongsche districten in de runderfokkerij is nog steeds zeer gering.

De fokkerij op het kolonisatieterrein te Gedong Tataan voorziet in de behoefte aan trekossen in het gewest en in de laatste jaren gedeeltelijk ook in de behoefte aan slaehtrunderen. Bij de veetelling in December 1928 bleek de sterkte van den stapel hier totaal 3670 stuks (vorig jaar 3529) te bedragen en wel 38 (33) stieren, 1687 (1625) koeien, 1506 (1390) koeikalveren en vaarzen, 372 (371) stierkalveren en 67 (110) ossen. Van de 38 stieren waren 35 volbloed Guyrat en 3 gekruist Guyrat-Hissar (deze zullen spoedig vervangen worden door volbloeds). Bovendien waren nog 5 jonge volbloed Guyrats als reserve dekstier aanwezig. De eigenaren hiervan ontvangen voor het aanhouden dezer dieren f 5.—; bovendien krijgen zij, indien de stieren als dekstier verkocht worden of als ze aan het einde van het jaar goed verzorgd blijken te zijn, nog f 10.— er bij. Deze gelden worden betaald uit het vee-passerfonds.

Uit bovenstaande sterktecijfers blijkt, dat het aantal runderen in 1928 slechts met 141 is vermeerderd, terwijl de kolonisatie met 1000 gezinnen vergroot is. Dat de vermeerdering van den runderstapel geen gelijke tred heeft gehouden met de uitbreiding van de kolonisatie is voornamelijk een gevolg van het feit, dat de Lampongsche Volksbank werd geliquideerd, waardoor in het afgelopen jaar geen leeningen meer

verstrekt werden aan kolonisten, zoodat nieuw aangekomenen geen vee konden koopen in de oude desa's. Aan het eind van 1928 werd getracht hieraan tegemoet te komen door *a.* het aankoojen van koekalveren aan te moedigen en *b.* het z.g. paronsysteem te bevorderen, waarbij de verzorger van koeien de helft van het aantal geboren kalveren ontvangt. Dit systeem schijnt nog al in de smaak te vallen, daar het geen risico met zich meebrengt en men in het algemeen reeds na korten tijd op winst kan rekenen. In vele oude desa's moesten een groot aantal koeien naar buiten worden verkocht, daar anders het individueel veebezit veel te groot zou worden.

Gecastreerd werden 225 minderwaardige stierkalveren.

De volbloed Guyratstapel te Gedong Tataän bestond op het eind van het jaar uit 48 koeien, 21 stier- en 21 koekalveren en vaarzen.

Te Kota Agoeng waren op ultimo 1928 27 koeien, 16 stier- en 14 koekalveren. Uitbreiding van den stapel is hier voorloopig niet te verwachten.

In Augustus werd te Gadingredjo eene veetentoonstelling gehouden, welke veel belangstelling trok. Door den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst werd een bedrag van f 270.— voor prijzen beschikbaar gesteld.

Benkoelen. De bevolking in Benkoelen, die wel graag veebezitter is uit een oogpunt van geldbelegging, voelt weinig voor rationeele vee-teelt.

In vorige jaren zijn in dit gewest tal van Bengaalsche dekstieren ingevoerd. In sommige streken zijn de gunstige resultaten hiervan duidelijk zichtbaar. Op ultimo verslagjaar waren 82 Ongole dekstieren, welke alle in margabezit zijn, voor de verbetering van den stapel aanwezig. Voorts nog 9 volbloed Ongole fokkoeien. Het sterftecijfer onder de Bengaalsche dekstieren is, evenals in geheel Zuid- en Midden-Sumatra, ten gevolge van bloedziekten zeer groot. De vroegere groote behoeften aan trekossen is sterk verminderd door het vrachtautoverkeer.

Te Tjoeroep werd, tegelijk met de nijverheids- en landbouwten-toonstelling, eené veetentoonstelling gehouden. Gecastreerd werden 277 minderwaardige stieren.

Padang. Van Pengarasan werden 8 fokstieren en 14 vaarzen ont-vangen. Op ultimo 1928 bedroeg het aantal beschikbare dekstieren 66, en dat der vaarzen 11. Gecastreerd werden vnl. in de afdeeling Painan 270 stiertjes.

Fort de Kock. De belangstelling van de bevolking in de runder-fokkerij neemt meer en meer toe. Het aantal gestationneerde volbloed

Bengaalsche dekstieren, dat op ultimo 1927 52 bedroeg, vermeerderde door aankoop van Pengarasan met 61; 3 dieren stierven en 6 werden geslacht, zoodat op ultimo 1928 104 stieren beschikbaar waren. Het aantal volbloed fokrunderen bedroeg op 1 Januari van verslagjaar 35 koeien, 10 stier- en 6 koekalveren. Einde 1928 was deze stapel 41 koeien, 11 stier- en 8 koekalveren sterk. Geëcastreerd werden 139 stiertjes.

Sibolga. In de onderafdeeling Padang Lawas, die een groot gedeelte van het slachtvee voor de geheele streek van Sibolga tot Pematang Siantar levert, is de qualiteit van den rundveestapel nog zeer middelmatig. Slechts hier en daar ziet men aardige koppels van vrij hoog in het bloed staande dieren, welke afstammelingen zijn van de vroeger geïmporteerde volbloed Bengaalsche stieren. De wijze van vee-fokkerij hier is eene groote belemmering voor de veeverbetering.

Goede dekstieren worden in deze onderafdeeling weinig aangetroffen. In 1929 zullen door den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst in de naaste omgeving van Goenoeng Toea een vijftal volbloed stieren worden gestationneerd.

De volbloed Hissarrunderen op Nias houden zich zeer goed. Reeds zijn meerdere stierkalveren verkocht ten bate van het gemeentefonds o.a. een drietal naar den vasten wal van Sumatra. Op Nias werden enkele nieuwe koppels gevormd, die gedeeltelijk verkocht zijn aan andere gemeenten, gedeeltelijk onder het z.g. Soembacontract elders op het eiland uitgegeven.

Balige. Op meerdere plaatsen zijn met de kruising met Bengaalsche dekstieren goede resultaten bereikt; speciaal op Samosir zijn enkele goede koppels runderen aanwezig. Het aantal Ongole dekstieren bleef ongeveer gelijk (25). Geëcastreerd werden 493 minderwaardige stiertjes.

In October werden een 40-tal jonge Ongole vaarzen naar Bahal Batoe gezonden ter acclimatisatie; deze dieren zullen over eenigen tijd aan de bevolking van het ressort geleverd worden.

Medan. Op de Tobahoogvlakte waren einde 1928 26 volbloed Bengaalsche dekstieren aanwezig n.l. 16 in de Karolanden en 10 in Simeloengoen. Van de 3 deelwinningskoppels, door de Cultuurmaatschappijen ter Sumatra's Oostkust uitgegeven, is die van de Delimaatschappij teruggenomen. Deze koppel, welke in 1926 verstrekt is en toen bestaande uit 1 stier en 10 koeien, bestond na bijna 3 jaar uit 1 stier, 8 koeien en 4 kalveren. De beide andere koppels verkeerden in slechten toestand.

Met landschapsgelden is in verslagjaar bij wijze van proef een nieuwe deelwinningskoppel nabij Seriboe Dolok uitgegeven om na te gaan of de verpleging daar beter slaagt.

Door verschillende ondernemingen op de Oostkust werden in 1928 in Rembang 166 stuks trekvee aangekocht.

Koetaradja. Op het gebied van verbetering van den inheemschen veestapel is in Atjeh nog weinig bereikt. Wel worden al sedert eenige jaren Bengaalsche stieren verstrekt, doch de resultaten hiervan zijn nog verre van schitterend. De bevolking ziet het nut der stieren zeer goed in, maar wenscht voor den aankoop geen enkele geldelijke bijdrage te verleen. De stieren zijn dan ook bijna uitsluitend in het bezit van Oeleebalangs en Zelfbestuurders, die vaak zelf weinig vrouwelijke dieren bezitten. Dekgeld wenscht de kleine man niet te betalen, zoodat de eigenaars de stieren vaak maar voor ploeg- of trekdiensten gebruiken.

Bij begin 1928 waren aanwezig 16 stieren (14 Hissars en 2 Ongole). In verslagjaar werden 10 nieuwe stieren verstrekt aan eigenaars, die in het bezit waren van behoorlijk ompaggerde weideplaatsen. Voorts werden nog enkele stieren geleverd aan personen, die reeds met vee-verbetering begonnen waren.

Op ultimo waren beschikbaar 30 Bengaalsche stieren en 20 dito koeien, terwijl 1 Hollandsche dekstier gestationneerd was te Lhó nga. Gecastreerd werden 59 stiertjes.

Pagaralam. Het vee wordt in Palembang in halfwilden staat gehouden. Op ultimo 1927 waren 52 Ongole en 17 Hissars in den ambtskring geplaatst. Einde 1928 bedroeg dit aantal 26 Ongole en 13 Hissars in de onderafdeeling Pasemahlanden, 13 Ongole en 1 Hissar in Tebing Tinggi, 1 Ongole in Ogan Oeloe of in totaal 40 Ongole en 14 Hissarstieren. Te Pagaralam is een ziekenstal, waar magere en zieke dieren tijdelijke opname en verzorging vinden. Een aantal dekstieren stierf of werd afgekeurd, ook werden enkele door tijgers gedood.

In Maart 1928 werden 15 gekruiste Ongolestieren uit Rembang ingevoerd en geplaatst in de Palembangsche Benedenlanden; 5 hiervan stierven in verslagjaar, de resteerende 10 maken het goed. De kwaliteit is zeer bevredigend.

In 1928 werden gecastreerd 1715 stieren, waarvan 1670 door het personeel van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst.

Djambi. De belangstelling van de bevolking in de runderteelt is zeer gering. De eigenaars zijn tevreden met het aanwezige vee, dat

voldoet aan de (geringe) behoefte. Noeh voor het transport, noeh voor de sawahbewerking worden groote huisdieren gevraagd.

BUFFELFOKKERIJ.

In de 1e inspectieafdeeling is, behalve in de ambtskringen Singaradja en Manado, de buffelfokkerij overal van zeer groote beteekenis. De uitvoer dezer dieren vormt voor de bevolking van den Timorarchipel een belangrijke bron van inkomsten. In dit gewest wordt de buffelstapel tegen te groote uitvoer beschermd door Stbl. 1922 No. 201. Daarnaast heeft men hier en daar Zelfbestuursregelingen, om castratie van de beste stieren te voorkomen. Ook de slacht van goede stieren wordt zooveel mogelijk tegengegaan.

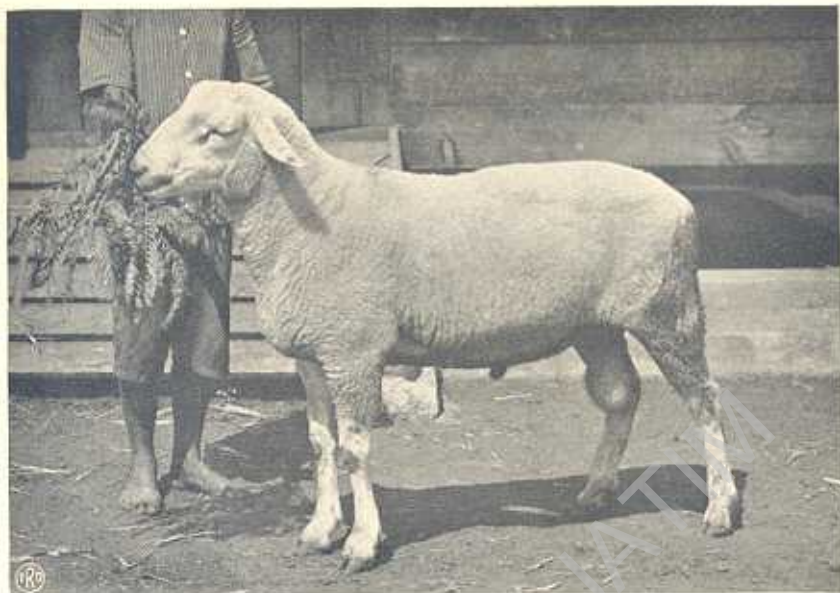
Op Java en Sumatra beperkte de Overheidsbemoeienis met de buffelfokkerij zich bijna uitsluitend tot het houden van toezicht op de slacht van vrouwelijke dieren.

Koepang. De buffelstapel telt ongeveer 80.000 dieren. De slacht + uitvoer bedroeg in 1928 ongeveer 20% van de opgegeven sterkte van den stapel. Zeer vermoedelijk zullen er in dezen ambtskring heel wat meer karbouwen zijn dan de officiële cijfers aangeven. Voor de slachtbank werden 494 buffelkoeien gemerkt.

Roeteng. De buffelstapel is ruim 25000 dieren sterk. Hiervan treft men er in Manggarai ruim 17000 aan, in Ngada bijna 5000 en in Endeh ruim 3000. De dieren worden gebruikt voor sawahbewerking, transport en slacht. Vooral bij doodenfeesten vallen veel dieren als offer. Castratie wordt door de bevolking zelf uitgevoerd en wel volgens de open methode. De uitvoer over zee beteekent weinig; vrij veel dieren worden verhandeld op het eiland zelf in de richting West-Oost.

Waingapoe. Het eiland Soemba heeft ongeveer 22000 buffels. De uitvoer nam in verslagjaar belangrijk toe en wel bijna uitsluitend die van koeien. Nauwlettend werd zorg gedragen, dat niet te veel jonge dieren uitgevoerd werden. De slacht + uitvoer bedroeg $\pm 15\%$ van de opgegeven sterkte.

Raba. De buffelstapel is ongeveer 60.000 dieren sterk, waarvan 30000 volwassen koeien, 1000 volwassen stieren, 10.000 jong vrouwelijk vee en 7800 jong manlijk vee, 1800 dekstieren en reservedekstieren en 10.000 ossen. Het registreeren, merken, castreeren en slachten van buffels is geregeld bij zelfbestuursverordening van 15 Maart 1928 (goed-

Geïmporteerde Texelsche ram.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

Geïmporteerde Texelsche schapen met hier geboren lammeren.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

gekeurd bij residentsbesluit ddo. 16 April 1928 No. 34/I. K.). In verslagjaar werden weer een aantal stieren als dekstieren en reserve dekstieren aangewezen. Gecastreerd werden 1511 stieren.

Soembawabesar. Evenals te Raba zijn ook hier maatregelen getroffen — en met gunstig gevolg — om te groote castratie tegen te gaan. Was in 1926 72% van het totaal aantal mannelijke dieren gecastreerd, in 1928 was dit percentage teruggelopen tot 63. Voor de slachtbank werden 3436 koeien gekeurd; hiervan werden 1783 van een merk voorzien. De uitvoer van karbouwen was ver boven het gemiddelde.

Singaradja. Voor de slachtbank werden 1162 koeien gemerkt.

Mataram. De buffelstapel, welke 54441 dieren telt, wordt in hoofdzaak gebruikt voor het bewerken der sawahs. Dit bestaat uit een rondleiden der dieren over de sawahs, waardoor zij de velden vertrappen en zoo de grond omwerken. Voor de slachtbank werden 1083 buffelkoeien gemerkt.

Makassar. Men vindt in dezen amtskring ongeveer 380.000 buffels, over het algemeen groote forse dieren. Zij zijn van zeer veel belang voor de sawahbewerking en verder als slachtdier. Gemerkt voor de slachtbank werden 236 koeien.

Manado. Buffels vindt men voornamelijk in de afdeelingen Poso en Donggala, waar de dieren gebruikt worden voor sawahbewerking en sleepdiensten. Vele dieren zijn verwilderd. In het Pakedal worden veel stieren door de bevolking gecastreerd.

Bandjermasin. De buffelstapel telt $\pm$ 30.000 dieren. Slachtbuffels worden via Pleihari, dus over land, vervoerd van Tanahboemboe en Poeloe Laoet naar Kandangan, hoewel aldaar vele buffels in moerassen leven. In Tanahboemboe worden buffels benut voor sawahbewerking. Verder wordt de buffel gebruikt voor vervoer van hout (slepen).

In Oost-Java nam de sterkte van den buffelstapel niet onbelangrijk af. In Midden-Java bleef zij stationnair. In het regentschap Karanganjar is bij de bevolking het streven merkbaar haar buffels te verkoopen en daarvoor in de plaats runderen aan te schaffen. In West-Java, waar op 1 Januari 1929 de buffelstapel 1780.013 dieren sterk was, wordt in enkele streken getracht door selectie van het mannelijk materiaal verbetering van de qualiteit te verkrijgen.

Benkoelen. Speciaal in de marga's, waar indertijd gebrek aan mannelijke dieren heeft bestaan werd erop gelet, dat voldoende stieren aangehouden werden.

Fort de Kock. Economisch is de karbouw nog steeds het belangrijkste huisdier ter Sumatra's Westkust. De kwaliteit van den stapel is goed te noemen. In Sidjoendjoeng, Batanghari, Bangkinang en Loeboek Sikaping worden groote koppels buffels nog in halfwilden staat gehouden.

Medan. De streken, die zich speciaal voor de teelt van buffels schijnen te eigenen, zijn de landschappen rondom Sarinembah (Karo-landen); bijna $\frac{2}{3}$ van den geheelen buffelstapel van Sumatra's Oostkust komt hier voor. Delhibuffels worden op enkele plaatsen voor de melkwinning gehouden. Zoo heeft o.a. de Delhmaatschappij te Sikambing een koppel van deze dieren.

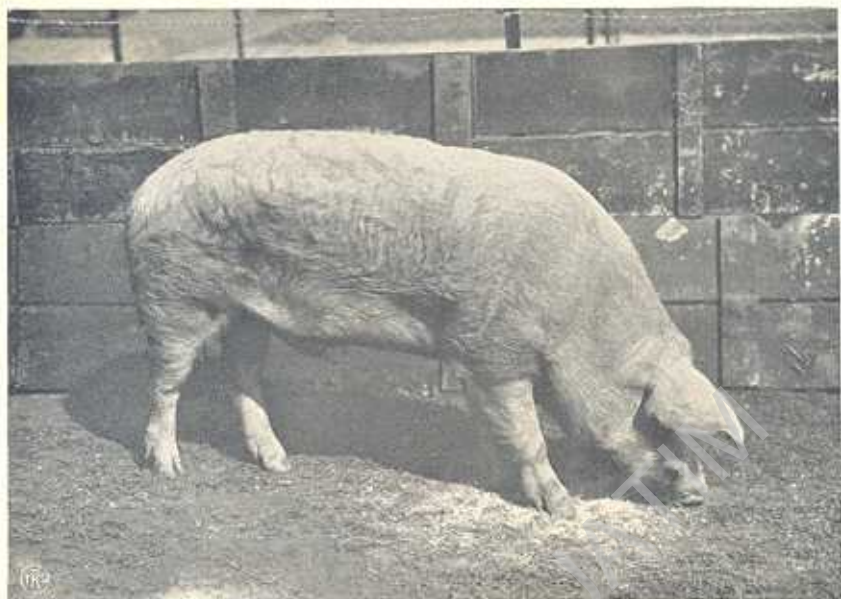
Koetaradja. Eind 1928 werd de registratie van den buffelstapel op het eiland Simeuloe geëindigd. In totaal werden geregistreerd 8940 stuks, waarvan 1431 stieren, 4838 koeien en 2671 kalveren. Volgens de belastingaanslag moet de totale sterkte beduidend grooter zijn. De buffel in de binnenlanden van Simeuloe kan op één lijn gesteld worden met den Javabuffel. De prijzen zijn in 1928 aanmerkelijk gestegen n.l. voor een goeden buffelstier van f 50.— in 1927 tot f 90.— of f 100.— in 1928.

Pagaralam. In verslagjaar werden in dit gewest enkele groote buffels gemeten. De grootste maten voor 5 tot 7 jarige dieren waren schofthoogte 1.42½ M. en borstomvang 2.13 M. De vraagprijs varieerde van f 250.— tot f 400.—. De allergrootste buffel had eenen borstomvang van 2.20 M. en eene schofthoogte van 1.43 M. Dit dier was 8 jaar oud; de vraagprijs hiervoor was f 500.—

Djambi. De buffelstapel is van goede kwaliteit. Het aantal bedraagt 18734 stuks. Aan verpleging der dieren wordt niets gedaan.

KLEINVEETEELT.

De in het begin van verslagjaar uit Holland geïmporteerde geiten, schapen en varkens, welke op het Gouvernements station voor kleinveeteelt te Kedoenghalang (Buitenzorg) ondergebracht zijn, hebben

Geïmporteerde Groot Yorkshire beer.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

Geïmporteerde zeug van het Veredeld Duitsch
Landvarken met twaalf biggen.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

zich uitmuntend gehouden. Van de geïmporteerde 16 geiten (4 bokken en 12 geiten), 12 schapen (3 rammen en 9 ooiën) en 16 varkens (6 beeren en 10 zeugen) is slechts een schaap in den loop van 1928 gestorven. In het midden van het jaar heeft onder de schapen in ernstige mate een wormlijden, haemonchosis, geheerscht. Hieraan is een ramlam gestorven; de andere zijn de ziekte goed te boven gekomen. De ontwikkeling der geïmporteerde dieren heeft weinig te wenschen overgelaten, die der hiergeborene was, gezien de omstandigheid, dat het alle jongen van den eersten worp waren, goed te noemen.

Geboren werden 5 ooi- en 5 ramlamieren, waarvan een ooi- en een ramlam dood zijn geboren en twee zijn gestorven, 3 geitjes, 16 bokjes en 3 intersexueelen, 55 biggen van het Veredeld Duitsch Landvarken en 42 van het Groot Yorkshire (waarvan 17 doodgeboren en 12 gestorven). Aan verschillende fokkers op Java werden verstrekt 21 biggen (van $\pm$ 10 weken) van het Veredeld Duitsch landvarken, 9 van het Groot Yorkshire en een ramlam. Verder is van de geïmporteerde geiten een koppeltje, bestaande uit 3 geiten en een bok, verkocht aan de boerderij „Generaal de Wet”. Drie intersexueelen en 1 bokje en 8 biggen werden geslacht (zie voor uitvoeriger mededeelingen omtrent het Gouvernementsstation voor kleinveeteelt de Nederlandsch-Indische bladen voor Diergeneeskunde deel XLI blz. 331).

De oprichtingskosten van het station en de aankoop van voeding en verpleging der dieren in 1928 hebben in totaal bedragen f 11.482 + f 4.249 = f 15.731. Aan verkoop van geleverde dieren werd in verslagjaar een bedrag ad f 2.905 ontvangen.

Uit Britsch-Indië werden in December 1928 en Januari 1929 9 Etawahbokken en 27 dito geiten, welke met behulp van de Engelsche regeering waren aangekocht, geïmporteerd. Deze dieren, welke behoudens een drietal goed zijn overgekomen, zijn ter acclimatiseering voorloopig in door den dienst op het terrein der Nederlandsch-Indische Vecartsenschool te Buitenzorg opgerichte stallen ondergebracht.

GEITENFOKKERIJ.

Soembawabesar. Begin 1928 was de volbloed Etawahstapel 87 geiten en 16 bokken sterk. Geboren werden 52 lamieren; 1 bok, 6 geiten en 20 lamieren stierven, 19 jonge bokken werden uitgevoerd naar Java. Einde verslagjaar waren 109 dieren aanwezig, welke over 5 koppels verdeeld zijn, waarvan 2 nieuw gevormd in 1928.

Op Java en Sumatra is de animo van de bevolking, om de inheemsche geit te kruisen met Bengaalsche bokken, zeer groot. In ver-

slagjaar werden van Soembawa 19 Etawahbokken verstrekt. Verder zijn o.a. in Kediri door de veeteeltfondsen van de regentschappen Ngandjoek en Kediri gekruiste Bengaalsehe geiten, afkomstig van vroegere centrale fokkerijen, aan de bevolking in deelwinning uitgegeven. In de voormalige afdeeling Goenoengkidoel wordt gefokt met Etawahbokken en geiten, afkomstig van de fokkerij Sloempang te Wlingi. In het ressort Keboemen werden 18 van Soembawa en 1 van de N. I. Veeartsenschool afkomstige Etawahbokken verstrekt. Al deze dieren zijn uitgegeven in het regentschap Poerworedjo en wel 15 in het onderdistrict Kaligesing, 3 in Banjoeasin en 1 in Gebang. Einde 1928 waren in dezen ambtskring 39 volbloed Etawahbokken aanwezig (34 in het regentschap Poerworedjo en 5 in Koetoardjo). In het onderdistrict Kaligesing werd in verslagjaar het volgende fokmateriaal aangekocht: 12 gekruiste bokjes voor het onderdistrict Gebang (Poerworedjo), 5 voor het onderdistrict Bener (Poerworedjo), 18 voor de districten Keboemen en Koetowinangoen (Keboemen) en 12 voor het regentschap Bandjarnegara.

De volbloed Etawahbok te Moengo (Sumatra's Westkust) dekte in verslagjaar 298 geiten. In September is hij gestorven. Van uit Buitenzorg is dadelijk een ander exemplaar gezonden. De in 1926 in de onderafdeeling Gajo Loeus verstrekte Etawahbokken en geiten gedijen zeer goed. In verslagjaar werden 2 afstammelingen aan de bevolking afgestaan.

SCHAPENFOKKERIJ.

Roeteng. In de vlakte van MBaE (Noord-Midden Flores) zal een proef genomen worden met de import van rammen uit Oost-Lombok. Ook voor de R. K. Statie te Maoemere zullen dergelijke dieren aangekocht worden.

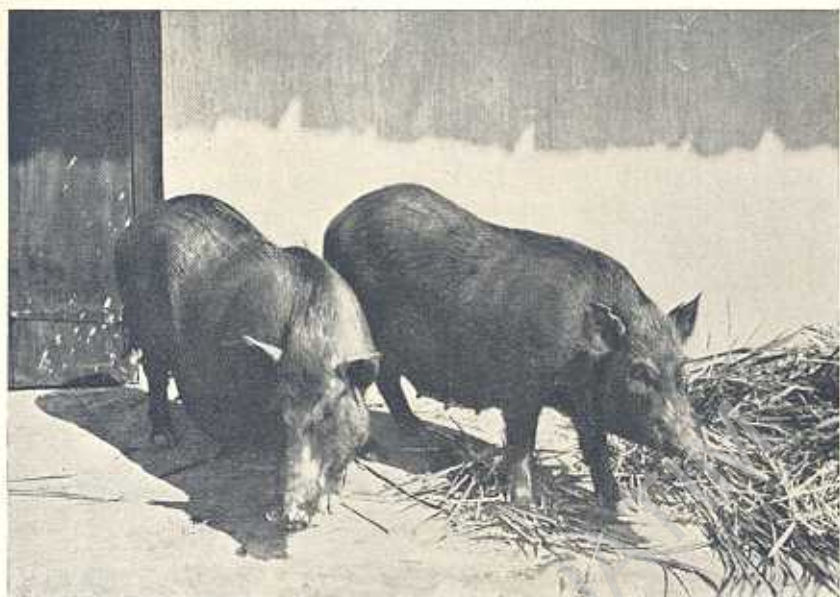
Manado. Het Donggalaschaap, een vetstaartschaap, is zeer gewild als slachtdier. Vele exemplaren worden uitgevoerd naar Borneo.

Keboemen. Voor de afstammelingen van de in Maart 1924 in Koetoardjo geïmporteerde vetstaartschappen (6 ooien en 6 rammen) bestaat weinig animo.

Koetaradja. De fokkerij van de in 1926 aan de Alaslanden verstrekte Preangerschappen is vrijwel mislukt. De nog overgebleven dieren zijn in individueel eigendom verstrekt.

VARKENSFOKKERIJ.

Singaradja. De varkensfokkerij op Bali is de belangrijkste van geheel Nederlandsch-Indië. Uitgevoerd werden in 1928 bijna 164000 en

Soemba-zeugen.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

Geïmporteerde zeugen.
Proefstation voor Kleinveeteelt te Buitenzorg.

geslacht ruim 100.000 dieren. Een registratie in 1926 toonde aan, dat er 214.707 varkens aanwezig waren, waaronder 32573 volwassen zeugen, 133599 castraten en ruim 47000 biggen. Het Balivarken is voornamelijk van gekruist Chineesche ras. Verbetering in eigen ras is onmogelijk, omdat vrijwel alle beertjes op zeer jeugdige leeftijd gecastreerd worden. De gemiddelde prijs van een exportvarken is ongeveer f 22.50; de totale uitvoerwaarde bedroeg dus in 1928 $3\frac{1}{2}$ miljoen gulden.

Op Java is de varkensfokkerij in hoofdzaak in handen van Chinezen. Daarnaast houden meerdere Europeanen varkens (voornamelijk uitheemsche rassen) voor de fok. Door het Gouvernementsstation voor kleinveeteelt werd een aantal afstammelingen van de uit Holland geïmporteerde varkens aan fokkers op Java, Flores en Donggala (Leger des Heils) verkocht.

Sibolga. De varkensfokkerij is alleen van beteekenis op Nias. Van uit dit eiland worden vrij veel varkens naar het vaste land uitgevoerd. De handel is geheel in handen van Chinezen. Ter verbetering van den stapel zullen in 1929 fokbeeren van het Gouvernementsstation voor kleinveeteelt aangekocht worden.

Medan. De varkensfokkerij te Pematang Raja maakte een gunstig jaar door. In verslagjaar werd voor het bedrijf een reglement vastgesteld. De leiding berust bij den Gouvernements veearts.

PLUIMVEETEELT.

Met den afbouw van het station voor pluimveeteelt werd voortgegaan. In November arriveerden 74 uit Holland aangevoerde nuthoenders van 5 verschillende rassen (Rhode Island Red, Witte Leghorn, Patrys Leghorn, Barnevelder en Witte Wyandotte). De dieren, welke de reis zeer goed doorstaan hadden, zijn op het station ondergebracht.

Voor bijzonderheden omtrent de pluimveefokkerij van de bevolking moge in hoofdzaak verwezen worden naar het jaarverslag over 1927.

Singaradja. De uitvoer van eendeneieren naar Soerabaja en Bandjermasin bedroeg ongeveer 1 miljoen stuks.

Mataram. In West-Lombok is de eendenfokkerij zeer belangrijk. Van daar werden $\pm 3\frac{1}{2}$ miljoen eieren uitgevoerd.

Op Java houdt de inheemsche bevolking er overal kippen op na. Als regel wordt echter niet de minste zorg aan de dieren besteed. Zij moeten zelf hun voer opscharrelen; hokken worden er niet voor gemaakt; de meeste overnachten in boomen, op daken enz. Met de verbetering van de inheemsche kip zal pas een aanvang gemaakt kunnen worden, als in de manier van houden eene belangrijke wijziging is gekomen.

De belangstelling van de Europeesche bevolking in de kippenfokkerij neemt voortdurend toe. Het aantal personen, dat, hetzij uit liefhebberij, hetzij als nevenbedrijf, aan deze teelt doet, is in de laatste jaren belangrijk vermeerderd. Te Tandjoengsari en Pengalengan (Midden-Priangan) zijn enkele groote hoenderparken aanwezig.

In tegenstelling met de kippenhouderij vormt de eendenfokkerij, vooral in West- en Midden-Java, voor meerdere Inlanders een hoofdmiddel van bestaan. De eenden worden in koppels van 50—100, soms zelfs van enkele honderdtallen, overdag langs de afge oogste sawahs gedreven en 's avonds opgesloten. De eieren worden aan opkooopers verkocht.

In alle ambtskringen treft men op deze manier eendenhouderijen aan, doch voornamelijk in de residenties Bagelen en Noord- en Zuid-Banjoemas en in de noordelijke lage streken van Cheribon, Buitenzorg, Weltevreden en Serang. De handel in eendeneieren is zeer belangrijk. Als voorbeeld hiervan kan worden aangehaald, dat uit Serang in verslagjaar bijna 2.500.000 eendeneieren naar de Lampongs worden uitgevoerd en ongeveer 500.000 naar Batavia, te zamen voor een waarde van f 150.000.

HANDEL.

Eene opgave van de vee-, huiden- en vleeschprijzen in de verschillende ressorten is in de bijlagen XVIII en XIX vermeld. Bijlage XVII vermeldt het aantal op de veepasars verhandeld vee.

Koepang. Alleen de buffelhandel naar buiten het gewest is van enige beteekenis. Op den veepasar te Atamboea was de omzet nog zeer gering.

Waingapoe. De paardenhandel was iets slapper dan in 1927; de prijzen bleven gelijk n.l. f 70—f 75 voor een middelmatig paard. De buffelhandel was levendig; de prijzen stegen eenigszins. Gemiddeld werd f 50—f 60 per dier betaald; voor goede stieren en ossen werd van f 75—f 85 gegeven.

Overzicht terrein Gouvernements Proefstation voor Pluimveeteelt.

Hok A 1 voor 100 dieren, bevolkt door 92 op het proefstation gefokte jonge hennen, waarvan de oudste 29-12-'28 geboren zijn.

De runderhandel is nog geheel in handen van den Burgerlijken Veeartsenijkundigen Dienst. De dieren werden geëvalueerd. Voor stieren werd betaald van f 50—f 80, voor vaarzen van f 40—f 65.

Raba. De handel was levendiger dan in 1927. De waarde van uitgevoerde paarden kan geschat worden op f 127.250.—, die van buffels op f 155.100, in totaal dus f 282.350.—

Soembawabesar. De prijzen voor buffels zijn gestegen, eveneens die voor huiden. Onder meer werden uitgevoerd 16205 geitenvellen en 15753 hertenhuiden.

Singaradja. Veehandel heeft meestal plaats in de desa en op weg naar de veemarkten. Aldaar wordt het verhandelde vee geregistreerd.

Mataram. De veehandel was zeer belangrijk. Op de veemarkten te Mataram, Praja en Masbagik is een weegbrug aanwezig.

Makassar. Een veemarkt heeft men alleen te Rantepao. Buffels worden verhandeld van Bone naar de Toradjalanden en van Pare-Pare naar Makassar.

Manado. Te Kowangkoan is thans een veemarkt met geringe omzet.

Bandjermasin. Een veemarkt treft men aan te Pleihari; de omzet is gering. Belangrijk is de handel in Madoereesch slachtvee te Bandjermasin.

Op Java bleef de veehandel gericht van Oost- naar West. Over het algemeen was eene stijging van het op de veepasars verhandeld vee op te merken. Vermoedelijk zal deze wel een gevolg zijn van de zeer levendige veehandel in het begin van het jaar, toen de hooge huidenprijzen een willige markt deden ontstaan.

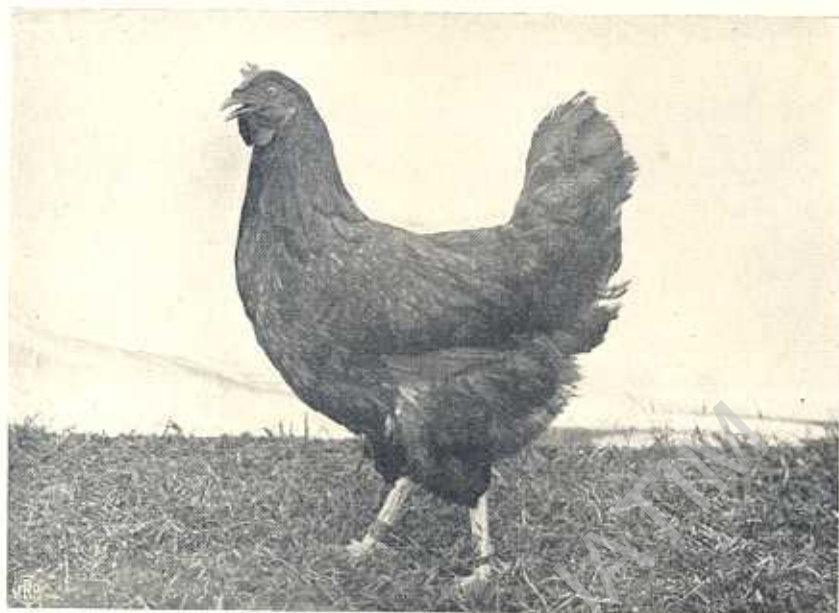
Waren ultimo 1927 de huidenprijzen reeds circa 60% gestegen boven de normale, tot en met Maart van verslagjaar zette die stijging zich voort. Runderhuiden 1e soort licht gewicht van Madoera deden toen f 225.— per pieol droog. Een dergelijke huid (gewicht $\pm$ 6 kati nat) was toen dus ongeveer f 12.— waard tegen 7.— normaal, hetgeen in verband met de lage waarde van runderen de mogelijkheid schied tot slacht van veel meer dieren dan normaal. Na Maart gingen de prijzen geleidelijk naar beneden om in Augustus het normale niveau weer te bereiken en te houden.

Soerakarta. Veel rundvee, afkomstig van Rembang en Madioen werd via de veepasars te Sragen, Bekonang, Kartasoea, Bojolali en Ampel naar het regentschap Bojolali verkocht, waar het wordt vetgemest. Van hier worden de dieren als slachtvee per trein naar West-Java uitgevoerd. Hun aantal bedroeg in verslagjaar 4999 stuks tegen 5684 in 1927. Naar Semarang werden 2976 runderen vervoerd. Op 8 plaatsen bestaan veepasars. Op alle veemarkten worden ook geiten en paarden verhandeld. De handel in schapen is het grootst op den pasar Bedji.

Koedoes. De veeuitvoer was voornamelijk op Semarang en via Madioen op Soerakarta gericht. De voornaamste veemarkten vindt men te Rembang, Koedoes, Blora, Grogol (Demak), Tawanghardjo, Gedan en Wirosari (de laatste 3 gelegen in het regentschap Grobogan). Daarnaast bestaan nog talrijke kleine veepasars.

Semarang. Invoer van vee had voornamelijk plaats uit de ressorten Koedoes en Soerakarta, uit het eerstgenoemde via Demak en Poerwodadi, uit het laatstgenoemde via Bojolali en Ampel. Via Demak worden in hoofdzaak buffels, via Poerwodadi buffels en runderen en via Ampel-Bojolali runderen, kleinvee en pluimvee betrokken. De voornaamste veemarkten zijn die te Salatiga en Tjepiring. Daarnaast vindt men kleinere pasars van meer plaatselijke beteekenis te Soekoredjo, Bodja, Ambarawa en Oengaran. Op laatstgenoemde plaats worden alleen schapen en geiten verhandeld. De veeprijzen buiten Semarang verschillen slechts weinig met die ter hoofdplaats. Gewoonlijk zijn ze buiten voor slachtvee iets lager. Voor goede stierkalveren en jonge stieren loopen de prijzen te Tjepiring en Salatiga wat meer uiteen, omdat dergelijke dieren te Tjepiring zeer gewild zijn voor opfok tot grobak (contract) stier.

Jogjakarta. Op 9 plaatsen bestaan veepasars. De belangrijkste zijn die te Moenggi, Jogjakarta, Kota-Gedeh en Pengasih. De verplaatsing van den veepasar te Jogjakarta naar een terrein aan de grens van de stad in de nabijheid van het nieuwe slachthuis kwam in verslagjaar tot stand. De nieuwe pasar is een flink opgezette, doelmatige inrichting. De overbrenging van den pasar te Moenggi naar een geschikter terrein kon nog niet plaats hebben. Enkele bestaande markten werden op uitnemende wijze verbeterd. Het slachtvee ter hoofdplaats Jogjakarta werd betrokken uit het Gouvernement Soerakarta en de voormalige afdeeling Goenoengkidoel. Bovendien had invoer van raszuiver en gekruist Bengaalsch vee voor de fokkerij in de

Barnevelder Fokhen no: 723 (geïmporteerd).

Patrijs Leghorn Fokhen no. 16 (geïmporteerd).

voormalige afdeeling Koelon-Progo uit de residentie Bagelen plaats. Laatstbedoelde invoer beweegt zich echter in dalende lijn. Slachtvee werd per trein naar West-Java verzonden en wel 1535 runderen en 49 buffels tegen 3708 runderen en 145 buffels in het vorige jaar. Deze vermindering wordt op rekening van het nauwlettend toezicht op den uitvoer van vrouwelijk vee, niet voorzien van het brandmerk S, geschreven. Bij verzending van ongemerkte dieren werd dit aan den betrokken Gouvernements veearts bericht.

Keboemen. De handel in groot vee, die voornamelijk op de pasars Poerworedjo, Koetoardjo, Premboen en Keboemen plaats heeft, was levendiger dan in het jaar tevoren. Per trein werden uitgevoerd: 4355 mannelijke en 1041 vrouwelijke runderen en 29 mannelijke en 1370 vrouwelijke buffels. Per trein werden ingevoerd: 209 mannelijke en 28 vrouwelijke runderen, 3799 mannelijke, 294 vrouwelijke en 13 gecastreerde buffels.

Magelang. Het meeste van het naar West-Java verzonden vee werd ingeladen te Moentilan, n.l. 6582 runderen en 7 buffels. Voegt men hieraan nog 32 van Magelang per trein verzonden runderen toe, dan blijkt, dat uit of via het regentschap Magelang 6614 runderen en 7 buffels naar West-Java zijn geëxporteerd. Voor Bandjarnegara bedragen de uitvoereijfers 2126 runderen, 33 varkens en 190 geiten.

Poerwokerto. Het vervoer van vee uit den ambtskring Poerwokerto per S. S. heeft bedragen: 2824 mannelijke, 578 vrouwelijke runderen, 7 mannelijke, 152 vrouwelijke buffels, eenige paarden en 325 varkens. Per S. D. S. werden uitgevoerd 1410 mannelijke en 1303 vrouwelijke runderen.

Pekalongan. De ingevoerde paarden maakten op de vendutie over het algemeen goede prijzen. Slachtrunderen werden voornamelijk betrokken van Limpoeng en Weleri (Semarang), buffels van de veepasars Limpoeng en Kadjen, doch ook van Semarang en zelfs van Koedoes. Kleinvee werd verhandeld op de veepasars, de gewestelijke pasars en den gemeentelijken pasar te Pekalongan.

Tegal. In dezen ambtskring bestaan alleen geitenpasars, n.l. te Lebaksioe en Djatibarang. De op laatstgenoemde plaats gebouwde nieuwe pasar werd niet in gebruik genomen, aangezien de belanghebbenden de oude plaats, een beschaduwde plekje op den algemeenen pasar, prefereren. Te Tegal kwam een geitenpasar tot stand. Er bestond

echter blijkbaar geen behoefte aan; de opkomst was tenminste nihil, zoodat hij is opgeheven. De afdeelingsbank heeft een veilingsgebouw opgericht, waar alle gevangen visch verhandeld wordt. Veilingsgebouwen van dezelfde bank bestaan verder te Larangan Soeradadi, Sawodjadjar en Tandjoeng.

In **West-Java** werden, zooals gewoonlijk, van Midden-Java en Bali een groot aantal runderen en van Midden-Java en de Klein Soenda-eilanden buffels voor de slacht ingevoerd.

Het aantal per spoor van Midden-Java aangevoerde runderen is zeer belangrijk. Zoo zijn o.a. in de gemeente Bandoeng in 1928 ruim 12.500 dieren geïmporteerd.

Teloekbetoeng. Op den veepasar te Gadingredjo werden in 1928 verkocht 610 runderen tot een gezamenlijk bedrag van f 38 339.— of gemiddeld f 62.73 per dier (tegen f 68.80 in 1927).

Benkoelen. Geen bijzonderheden.

Padang. Veepasars vindt men te Padang, Pitalah (Padang Pandjang) en Mocara Panas (Solok). De import van Balislachtvee heeft thans maandelijks plaats en is toenemend.

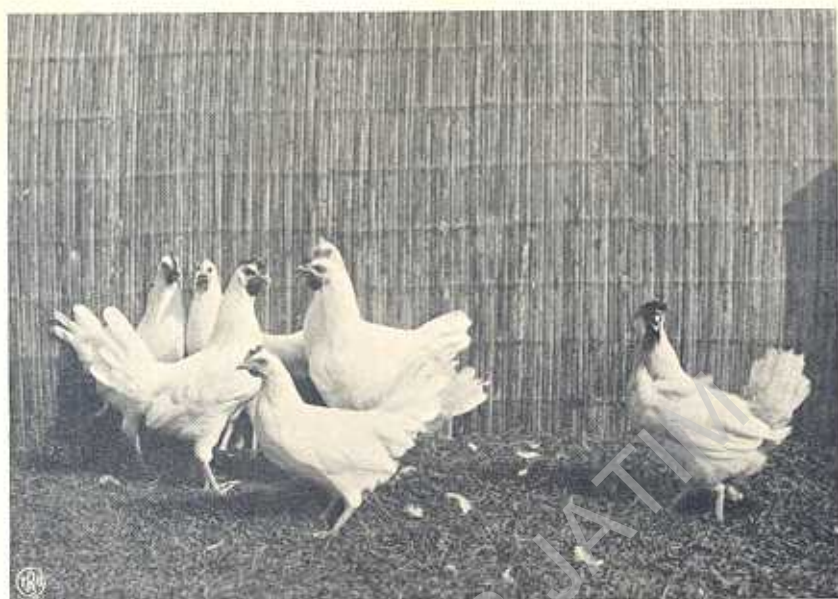
Fort de Kock. Geen bijzonderheden.

Sibolga. Veepasars bestaan in dit ressort niet. Te Sipirok worden wel wekelijks paarden verhandeld; een echte pasar bestaat hier echter niet. In de onderafdeeling Padang Lawas wordt geregeld vee verhandeld.

Balige. Speciale veepasars bestaan niet. De meeste hengsten worden op 1 à 2-jarigen leeftijd verkocht via Sipirok naar Sumatra's Oostkust. De prijzen varieerden van f 45.— tot f 75.—. Merries worden alleen voor de slacht verhandeld tegen f 30.— tot f 70.—. Volwassen hengsten brengen f 70.— tot f 150.— op.

De uitvoer van varkens naar Sumatra's Oostkust neemt geregeld toe. Zij bedraagt ongeveer 7000 stuks. Slachtrijsje varkens brengen f 30.— tot f 60.— op; fokzeugen f 50.— tot f 80.—.

Medan. Veepasars bestaan te Kabandjahé, Seriboe Dolok en Tiga Beumbeum (nabij Loa Simomo). De beide eerstgenoemde zijn voornamelijk paardenmarkten, terwijl laatstgenoemde een buffelmarkt is. Jaar-

Witte Leghorn fokken no: 2718 (geïmporteerd) met 6 dochters - geboren op het proefstation 16-2-'29 en 28-2-'29 — vader no: 3717.

De kuikens, die individueel gebroed zijn, krijgen direct na het verwijderen uit de broedmachine een genummerd ringetje aan de poot, dat na $\pm 2 \text{ à } 3$ weken in den vleugel wordt overgebracht.

lijks worden ca. 14300 runderen uit Atjeh ingevoerd, gedeeltelijk per trein ($\pm$ 8000 stuks), gedeeltelijk te voet (ca. 6300 stuks). De geheele veehandel, met uitzondering van die van varkens, is in handen van Voor-Indiërs.

Koetaradja. De veehandel in Atjeh concentreert zich in hoofdzaak op de veepasars, welke op een 17-tal plaatsen worden gehouden. Voor het vervoer van minderwaardig goedkoop vee heeft de Atjehtram een lager tarief vastgesteld.

Pagaralam. Veepasars bestaan in dezen amtskring niet. De veehandel is van weinig beteekenis. De veeprijzen van trekossen zijn belangrijk gedaald door den invloed der vrachtauto's.

Djambi. Veepasars zijn hier niet aanwezig. De handel in slachtvee heeft uitsluitend plaats in de doesoens. De hoofdplaats Djambi betreft zijn slachtvee in hoofdzaak uit Lombok, Bali en Java; dit is goedkoop, dan wanneer men het opkoopt in het gewest zelf.

Buitenzorg, 25 Augustus 1929.

Het Hoofd van den Burgerlijken
Veeartsenijkundigen Dienst,

J. L. VAN ECK.

BIJLAGE I.

Sterkte van den Veestapel op

Ambtskringen.	Residenties.	Paarden.	
		1927	1928
Pamekasan	W. en O. Madoëra	11 652	12 026
Bondowoso	Bondowoso en Djember . .	19 945	20 406
Paseroean	Paseroean en Probolinggo .	16 578	16 353
Malang	Bangil en Malang	9 894	9 079
Soerabaja ¹⁾	Soerabaja	6 749	5 633
Modjokerto ²⁾	Modjokerto	8 792	6 595
Rembang ³⁾	Rembang	6 141	—
Bodjonegoro	Grisee en Bodjonegoro . .	—	6 486
Kediri	Kediri en Blitar	10 992	10 555
Madioen	Madioen en Ponorogo . . .	9 825	8 963
Soerakarta	Soerakarta en Klaten . . .	23 281	22 378
Koedoes	Koedoes, Rembang en Blora.	9 104	12 045
Semarang	Semarang	8 327	7 841
Jogjakarta	Jogjakarta	5 758	5 540
Keboemen	Bagelen	7 282	5 258
Magelang	Kedoe en Wonosobo	9 275	9 402
Poerwokerto	N. en Z. Banjoemas	6 345	8 848
Pekalongan	Pekalongan	7 040	6 797
Tegal	Tegal	4 708	4 531
Cheribon	Cheribon en Indramajoe . .	7 035	6 342
Bandoeng	Oost- en M. Priangan	24 892	23 700
Soekaboemi	West-Priangan	9 352	9 670
Buitenzorg	Buitenzorg en Krawang . . .	12 325	11 824
Weltevreden	Batavia	14 736	15 200
Serang	Bantam	7 515	7 911
	Totaal	257 543	253 383

Java en Madoera ultimo 1928.

Runderen.		Buffels.		Opmerkingen.
1927	1928	1927	1928	
629 192	622 330	16 966	16 888	1) In 1928 is het regentschap Grisee gevoegd bij den amtskring Bodjonegoro.
429 182	434 347	18 202	17 507	
307 949	299 661	2 668	2 730	2) Het regentschap Lamongan is op 1 Juli 1928 gevoegd bij Bodjonegoro.
254 042	247 540	8 508	6 735	
66 323	28 679	20 905	8 557	3) De amtskring Rembang werd opgeheven en gedeeltelijk gevoegd bij Koedoes, gedeeltelijk bij Bodjonegoro.
192 087	129 270	82 160	30 254	
326 560	—	130 655	—	
—	259 693	—	120 216	
240 355	261 672	110 158	103 654	
260 904	248 008	150 353	144 298	
271 725	287 472	192 745	201 832	
43 510	188 008	220 177	280 013	
71 819	68 851	48 164	40 436	
169 239	172 106	49 742	59 987	
46 690	33 100	32 164	23 049	
83 451	98 235	64 376	69 960	
85 880	90 663	73 634	74 865	
17 384	17 340	94 061	91 639	
15 276	14 534	87 721	84 445	
1 726	1 021	149 526	142 235	
25 006	23 373	159 563	154 154	
2 068	1 668	62 407	60 060	
22 991	24 140	190 930	183 265	
13 450	12 470	109 929	101 736	
898	805	136 923	138 563	
3 568 687	3 565 595	2 212 727	2 148 078	

BIJLAGE II.

Sterkte van den Veestapel in

Ambtskringen.	Gewesten.	Paarden.	
		1927	1928
Koepang	Timor en Onderh.	61 770	59 978
Roeteng		¹⁾ 27 335	28 134
Waingapoe		28 410	28 623
Raba		39 058	39 058
Soembawabesar		44 025	56 811
Mataram	Bali en Lombok	16 143	16 035
Singaradja		8 472	8 026
Makassar ²⁾	Celebes en Onderh.	²⁾ 130 780	138 055
Manado	Manado	27 119	26 318
Bandjermasin	Z. en O. afd. v. B.	823	775
Teloekbetoeng	Lamp. Distr.	1 014	507
Benkoelen	Benkoelen	1 096	950
Padang	Sum. Westk.	5 246	6 056
Fort de Kock		8 733	8 481
Sibolga	Tapanoeli	4 319	3 717
Balige		14 396	13 966
Koetaradja	Atjen en Onderh.	2 286	1 856
Medan	Sum. Oostk.	11 032	8 212
Riouw en Ond.	Riouw en Ond.	131	64
Pagaralam	Palembang		444
	Bangka en Ond.	502	76
	Billiton		2
Djambi	Djambi	N. O.	143
Totaal.		432 690	446 287

N. O. = niet opgegeven.

de Buitengewesten ultimo 1928.

Runderen.		Buffels.		Opmerkingen.
1927	1928	1927	1928	
4 111	4 386	81 741	78 750	¹⁾ De cijfers zijn van 1928 overgenomen. ²⁾ De ambtskring Watampone is in 1928 gevoegd bij Makassar. ³⁾ Makassar + Watampone.
¹⁾ 2 326	2 776	¹⁾ 24 226	25 684	
6 606	7 810	22 046	21 500	
160	171	61 220	62 060	
935	1 109	67 980	82 295	
113 725	104 592	42 525	54 441	
252 466	243 036	18 535	16 845	
²⁾ 5 444	4 750	³⁾ 369 658	373 856	
85 049	90 667	22 486	24 372	
12 104	12 087	29 626	30 972	
9 846	10 179	12 899	14 580	
17 103	16 822	18 122	19 268	
53 477	58 030	29 877	28 537	
46 713	47 728	60 704	61 565	
27 986	25 338	34 413	33 840	
20 762	20 735	31 042	30 875	
148 283	148 099	84 674	77 768	
25 971	24 051	33 344	35 642	
2 050	3 435	2 352	1 727	
	40 256		31 350	
37 971	1 832	33 516	627	
	71		20	
N. O.	4 026	N. O.	18 734	
873 088	872 586	1 080 966	1 125 347	

Bijlage III.

Besmettelijke veeziekten gedurende 1928 (Stbl. 1912 no. 435, 1913 no.

A m b t s k r i n g e n .	Pestis bovina.					Anthrax.		
	a.					b.		
	1927	1928				1927		
		(a).	R.	B.	G.S.		V.	(a).
Pamekasan	—	—	—	—	—	—	—	—
Bondowoso	—	—	—	—	—	—	—	—
Pasoeroean	—	—	—	—	—	—	—	—
Malang	—	—	—	—	—	—	—	—
Soerabaja	—	—	—	—	—	—	—	—
Modjokerto	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodjonegoro	—	—	—	—	—	—	—	—
Kediri	—	—	—	—	—	—	—	—
Madioen	—	—	—	—	—	—	—	—
Soerakarta	—	—	—	—	—	—	—	—
Koedoes	—	—	—	—	—	—	—	—
Semarang	—	—	—	—	—	—	—	—
Jogjakarta	—	—	—	—	—	—	—	—
Keboemen	—	—	—	—	—	—	—	—
Magelang	—	—	—	—	—	—	—	—
Poerwokerto	—	—	—	—	—	—	2(?)	1(?)
Pekalongan	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegal	—	—	—	—	—	—	—	—
Cheribon	—	—	—	—	—	—	—	—
Bandoeng	—	—	—	—	—	—	—	—
Soekaboemi	—	—	—	—	—	—	—	—
Buitenzorg	—	—	—	—	—	134	27	34
Weltevreden	—	—	—	—	—	3	—	5
Serang	—	—	—	—	—	25	—	8
Totaal	—	—	—	—	—	162	29	48

(a) Alle vee.

R = Runderen,

B = Buffels,

G/S = Geiten en Schapen,

V = Varkens,

P = Paarden.

120, 1915 no. 302, 1917 no. 45 en 1924 no. 384) op Java en Madoera.

				Septichæmia epizootica.					Aphthæ epizooticae.				
				c.					d.				
1928				1927	1928				1927	1928			
G/S.	V.	P.	(a)	R.	B.	G/S.	V.	(a).	R.	B.	G/S.	V.	
—	—	—	—	—	—	—	—	37 021	2	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	4 297	382	—	—	—	
—	—	—	6	—	—	—	—	9 984	689	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1 356	163	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	471	249	24	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	3 646	499	8	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	846	443	166	2	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1 032	449	4	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1 176	182	137	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	488	1 670	716	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	18	103	87	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	507	757	60	—	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	2 945	1 582	192	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	102	20	4	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	928	685	314	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	144	702	311	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	360	208	1 122	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	34	650	2 003	—	—	
—	—	—	135	1	276	—	—	—	—	159	—	—	
—	—	—	8	1	180	—	—	229	207	295	—	—	
—	—	—	19	—	27	—	—	24	89	65	—	—	
—	—	—	484	1	245	—	—	147	267	874	—	—	
—	—	—	10	—	3	—	62	549	1 902	663	—	—	
—	—	—	61	—	394	—	—	—	1 193	16	—	—	
—	—	—	723	3	1 125	—	62	66 304	13 093	7 270	2	6	

Bijlage III.

Ambtskringen.	Malleus.		Saccharomy- cose.		Scabiës.				
	e.		f.		g.				
	1927	1928	1927	1928	1927	1928			
	P.		P.		(a).	R.	B.	G/S.	
Pamekasan	3	7	—	1	—	—	—	—	
Bondowoso	88	84	—	1	—	—	—	—	
Paseroean	52	41	—	1	2	1	—	—	
Malang	30	23	—	1	—	—	—	—	
Soerabaja	161	138	308	285	1	—	—	—	
Modjokerto	29	17	6	9	—	—	1	—	
Bodjonegoro	6	7	—	—	—	—	—	—	
Kediri	29	29	4	1	4	1	16	1	
Madioen	13	6	—	—	—	—	—	—	
Soerakarta	115	119	—	—	—	—	—	—	
Koedoes	1	3	2	—	—	—	—	—	
Semarang	60	6	91	44	—	—	—	—	
Jogjakarta	16	11	—	2	—	—	—	—	
Keboemen	3	1	21	13	—	—	—	—	
Magelang	20	9	1	1	—	—	—	—	
Poerwokerto	9	40	72	109	—	—	—	—	
Pekalongan	35	23	73	50	—	—	32	—	
Tegal	17	31	5	14	143	—	8	—	
Cheribon	87	35	21	16	—	—	—	—	
Bandoeng	96	112	—	—	—	—	—	—	
Soekaboemi	16	25	6	—	—	1	—	—	
Buitenzorg	77	70	1	11	—	—	16	—	
Weltevreden	135	92	24	23	—	—	—	—	
Serang	7	9	—	—	—	—	39	1	
Totaal	1105	933	635	582	150	3	112	2	

(a) Alle vee.

R = Runderen, B = Buffels, G/S = Geiten en Schapen, V = Varkens,
P = Paarden.

1928			Surra.							Dourine.		Piroplasmose.			
			<i>h.</i>							<i>i.</i>		<i>j.</i>			
			1927	1928					1927	1928	1927	1928			
G/S.	V.	P.	(a).	R.	B.	G/S.	V.	P.	P.		(a).	R.	B.	G/S.	
—	—	—	7	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	64	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1	27	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—
—	—	—	68	3	6	—	—	18	—	—	1	3	—	—	—
—	—	—	225	36	35	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	291	53	96	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	199	42	24	—	—	6	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	6	57	178	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	23	837	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	620	304	2 363	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	983	15	531	—	—	32	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	12	25	9	—	—
—	—	—	8	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	13	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	60	39	160	—	—	5	—	—	1	?	?	—	—
—	—	9	137	—	248	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—
—	—	3	7	—	1	—	—	4	—	—	—	42	—	—	—
—	—	—	90	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	17	—	3	—	—	7	—	1	2	—	—	—	—
—	—	3	10	—	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	—
—	—	1	92	1	65	—	—	48	—	—	1	1	—	—	—
—	—	—	32	3	—	—	—	9	—	—	4	1	—	—	—
1	—	1	38	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—	—
2	—	18	2 994	590	4 548	—	—	277	—	1	25	73	10	—	—

Bijlage III.

Ambtskringen.	Tuberculose.				Rabiës.							
	k.				L.							
	1927	1928			1927	1928						
		R.	B.	V.		Hon- den.	Kat- ten.	R.	B.	V.	P.	
Pamekasan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bondowoso	3	1	—	—	6	2	—	—	—	—	—	
Pasoeroean	19	2	—	—	13	9	—	—	—	—	—	
Malang	101	88	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Soerabaja	30	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Modjokerto	6	49	—	—	2	—	—	—	—	—	—	
Bodjonegoro	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kediri	168	99	—	—	2	1	1	—	—	—	—	
Madioen	23	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Soerakarta	22	21	—	—	1	1	—	—	—	—	—	
Koedoes	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Semarang	25	22	—	1	—	—	—	—	—	—	—	
Jogjakarta	—	2	—	—	1	3	—	—	—	—	—	
Keboemen	5	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
Magelang	18	6	—	—	2	4	—	—	—	—	—	
Poerwokerto	2	1	—	—	3	9	—	—	—	—	—	
Pekalongan	51	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tegal	20	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	
Cheribon	22	18	—	—	2	4	—	—	—	—	—	
Bandoeng	15	10	—	—	54	61	2	—	—	1	—	
Soekaboemi	1	4	—	—	16	12	—	—	—	—	—	
Buitenzorg	8	—	—	—	11	12	—	—	—	—	1	
Weltevreden	3	29	—	3	7	1	—	—	—	—	—	
Serang	—	—	—	—	10	15	—	—	—	—	—	
Totaal	606	461	—	4	131	134	3	—	—	1	1	

(a) Alle vee.

R = Runderen, B = Buffels, G/S = Geiten en Schapen, V = Varkens,
P = Paarden.

[illegible]

Bijlage IV.

Besmettelijke veeziekten gedurende 1928 (Stbl. 1912 no. 435, 1913 no. 120, 1

Ambtskringen.	Pestis bovina.					Anthrax.			
	a.					b.			
	1927	1928				1927	1928		
		(a).	R.	B.	G/S.		V.	(a).	R.
Koepang.	—	—	—	—	—	4	—	15	—
Roeteng	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Waingapoe	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Raba	—	—	—	—	—	161	—	13	—
Soembawabesar.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Singaradja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mataram.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Makassar.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Manado	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bandjermasin	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teloekbetoeng	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benkoelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Padang	—	—	—	—	—	—	1	3	—
Fort de Kock	—	—	—	—	—	—	44	811	—
Sibolga	—	—	—	—	—	889	33	870	—
Balige.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koetaradja	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Medan.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pagaralam	—	—	—	—	—	88	—	—	—
Djambi	—	—	—	—	—	123	—	773	—
Totaal	—	—	—	—	—	1 265	78	2 486	—

(a) Alle vee.

R = Runderen, B = Buffels, G/S = Geiten en Schapen, V = Varkens, P = Paarden.

3 no. 120, 1915, no. 302, 1917, no. 45 en 1924, no. 384) in de Buitengewesten.

thrax.				Septichaemina epizootica.					Aphthae epizooticae.				
b.				c.					d.				
1928				1927	1928				1927	1928			
B.	G/S.	V.	P.	(a).	R.	B.	G/S.	V.	(a).	R.	B.	G/S.	V.
15	—	—	9	663	40	225	—	1	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	2	120	—	—	—	—	—	—	—
1	—	—	—	394	18	218	—	46	—	—	—	—	—
13	—	—	—	72	1	243	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	401	38	1467	—	200	4529	447	9584	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	533	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	152	3	4	—	—
—	—	—	—	22	—	—	—	—	—	288	61	12	—
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1715	506	—	34
811	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	392	—	—
870	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	10	—	?	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	1	—	503	—	—	—	60	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	106	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	143	16	—	—
773	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2486	59	—	9	1572	99	2776	—	247	6205	2858	10563	12	34

narden.

Bijlage IV.

Ambtskringen.	Malleus.		Saccharo- mycose.		Scabies.					1928
	e.		f.		g.					
	1927	1928	1927	1928	1927	1928				
	P.	P.	(a).	R.	B.	G/S.	P.			
Koepang.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Roeteng	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Waingapoe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raba	17	41	—	—	1	—	—	—	1	—
Soembawabesar.	5	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Singaradja	1(?)	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Mataram	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
Makassar	32	126	19	24	5	—	—	—	1	—
Manado	107	141	1	1	—	—	—	—	—	—
Bandjermasin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teloekbetoeng	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benkoelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Padang	65	64	—	—	—	—	—	6	—	—
Fort de Kock	43	28	—	—	—	—	—	—	—	—
Sibolga	7	13	—	—	—	—	—	—	—	—
Balige	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koetaradja	—	1	—	—	13	—	—	—	—	—
Medan	56	25	—	—	—	—	236	—	—	—
Pagaralam	16	22	—	—	171	—	—	90	—	—
Djambi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal.	354	463	20	25	192	—	236	96	3	—

(a) Alle vee.

R = Runderen, B = Buffels, G/S = Geiten en Schapen, V = Varkens,
P = Paarden.

P.	Surra.						Dourine.		Piroplasmose.			
	<i>h.</i>						<i>i.</i>		<i>j.</i>			
	1927	1928					1927	1928	1927	1928		
	(a).	R.	B.	G/S.	V.	P.	P.		(a).	R.	B.	G/S.
—	10	—	21	—	—	165	—	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	52	—	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	163	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
1	7	—	—	—	—	26	—	—	—	—	—	—
—	58	2	1	—	—	17	—	—	—	—	—	—
—	—	7	—	1 hond	—	—	—	—	1	—	—	—
—	134	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—
—	78	1	21	—	—	23	—	—	2	—	—	—
—	87	4	—	—	—	22	—	—	2	8	—	—
—	20	33	110	—	—	14	—	—	—	—	2	—
—	99	2	—	—	—	118	—	—	—	—	—	—
—	48	27	521	2	—	41	—	1	—	1	9	—
—	168	14	229	—	—	88	—	—	—	—	—	—
—	120	—	10	—	—	—	—	—	?	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	67	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	1034	90	929	2 en 1 hond	—	526	—	1	9	78	11	—

Bijlage IV.

Ambtskringen.	Tuberculose.				Rabiës.							
	K.				L.							
	1927	1928			1927	1928						
		(a).	R.	B.		V.	(a).	Hon- den	R.	B.	G/S.	V.
Koepang	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Roeteng	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Waingapoe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Raba	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soembawabesar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Singaradja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mataram	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Makassar	—	—	—	—	15	31	—	—	1	—	—	—
Manado	—	—	—	—	6	15	—	—	—	—	—	—
Bandjermasin	10	20	—	—	—	1(*)	—	—	—	—	—	—
Teloekbetoeng	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benkoelen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Padang	2	—	—	—	6	4	—	—	—	—	—	—
Fort de Kock	—	—	—	—	1	8	—	—	1	—	—	—
Sibolga	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—
Balige	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Koetaradja	—	—	—	—	8	4	3	—	—	—	—	—
Medan	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	—
Pagaralam	—	2	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—
Djambi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	18	22	—	—	38	84(*)	3	—	2	—	—	—

(a) Alle vee.

R = Runderen, B = Buffels, G/S = Geiten en schapen, V. = Varkens.

P = Paarden.

BIJLAGE V.

Overzicht der preaventieve en curatieve inspuitingen tegen anthrax.

Ambtskring eiland of onderafdeeling.	Curatief met serum.			Preaventief met:										Bijzonderheden		
				Serum en binnen 14 dagen met serum en vaccin.					Serum en vaccin simultaan.							
	Totaal aantal.	Waarvan.		Totaal aantal.	Ziek geworden binnen 5 dagen na de enting.				Totaal aantal.	Ziek geworden binnen 5 dagen na de enting.						
		Hersteld.	Gestorven.		Totaal aantal.	Niet curatief behandeld.		Curatief met serum behandeld.		Totaal aantal.	Niet curatief behandeld.		Curatief met serum behandeld.			
						Hersteld.	Gestorven.	Hersteld.			Gestorven.	Hersteld.	Gestorven.		Hersteld.	Gestorven.
Timor en Roti	—	—	—	161 P	—	—	—	—	146 P	—	—	—	—	—	1) waarvan 240 alleen met se- rum. 2) waarvan 200 alleen met se- rum. 3) alleen met serum.	
Raba.	4 B	3	1	1 007 B	—	—	—	—	1 446 B	—	—	—	—	—		
Buitenzorg.	8 B	3	5	1 804	3	—	3	—	—	—	—	—	—	—		
	3 R	—	3	—	—	—	—	—	247 R	—	—	—	—	—		
	—	—	—	—	—	—	—	—	603 B	—	—	—	—	—		
Weltevreden.	—	—	—	—	—	—	—	—	14 P	—	—	—	—	—		
Serang.	—	—	—	—	—	—	—	—	343 B ¹⁾	—	—	—	—	—		
	—	—	—	—	—	—	—	—	1 093 B ²⁾	—	—	—	—	—		
	—	—	—	—	—	—	—	—	8 P ³⁾	—	—	—	—	—		
Fort de Kock.	109 B	45	64	1 892 B	110	—	83	14	13	1 669 B	49	—	15	21		13
	3 R	2	1	247 P	2	—	2	—	—	409 P	3	—	—	3	—	
Sibolga.	45 B	20	25	605 B	—	—	—	—	—	2 919 B	21	—	21	—	—	
Djambi.	2 B	2	—	468 B	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	
	—	—	—	5 R	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal aantal ingespoten dieren.	174	75	99	6 189	115	—	111	14	13	8 897	73	—	36	24	13	

B = buffels. R = runderen. P = paarden.

Overzicht der praeventieve en curatieve inspuitingen tegen septicaemia epizootica.

Ambtskring of eiland.	Curatief met serum			Praeventief met:											Bijzonderheden.
				Serum en binnen 5-7 dagen met vaccin.					Vaccin alleen.						
	Totaal aantal.	Waarvan		Totaal aantal.	Ziek geworden binnen 5 dagen na de vaccin insp.				Totaal aantal.	Ziek geworden binnen 5 dagen na de vaccin insp.					
					Totaal aantal.	niet curatief behandeld.		curatief met serum behandeld.		Totaal aantal.	niet curatief behandeld.		curatief met serum behandeld.		
		Herst.	Gest.			Herst.	Gest.	Herst.			Gest.	Herst.	Gest.		
Koepang	48 B 17 R 1 V	44 16 1	4 1 —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	903 B 137 R	— — —	— — —	— — —	— — —	1) Alleen met serum. 2) Waarvan alleen met serum, 69 buffels en 68 varkens.
Roeteng	— — —	— — —	— — —	608 B ¹⁾ 28 R 1 V	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	3) Alleen met serum.
Waingapoe	61 B 1 R 2 V	41 1 2	20 — —	1112 B ²⁾ 155 R 195 V	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	4) Waarvan alleen met serum, 12100 buffels en 89 runderen.
Raba	93 B	44	49	2296 B ³⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5) Waarvan 3309 stuks alleen met serum.
Makassar	134 B 9 R 9 V	82 3 7	52 6 2	14081 B ⁴⁾ 2104 R 658 V	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	6) Waarvan 232 stuks alleen met serum.
Cheribon	90 B 1 R	59 —	31 1	3793 B ⁵⁾	— —	— —	— —	— —	— —	13781 B	— —	— —	— —	— —	7) Waarvan 887 alleen met serum.
Bandoeng	10 B	6	4	2583 B ⁶⁾	20	—	20	—	—	4023 B	—	—	—	—	8) Waarvan 19 alleen met serum.
Soekaboemi	8 B	7	1	1153 B	9	—	9	—	—	—	—	—	—	—	9) Alleen met serum.
Buitenzorg	29 B	17	12	2079 B ⁷⁾	1	—	1	—	—	9105 B 57 R	— —	— —	— —	— —	
Serang	14 B	9	5	3881 B	3	—	3	—	—	13186 R	—	—	—	—	
Teloekbetoeng	—	—	—	3062 B	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Benkoelen	—	—	—	319 R ⁸⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Koetaradja	94 B	60	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal aantal ingespoten dieren.	621	389	222	38201	42	—	40	2	—	41192	—	—	—	—	

B = buffels; R = runderen; P = paarden.

BIJLAGE VII.

Opgave van het aantal door de Gouvernementsveeartsen verrichte malleinaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstellingen (§ 5 van Stbl. 1912 No. 435 sub II F.).

Ressort.	Aantal gemal- leerde paar- den.	Reactie ⁽¹⁾ .			Aantal geconsta- teerde malleus- gevallen.	Aantal malleuspaar- den, waarvoor schu- deloosstelling is uitbetaald.	Uitbetaalde scha- deloosstelling.
		N.	D.	P.			
Koepang	—	—	—	—	—	—	—
Roeteng	—	—	—	—	—	—	—
Waingapoe	—	—	—	—	—	—	—
Raba	3 109	3 052	9	48	—	—	—
Soembawabesar	3 137	3 099	27	11	—	—	—
Mataram	496	496	—	—	2	—	—
Singaradja	408	408	—	—	—	—	—
Makassar	2 211	1 927	121	163	126	88	/ 1 245,50
Menado	1 224	1 026	90	108	141	99	2 285,—
Bandjermasin	163	153	—	—	—	—	—
Pamekasan	209	279	6	5	7	3	150,—
Bondowoso	547	435	20	94	84	34	1 070,—
Pasoeroean	154	137	6	11	41	29	1 060,—
Malang	17	7	1	9	23	5	275,—
Soerabaja	821	688	44	89	138	137	4 785,—
Modjokerto	87	72	4	11	17	6	195,—
Bodjonegoro	3	3	—	—	7	2	60,—
Kediri	97	74	2	21	29	26	625,—
Madioen	12	4	1	7	6	4	120,—
Soerakarta	3 615	3 075	208	332	119	69	1 262,50
Koedoes	22	21	—	1	3	2	45,—
Semarang	288	280	4	4	6	4	160,—
Jogjakarta	806	781	11	14	11	7	230,—
Keboemen	14	13	—	1	1	1	30,—
Magelang	73	67	—	6	9	7	235,—
Poerwokerto	53	30	4	19	40	38	985,—
Pekalongan	43	23	1	19	23	23	765,—
Tegal	13	6	1	6	31	10	255,—
Cheribon	27	19	—	8	35	22	373,50
Bandoeng	307	184	17	106	112	65	1 812,50
Transporteeren	17 946	16 359	577	1 093	1 011	681	/ 18 024,00

⁽¹⁾ N. = negatief; D. = dubieus; P. = positief.

BIJLAGE VII.

Ressort.	Aantal gemal- leerde paar- den.	Reactie ⁽¹⁾ .			Aantal geconsta- teerde malleus- gevallen.	Aantal malleuspaar- den, waarvoor scha- deloosstelling is uitbetaald.	Uitbetaalde scha- deloosstelling.
		N.	D.	P.			
Per transport . . .	17 946	16 359	577	1 093	1 011	681	/ 18 024,00
Soekaboemi . . .	236	207	10	19	25	23	567,50
Buitenzorg . . .	683	607	52	24	70	28	550,—
Weltevreden . . .	1 512	883	248	381	92	67	1 665,—
Serang . . .	247	231	3	13	9	7	140,—
Teloekbetoeng . . .	322	220	2	—	—	—	—
Benkoelen . . .	122	122	—	—	—	—	—
Padang . . .	399	332	17	50	64	45	660,—
Fort de Kock . . .	468	430	22	16	28	21	695,—
Sibolga . . .	821	818	—	3	13	12	327,50
Baligé . . .	—	—	—	—	—	—	—
Koetaradja . . .	7	5	—	2	1	—	—
Medan ⁽²⁾ . . .	3 709	3 536	158	15	25	30	2 626,50
Pagaralam . . .	166	120	8	38	47	22	1 000,—
Djambi . . .	—	—	—	—	—	—	—
Totaal . . .	26 538	23 870	1 097	1 654	1 385	936	/ 26 255,50

(1) N. = negatief; D. = dubieus; P. = positief.

(2) In het ressort Medan worden de reactors tijdelijk tegen de volle waarde overgenomen.

BIJLAGE VIII.

Opgave van het aantal door de Gouvernements- en Gemeentevereartsen verrichte ophthalmotuberculinaties en het bedrag der uitbetaalde schadeloosstelling (§ 4 van Stbl. 1912 No. 435 sub II, M zooals deze § gewijzigd en aangevuld is bij Stbl. 1916 No. 715 en Stbl. 1921 No. 197).

Ambtskringen.	Aantal verrichte tuberculinaties.	Reactie (%).			Aantal geconstateerde gevallen van tuberculose.	Aantal door het Gouvernement overgenomen zieke en verdachte runderen.	Uitbetaalde schadeloosstelling.	Opbrengst verkochte deelen.
		N.	D.	P.				
Koepang . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Roeteng . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Makassar . . .	22	20	2	—	—	—	—	—
Manado . . .	8	8	—	—	—	—	—	—
Bandajermasin . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Pamekasan . . .	15	15	—	—	—	—	—	—
Bondowoso . . .	256	253	3	—	1	—	—	—
Pasoeroean . . .	226	223	3	—	2	2	f 300.—	f 45.—
Malang . . .	1 315	1 124	27	64	88	96	" 16 500.—	" 4 955.50
Soerabaja . . .	434	384	21	29	36	18	" 4 050.—	" 708.—
Modjokerto . . .	462	404	18	40	49	47	" 6 630.—	" 1 644.50
Bodjonegoro . . .	54	52	2	—	—	—	—	—
Kediri . . .	630	532	64	34	99	71	" 14 735.—	" 2 593.40
Madioen . . .	366	360	5	1	8	—	" 1 000.—	" 214.—
Soerakarta . . .	840	787	35	18	21	12	" 2 075.—	" 645.—
Koedoes . . .	147	131	7	9	8	5	" 750.—	" 305.—
Semarang . . .	1 915	1 874	21	20	22	14	" 1 787.50	" 810.—
Jogjakarta . . .	447	441	5	1	2	1	" 100.—	" 57.—
Keboemen . . .	269	268	1	—	1	—	—	—
Magelang . . .	668	634	28	6	6	1	" 75.—	" 50.—
Poerwokerto . . .	365	364	1	—	1	1	" 300.—	" 71.—
Pekalongan . . .	276	237	23	16	52	26	" 3 500.—	" 1 150.—
Tegal . . .	211	204	2	5	4	2	" 300.—	" 120.—
Cheribon . . .	151	146	3	2	18	8	" 905.—	" 438.—
Bandoeng . . .	2 552	2 454	52	46	10	4	" 1 000.—	" 400.44
Soekaboemi . . .	522	509	7	6	4	7	" 1 325.—	" 545.55
Buitenzorg . . .	258	244	12	2	—	—	—	—
Weltevreden . . .	1 687	1 664	7	16	29	18	" 3 775.—	" 1 469.14
Serang . . .	109	109	—	—	—	—	—	—
Teloekbetoeng . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Benkoelen . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Padang . . .	131	130	—	1	—	—	—	—
Fort de Kock . . .	2	2	—	—	—	—	—	—
Medan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Pagaralam . . .	15	14	—	1	2	2	" 500.—	" 200.—
Djambi . . .	—	—	—	—	—	—	—	—
Totaal . . .	14 353	13 587	349	317	463	335	f 59 657.50	f 16 421.53

(*) N. = negatief; D. = dubieus; P. = positief.

Bijlage IX.

Invoer van vee over zee over het jaar 1928.

Gewesten, Vee- artsenijkundige Ambtskringen of Eilanden.	Paarden.			Buffels.	Runderen.			Schapen.	Geiten.	Varkens.	Honden.	Andere dieren.
	H.	M.	C.		St.	K.	O.					
Bantam	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Batavia	2 877	40	299	10 876	40	17	11 031	17	31	161	294	—
Cheribon	521	—	—	42	—	—	—	—	—	—	—	—
Pekalongan	676	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegal	755	—	—	—	603	157	—	—	19	—	—	—
Semarang	843	—	—	10	1	—	—	—	—	—	33	—
Koedoes	5	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodjonogoro	—	—	—	—	9	—	—	9	1 076	—	—	—
Soerabaja	2 296	10	—	1 453	41 973	870	6 234	1 521	3 779	19 273	64	9
Madoera	761	79	—	—	171	835	—	11	68	—	—	—
Paseroean	1 010	4	—	122	3 564	3 404	29	1	4	—	—	1 bert
Besoeki	1 533	—	—	824	9 430	746	7 230	65	1 054	3 415	—	—
Atjeh en Onderh.	25	9	5	69	416	517	14	—	65	399	—	17
Tapanoeli	3	—	—	31	—	60	—	15	181	1 339	—	—
Sum. Westk.	4	30	2	1 525	122	53	467	—	16	1 384	—	21
Benkoelen	35	—	—	265	47	12	1 371	6	17	246	—	—
Lamp. Distr.	139	—	—	3 543	150	55	829	1 626	5 957	1 283	—	20
Palembang	3	—	—	210	34	14	4 817	82	2 810	1 271	—	6
Rioew en Onderh.	—	—	—	2	77	—	—	3	40	—	—	—
Oostk. v. Sum. ...	84	16	64	25	493	21	159	—	45	2 735	—	122
Bangka en Ond. ...	—	—	—	2	111	—	1 767	1	180	—	—	—
Billiton	—	—	—	—	314	9	192	—	14	5	—	6
Djambi	—	—	—	886	3	10	1 081	38	117	402	—	—
Z. en O. afd. v. B.	10	13	—	800	2 115	3 752	2 276	1 418	2 077	9 360	12	2
Wester afd. v. B.	—	—	—	39	3 267	56	1 081	112	875	4	—	—
Celebes en Ond. ...	138	52	3	753	10	38	1 063	19	100	9 504	10	18
Manado	—	80	—	—	—	111	—	28	94	270	—	5
Raba	—	—	—	—	—	—	—	—	4	52	—	—
Soembawa besar.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	1	—
Lombok	—	2	1	—	—	70	1 165	28	220	72	4	2
Bali	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	4	2
Eiland Timor	12	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—
„ Savoe	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Roti	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Soemba	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
„ Flores	2	—	—	26	15	18	27	—	2	6	—	—

BIJLAGE X.

Uitvoer van vee over zee over het jaar 1928.

Gewesten, Veeartsenijk. Ambtskringen of Eilanden.	Paarden.			Buffels.	Runderen.			Schapen.	Geiten.	Varkens.	Honden.	Andere dieren.
	H.	M.	C.		St.	K.	O.					
Bantam	85	17	—	2 084	80	43	13	1 630	6 055	766	—	—
Batavia	38	33	37	2 692	219	110	5 249	8	3 614	942	—	233
Cheribon	—	—	—	16	5	—	—	57	41	168	—	—
Pekalongan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tegal	—	—	—	—	233	113	—	—	—	—	—	—
Semarang	—	—	—	2	15	—	—	3	4	—	8	—
Koedoes	—	—	—	—	—	859	—	97	214	—	—	—
Bodjonegoro	—	—	—	20	291	83	44	6	48	—	—	—
Soerabaja	329	17	—	4	213	32	45	286	622	27	—	3
Madoera	157	11	—	2 283	61 584	8 611	292	2 269	9 031	164	1	—
Pasoeroean	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—
Besoeki	35	11	—	—	41	387	—	122	18	—	—	—
Atjeh en Ond.	6	—	—	1 216	593	644	16	—	255	482	—	10
Tapanoeli	2	—	—	2	2	9	—	—	152	2 600	—	1
Sumatra's Westk.	27	2	1	—	18	3	5	1	6	196	—	24
Benkoelen	3	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—
Lamp. Distr.	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	26
Palembang	—	—	—	20	2	—	23	—	1	—	—	60
Rioew en Ond.	—	—	—	—	1	9	1	—	—	1 046	—	—
Oostk. van Sum.	108	22	39	212	112	10	—	9	115	970	—	12
Banka en Ond.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Billiton	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Djambi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Z. en O. afd. van B.	1	—	—	27	181	—	4	9	—	323	6	—
W. ard. v. B.	—	—	—	19	377	41	22	7	9	525	—	—
Celebes en Ond.	204	56	1	914	10	22	538	14	543	749	12	20
Manado	59	—	—	—	—	403	—	758	624	213	—	7
Raba	2 745	—	—	3 102	5	3	—	—	5	—	—	2
Soembawabesar	2 550	—	—	4 463	25	—	—	25	243	—	—	10
Lombok	2 483	1	—	565	—	—	8 473	130	8	10 913	4	2
Bali	1 044	2	1	950	12	226	32 886	—	—	164 238	—	—
Eiland Timor	150	—	—	1 665	39	15	21	41	—	35	1	5
„ Savoe	352	—	—	75	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Roti	96	—	—	148	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Soemba	2 726	—	—	1 299	—	834	—	—	17	20	1	1
„ Flores	520	—	—	236	—	—	—	—	—	173	1	1

Verbeterde opgave geslacht vee enz. 1928.

GEWESTEN	Gewone slacht 1928.						Noodslacht 1928		
	R.	B.	P.	V.	S.	G.	R en B.	P.	V.
Bantam	108	19.255	-	1.216	444	1.780	541	-	15
Batavia	18.232	17.262	1	49.927	1.708	59.308	-	-	-
Buitenzorg	3.879	9.023	7	2.528	1.002	5.150	44	-	-
Krawang	1.967	6.793	48	1.562	7.120	11.755	14	1	-
Cheribon	1.519	7.799	133	3.521	5.547	6.663	33	4	-
Indramajoe	140	1.823	17	785	5.256	4.930	70	-	-
West-Priangan	3.984	17.052	97	3.011	9.925	9.719	59	4	-
Midden-Priangan	18.433	17.492	419	12.663	8.108	7.907	75	8	-
Oost-Priangan	2.280	16.650	188	2.184	-	-	14	4	-
Pekalongan	3.609	24.250	81	2.794	7.601	42.279	35	-	-
Semarang	24.741	48.233	168	7.407	12.928	53.992	82	-	-
Kembang	15.974	2.412	10	2.994	2.223	15.814	219	1	-
Soerabaja	85.548	6.135	13	2.667	9.379	47.882	13	-	1
Paseroean	94.089	899	63	4.933	8.714	29.253	-	-	-
Besoeki	67.815	2.486	26	2.041	11.522	19.701	13	6	-
Banjomas	14.189	9.637	29	2.761	8.184	7.589	1	-	5
Kedoe	30.861	17.631	326	2.526	25.207	36.518	67	-	-
Djakjakarta	22.499	938	42	1.842	-	-	8	-	-
Soerakarta	27.778	22.584	556	3.484	-	-	29	1	-
Madicoen	30.406	10.872	91	2.182	734	18.534	106	-	-
Kediri	28.222	13.355	56	2.071	5.092	33.254	120	-	-
Madoera	44.855	252	7	159	-	-	356	-	-
Totaal	541.038	272.833	2.398	114.658	130.694	412.028	1.899	29	21

Opgave geslacht vee, gewone slacht en noodslacht van Java en Madoera, 1927 en 1928.
De opgaven van Runderen, Buffels, Paarden en Varkens zijn verstrekt door het Departement van Financiën,
die omtrent Schapen en Geiten door de Gouvernements-veeartsen.

	Gewone slacht 1927.						Nood- slacht 1927.		Gewone slacht 1928.						Nood- slacht 1928.			Toelichtingen.
	R.	B.	P.	V.	S.	G.	R. en B.	P. V.	R.	B.	P.	V.	S.	G.	R. en B.	P.	V.	
Bantam	87	15 064	—	791	387	1 709	105	— 13	108	19 255	—	1 216	—	—	541	—	15	
Batavia ¹⁾	16 394	16 033	1	43 540	1 730	54 904	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Buitenzorg	3 486	8 671	5	2 466	2 985	5 471	17	— 1	3 879	9 023	7	2 528	—	—	44	—	—	
Krawang	2 117	7 653	56	1 351	6 817	12 567	14	—	1 967	6 793	48	1 562	—	—	14	1	—	
Cheribon	1 436	6 513	91	3 040	—	—	37	4	1 519	77 99	133	3 521	—	—	33	4	—	
Inderamajoe	112	2 273	31	698	19 745	11 322	—	—	140	1 823	17	758	—	—	70	—	—	
West-Priangan	3 460	16 575	94	2 477	9 596	10 692	67	16	3 984	17 052	97	—	—	—	59	4	—	
Midden-Priangan	34 018	—	398	10 521	—	—	126	3	18 433	17 492	419	12 063	—	—	75	8	—	
Oost-Priangan	1 848	15 451	205	1 762	5 158	5 705	29	—	2 230	16 650	4	2 184	—	—	14	188	—	
Pekalongan	3 495	21 839	89	2 680	8 698	36 374	75	5	3 609	24 250	81	2 794	—	—	35	—	—	
Semarang	23 748	43 610	176	7 614	4 506	18 732	82	—	24 741	48 233	168	—	—	—	82	—	—	
Rembang	14 653	2 769	19	2 149	3 524	13 257	31	—	15 974	2 412	10	—	—	—	219	1	—	
Soerabaja ¹⁾	81 013	6 504	6	16 160	11 101	53 051	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pasoeroean	87 220	923	67	4 401	8 217	27 993	1	1	94 089	899	83	4 752	—	—	—	—	—	
Besoeki ¹⁾	63 993	2 892	15	2 321	12 990	22 583	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Banjoemas	15 406	10 320	47	1 764	8 174	7 980	4	1 1	14 189	9 637	29	—	—	—	1	—	—	
Kedoe	31 182	17 154	437	2 483	21 884	29 554	30	1	30 861	17 631	326	—	—	—	67	—	—	
Djokjakarta ¹⁾	16 861	7 954	49	1 533	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Soerakarta	24 074	19 362	462	3 205	—	—	36	—	27 778	22 584	556	3 484	—	—	29	—	—	
Madioen	18 992	9 170	48	1 578	715	19 448	16	1	22 099	8 364	64	1 778	—	—	54	—	—	
Kediri	26 193	13 094	62	3 146	3 990	27 210	39	—	28 222	13 355	56	3 263	—	—	120	—	—	
Madoera ¹⁾	36 254	161	—	235	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal	750 527	—	2 358	115 915	120 217	358 562	759	31 16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

¹⁾ De gegevens betreffende Batavia, Soerabaja, Besoeki, Djokjakarta en Madoera waren bij het afdrukken van het verslag nog niet ontvangen.

BIJLAGE XII.

Opgave geslacht vee, gewone slacht en noodslacht van de Buitengewesten 1927 en 1928.

De opgaven van Runderen, Buffels, Paarden en Varkens zijn verstrekt door het Departement van Financiën, die omtrent Schapen en Geiten door de Gouvernements-veeartsen.

Gewesten.	Gewone slacht 1927.						Noodslacht 1927.			Gewone slacht 1928.						Noodslacht 1928.			Toelichtingen
	R.	B.	P.	V.	S.	G.	R. en B.	P.	V.	R.	B.	P.	V.	S.	G.	R. en B.	P.	V.	
Sumatra's Westkust . . .	25 558	14 202	841	3 220	29	1 641	196	5	—	24 147	15 875	828	3 408	25	1 577	201	4	—	
Tapanoeli.	12 123	—	1 521	42 554	—	—	280	139	12	6 784	5 923	2 158	—	—	—	309	123	—	
Benkoelen	2 806	810	—	612	121	276	221	—	—	3 092	1 079	—	597	71	439	274	—	—	
Lampoengsche Distr. . .	1 391	2 082	—	1 701	79	1 513	267	—	—	1 872	2 780	—	—	19	1 224	154	—	—	
Palembang	7 326	2 692	—	9 257	—	—	268	—	—	8 778	1 286	—	11 340	—	—	242	—	2	
Djambi	1 624	3 392	—	3 232	—	—	100	—	7	1 654	2 349	—	4 118	—	6	97	—	12	
Oostkust van Sumatra . .	14 989	9 132	—	84 830	265	9 544	599	—	—	19 287	7 933	2	96 528	1 151	12 588	539	—	259	
Atjeh en Onderh.	11 549	1 267	—	7 170	488	4 186	123	—	—	12 501	1 237	—	8 006	694	3 429	99	—	—	
Riouw en "	62	12	—	7 812	—	—	—	—	—	136	—	—	7 740	—	—	—	—	3	
Banka en "	2 105	28	—	13 753	—	—	—	—	—	2 288	38	—	16 223	—	—	—	—	—	
Billiton	665	—	—	2 372	—	—	—	—	—	628	—	—	2 926	—	19	—	—	—	
Westerafd. van Borneo . .	3 527	—	—	23 194	—	—	2	—	—	3 952	—	—	27 163	—	—	5	—	19	
Z. en O. afd. v. Borneo . .	14 975	—	—	6 101	1 161	2 534	87	—	4	14 922	16	—	10 172	789	1 891	72	—	—	
Manado.	3 115	86	164	25 449	1 924	9 659	50	15	—	3 977	56	212	—	—	2 071	166	14	—	
Celebes en Onderh. . . .	689	12 359	228	6 822	8	1 083	119	5	—	645	14 637	273	7 923	6	1 363	56	9	—	
Molukken.	521	—	—	1 830	—	—	—	—	—	466	—	—	1 462	—	—	—	—	5	
Timor en Onderh.	100	941	—	1 871	974	4 929	—	—	—	219	830	—	1 931	811	6 728	—	—	—	
Bali en Lombok.	19 473	5 557	74	61 794	47	3 475	163	—	—	23 106	6 586	90	79 637	207	4 315	190	—	12	
Totaal	174 108	—	2 828	303 583	5 096	38 850	2 475	164	23	128 454	60 625	3 563	279 174	3 773	35 650	2 418	150	312	

BIJLAGE XIII.

Uitvoer van runder- en buffelhuiden van Java en Madoera over het jaar 1928 en van de Buitengewesten over het jaar 1927.

Bestemmingen.	Aantal stuks.	Gewicht in kilo.	Waarde gulden.
Buffelhuiden.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	202 055	2 060 101	2 016 183
id. V. O.	4 925	52 621	54 997
Groot-Brittannië	900	7 659	7 459
Duitschland	12 766	105 442	106 033
Frankrijk	18 487	169 630	168 098
Italië	29 186	216 989	220 206
Spanje	11 650	140 523	139 100
Balkan-staten	9 000	60 871	61 309
Europeesch Turkije	1 000	13 133	12 714
V. S. N. Amerika	2 250	13 423	13 620
Port-Said V. O.	4 700	37 503	37 887
Totaal	296 919	2 877 895	2 837 636
Buffelhuiden.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
Nederland	57 947	758 015	694 280
id. V. O.	2 587	32 517	29 707
Groot-Brittannië	683	9 277	8 565
Duitschland	700	8 354	7 615
Frankrijk	9 473	129 349	118 629
id. V. O.	737	9 668	8 875
Italië	1 513	19 498	17 811
id. V. O.	384	5 188	4 740
Europeesch Turkije	1 470	16 274	14 864
Tripolis en Benjazi	235	3 267	2 981
V. S. N. Amerika	668	8 505	7 825
Egypte	1 430	14 536	13 270
Penang	293	2 893	3 576
Port-Said V. O.	2 450	27 867	25 441
Britsch-Indië	400	5 800	5 244
Singapore	1 951	22 234	20 282
Japan	1 113	16 283	14 417
Totaal	84 034	1 089 525	998 122
Runderhuiden.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	278 353	1 172 828	2 085 473
id. V. O.	14 679	66 814	118 458
Groot-Brittannië	1 000	5 776	11 205
Transporteeren	294 032	1 245 418	2 215 136

BIJLAGE XIII.

Bestemmingen.	Aantal stuks.	Gewicht in kilo.	Waarde gulden.
Per transport.	294 032	1 245 418	2 215 136
Duitschland	35 136	188 440	329 866
Frankrijk	115 411	439 395	888 389
id. V. O.	1 557	5 106	9 880
België en Luxemburg	1 000	3 719	5 896
Italië	28 400	176 091	336 129
V. S. N. Amerika	31 360	184 885	313 935
Singapore	872	5 592	7 935
Totaal	507 768	2 248 646	4 107 166
Runderhuiden.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
Nederland	15 568	69 034	99 444
Frankrijk	1 350	4 827	7 075
Italië	420	3 065	5 199
id. V. O.	1 150	5 633	7 981
Singapore	16 160	138 075	198 211
Totaal	34 648	221 234	317 910
Andere dieren.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	—	21	30
Groot-Britannië	—	1 052	3 202
Frankrijk	—	1 848	23 221
V. S. N. Amerika	—	819	7 169
Totaal	—	3 740	33 622
Andere dieren.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
Nederland	—	2 629	19 829
Groot-Britannië	—	3 354	62 789
Duitschland	—	165	2 126
Frankrijk	—	490	6 962
Singapore	—	2 203	16 148
Hongkong	—	8 585	2 243
Australië	—	1 048	14 938
Onbekend	—	118	3 320
Totaal	—	18 592	128 355

BIJLAGE XIIIa.

**Uitvoer van vellen op Java en Madoera over het jaar 1928 en van de
Buitengewesten over het jaar 1927.**

Bestemmingen.	Aantal stuks.	Gewicht in kilo.	Waarde gulden.
Geite — en bokkevellen.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	41 208	14 454	57 028
Groot — Brittannië	22 331	9 623	37 994
Frankrijk	50 450	18 858	74 612
België en Luxemburg	12 000	4 460	17 680
V. S. N. Amerika.	2 297 150	844 420	3 340 591
Singapore	10 770	6 430	18 552
Australië	146 250	49 541	195 522
Totaal.	2 580 149	947 786	3 741 979
Geite — en bokkevellen.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
Nederland	3 855	1 585	6 225
Groot — Brittannië	14 250	4 906	19 506
Frankrijk	3 750	1 300	5 148
Singapore	753	583	1 248
Onbekend	430	296	1 098
Totaal.	23 038	8 650	33 225
Schapevellen.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	11 300	6 254	5 530
Duitschland	40 050	23 186	20 338
Frankrijk	137 392	77 809	69 109
V. S. N. Amerika.	172 325	104 982	92 965
Totaal.	361 067	212 231	187 942
Hertevelen.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
V. S. N. Amerika	33 502	53 084	22 501
Singapore	18 143	47 292	20 410
Hongkong	19 319	33 411	14 102
Japan	2 355	2 942	1 266
Totaal.	73 319	136 729	58 279

BIJLAGE XIIIa.

Bestemmingen.	Aantal stuks.	Gewicht in kilo.	Waarde gulden.
Leguanevellen.			
<i>Java en Madoera 1928.</i>			
Nederland	8 864	478	24 671
Groot—Brittannië	35 682	2 551	108 765
Duitschland	5 085	760	14 960
Frankrijk	68 308	5 040	232 104
V. S. N. Amerika	7 465	798	20 635
Singapore	182	51	301
Australië	3 613	477	9 849
Totaal	129 199	10 164	411 285
Leguanevellen.			
<i>Buitengewesten 1927.</i>			
Nederland	11 358	1 404	22 083
Groot — Brittannië	55 874	5 104	103 370
Duitschland	753	105	1 043
Frankrijk	1 182	123	1 981
Singapore	872	129	1 821
Australië	6 808	925	11 029
Onbekend	5 101	362	6 608
Totaal	81 978	8 152	147 935

BIJLAGE XIV.

Castratie van Runderen, Buffels en Paarden op Java en
Madoera van 1926 t/m 1928.

Ambtskringen.	Runderen.			Buffels.			Paarden.			Toelichtingen castratie bij andere dier- soorten.
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928	
Pamekasan . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bondowoso . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pasoeroean . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Malang . . .	—	965	500	—	—	—	—	—	—	
Soerabaja . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Modjokerto . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bodjonegoro . . .	11 864	11 688	16 021	22	—	—	—	—	—	
Kediri . . .	3 739	3 094	4 163	—	—	—	1)	—	—	1) 17 rammen en 58 bokken.
Madioen . . .	7 202	7 769	8 316	—	—	—	—	—	—	
Soerakarta . . .	290	421	404	—	—	—	—	—	—	
Koedoes . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Semarang . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Jogjakarta . . .	84	10 406	10 333	—	—	4	—	—	2)	2) 97 bokken en 26 rammen.
Keboemen . . .	756	643	—	1	1	—	—	—	—	
Magelang . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Poerwokerto . . .	1 617	1 106	559	—	—	1	—	—	—	
Pekalongan . . .	7	—	—	—	—	—	—	—	—	
Tegal . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Cheribon . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bandoeng . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Soekaboemi . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	1	
Buitenzorg . . .	11	3	33	5	—	—	—	—	—	
Weltevreden . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Serang . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal . . .	25 570	36 005	40 329	28	1	5	1)	—	1	1) 17 rammen en 58 bokken. 2) 97 bokken en 26 rammen.

BIJLAGE XV.

Castratie van Runderen, Buffels en Paarden in de Buitengewesten van
1926 t/m 1928.

Ambtskringen.	Runderen.			Buffels.			Paarden.			Toelich- tingen castratie bij andere diersoorten.
	1926	1927	1928	1926	1927	1928	1926	1927	1928	
Koepang	189	108	86	—	—	—	159	—	—	
Roeteng	106	476	81	—	—	2	5	7		
Waingapoe	2	—	—	—	1	—	—	6		
Raba	—	—	—	—	1760	1 511	2	—	—	
Soembawabesar	—	—	5	—	—	9	—	—	—	
Mataram	2 120	3 314	2 002	—	—	4	—	—	—	
Singaradja	18 325	16 245	17 231	71	—	25	—	—	—	
Makassar	41	79	97	—	—	1	—	—	—	
Manado	414	62	717	14	—	2	1	—	1	
Bandjermasin	2	4	4	—	—	—	—	—	—	
Teloekbetoeng	670	392	225	—	—	—	—	—	—	
Benkoelen	55	N.O.	277	—	—	—	—	—	—	
Padang	135	—	270	—	—	—	—	—	—	
Fort de Kock	231	46	139	—	—	—	—	—	4	
Sibolga	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Baligé	98	29	493	—	—	—	—	—	—	
Koetaradja	76	80	59	—	—	—	20	—	1	
Medan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Pagaralam	—	1 322	1 715	—	—	—	—	—	—	
Djambi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Totaal	22 364	22 157	23 401	85	1	1 554	187	13	6	

BIJLAGE XVI.

Staat van dekstieren en fokkoeien op Java en
Madoera op ultimo 1928.

AMBTSCRINGEN.	Dekstieren.					Fok- koeien.
	Ong.	Gekr. ong.	Holl.	Gekr. Holl.	Totaal.	Ongole.
Pamekasan	—	—	—	—	—	—
Bondowoso	48	—	—	—	48	1
Pasoeroean	2	—	38	—	40	—
Malang	—	—	—	—	—	—
Soerabaja	—	—	—	—	—	—
Modjokerto	3	—	—	—	3	—
Rembang	55	—	—	—	55	1
Kediri	216	—	—	—	216	211
Madioen	223	1	—	—	224	67
Soerakarta	68	—	—	—	68	17
Koedoes	46	1	1	—	48	—
Semarang	64	2	—	—	66	—
Jogjakarta	107	—	2	—	109	45
Keboemen	292	—	—	—	292	708
Magelang	210	—	6	—	216	93
Poerwokerto	228	9	—	—	237	17
Pekalongan	66	3	—	—	69	230
Tegal	4	—	—	—	4	—
Cheribon	—	—	—	—	—	—
Bandoeng	18	—	—	—	18	35
Soekaboemi	2	—	11	—	13	4
Buitenzorg	10	—	4	—	14	—
Wetevreden	—	—	—	—	—	—
Serang	—	—	—	—	—	—
Totaal	1 662	16	62	—	1 740	1 429

Ambtskringen.	Paarden.				Runderen				Buffels.				Varkens.	Geiten.	Schapen.
	M.	V.	C.	Tot.	M.	V.	C.	Tot.	M.	V.	C.	Tot.			
Koepang	—	—	—	—	3	—	4	7	71	—	—	71	26	36	—
Mataram	3 098	1 696	1	4 795	372	11 756	20 324	32 452	2 668	2 386	1 376	6 430	—	—	—
Singaradja	1 087	115	8	1 210	2 044	10 257	51 262	63 563	668	1 368	682	2 718	—	—	—
Bandjarmasin	—	—	—	—	98	42	—	140	894	667	—	1 561	—	—	—
Pamekasan	—	—	—	—	261 842	202 695	18	464 555	4 096	5 957	—	10 053	—	103 622	19 466
Bondowoso	728	975	—	1 703	93 093	174 783	3 178	271 054	1 633	3 215	225	5 078	—	24 623	19 120
Probolinggo	260	93	—	353	57 448	51 934	8 716	118 098	137	318	7	462	—	5 093	1 259
Malang	434	461	—	895	44 124	36 254	3 266	83 644	671	656	11	1 338	152	7 425	1 623
Soerabaja	—	—	—	—	16 404	4 170	40	20 614	351	257	4	612	—	5 312	—
Modjokerto	—	—	—	—	37 100	21 725	2 217	61 042	6 227	2 094	116	8 437	—	14 767	2 194
Bodjonegoro	67	40	—	107	11 033	11 152	3 173	25 358	4 774	6 252	1 187	12 213	—	14 321	3 604
Kediri	386	310	28	724	36 686	41 707	12 127	90 520	12 034	14 839	3 869	30 742	—	55 622	19 027
Madioen	751	628	3	1 382	27 280	32 792	2 364	62 436	20 393	15 109	106	35 608	—	66 339	25 924
Soerakarta	1 381	1 460	—	2 841	61 594	45 062	185	106 841	15 048	14 293	53	29 394	175	111 360	12 518
Koedoes	55	137	—	192	19 055	20 206	1 321	40 582	29 176	43 080	766	73 022	—	60 875	3 075
Semarang	—	—	—	—	12 628	10 623	89	23 340	2 886	3 943	—	6 829	—	12 726	10 431
Jogjakarta	6	—	—	6	70 221	—	—	70 221	16 298	—	—	16 298	—	—	—
Keboemen	69	82	—	151	1 216	2 983	—	4 199	2 546	1 822	6	4 374	—	13 438	14 163
Magelang	—	533	—	533	—	2 227	—	2 227	—	9 040	—	9 040	—	22 914	38 124
Poerwokerto	29	3	—	32	30 141	26 620	974	57 735	14 579	12 889	1 172	28 640	—	44 132	38 514
Pekalongan	200	202	—	402	540	548	—	1 088	6 006	5 909	413	12 328	—	6 572	35 156
Tegal	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7 950	—
Buitenzorg	129	38	5	172	877	706	428	2 011	2 628	2 358	876	5 862	340	19 556	4 344
Cheribon	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	218	520
Bandoeng	350	150	—	500	—	14	—	14	1 637	364	121	2 122	—	11 785	19 475
Weltevreden	—	—	—	—	660	583	341	1 584	2 038	1 947	921	4 903	30 286	13 083	1 575
Padang	—	613	—	613	—	12 527	—	12 527	—	8 362	—	—	—	480	72
Fort de Kock	1 587	2 704	—	4 291	11 903	15 168	—	27 071	5 392	9 691	—	15 083	—	10 151	95
Sibolga	600	—	—	600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Koetaradja	59	16	—	75	9 542	7 404	—	16 928	1 647	618	—	2 265	—	859	63
Teloekbetoeng	—	—	—	—	—	118	486	604	—	—	—	—	—	—	—
Totaal	11 276	10 256	45	21 577	805 886	744 056	110 513	1 660 455	154 503	167 434	11 911	333 848	30 979	903 601	—

PRIJZEN VAN VEE, VLEESCH EN HUIDEN OP
JAVA EN MADOERA 1928.

BIJLAGE XVIIIa.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.			
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.	
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.
Serang	dogcarpaard	h. f 120.— l. " 60.—	—	—	kati	f 0.80
	grobakpaard	h. " 80.— l. " 30.—				
Weltevreden	Sandel	h. " 180.— g. " 150.— l. " 100.—	slachtrunderen			
	Savoe	h. " 200.— g. " 130.— l. " 85.—	Bali-os 1 K.G. lev. gewicht	h. f 0.34 l. " 0.32	1 K.G. met been	h. " 0.65 l. " 0.55
	Timor	h. " 90.— g. " 75.— l. " 65.—	Java vee 1 K.G. lev. gewicht	h. " 0.36 l. " 0.30	per kati zonder been	h. " 0.70 l. " 0.60
	Soembawa	h. " 120.— g. " 85.— l. " 65.—				
	Bima	h. " 90.— g. " 70.— l. " 50.—				
	Java of Preanger	h. " 90.— g. " 85.— l. " 50.—				
Buitenzorg	hengst	h. " 150.— l. " 50.—	slachtstier	h. f 125.— l. " 85.—	kati	f 0.80
			slachtkoe	h. " 80.— l. " 45.—		
Soekaboemi	Sandel	" 150.— tot " 250.— " 75.— tot " 200.—	slachtvee	1 K.G. levend gewicht 29½ ct. tot 33 ct.	kati	" 0.50 tot " 0.65
Bandoeng	Inlandsch	l. " 25.— h. " 100.— g. " 60.—	Javaansch Ong. Jav.	l. f 35.— h. " 80.— l. " 50.—	kati	" 0.70

h. = hoogste prijs.
g. = gemiddelde prijs.
l. = laagste prijs.

I 1e qualiteit.
II 2e qualiteit.
III 3e qualiteit.

Prijzen van Vee, Vleesch en Huiden op Java en Madoera in 1928.

Huiden.			Buffels.							V.
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
—	—	—		h. / 150.— g. " 90.— l. " 40.— g. " 100.— g. " 60.—	kati	f 0.50	nat	stuk I " II " III I kati	f 18.— " 12.— " 8.— " 0.26 " 0.28	per pic lev. ge f 35
			stier koe							
nat	pic.	h. f 37.— g. " 35.— l. " 33.—	Java	h. " 92.50 l. " 60.—	1 K.G. met been	h. " 0.55 l. " 0.50	nat	pic.	h. " 30.— g. " 27.— l. " 20.— h. " 110.— g. " 100.— l. " 90.— h. " 95.— g. " 85.— l. " 75.—	per ka lev. ge h. " 0 l. " 0
			Soembawa	h. " 140.— l. " 80.—						
droog I	pic.	h. " 120.— g. " 115.— l. " 100.—	Soemba	h. " 140.— l. " 100.—	per kati zonder been	h. " 0.60 l. " 0.55	droog I			
droog II	pic.	h. " 105.— g. " 100.— l. " 85.—					droog II			
nat	pic.	f 46.—	slachtstier	h. f 140.— g. " 90.— l. " 50.—	kati	f 0.60	nat	pic.	f 24.— " 75.— " 50.— " 35.—	f 45
droog I	"	" 140.—		h. " 80.— g. " 60.— l. " 45.—			droog I	"		
" II	"	" 110.—	slachtkoe	" 60.—			" II	"		
" III	"	" 80.—		tot " 150.—			" III	"		
nat	kati	" 0.27	slachtvee	" 60.—	kati	" 0.50	nat	kati	" 0.22	per pic.
		tot				tot			tot	
droog	pic.	" 0.50				" 0.55	droog	pic.	" 0.26	" 25
	I	" 140.—						I	" 55.—	tot
	II	" 100.—						II	" 45.—	" 45
	III	" 85.—						III	" 40.—	
nat	kati	" .—	slachtbuffel	l. " 65.— h. " 120.— g. " 90.—	kati	" 0.50	nat	kati	" 0.30	per ka
droog	pic.	" 110.—					droog	pic.	" 80.—	lev. ge
	kati	I f 0.52								

A. = gewicht van 60 — 100 kati.

B. = per picol levend gewicht.

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Dier.	Vleesch.	Vellen.		Dier.	Vleesch.	Vellen.	
Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
18.— 12.— 8.— 0.26 0.28	per picol f 35.—	f 0.75	h. f 17.50 g. " 10.— l. " 6.—	kati	f 0.50	I f 2.50 II " 2.— III " 1.50	h. f 12.— g. " 7.— l. " 4.—	kati	f 0.45	I f 1.— II " 0.75 III " 0.45
30.— 27.— 20.— 110.— 100.— 90.— 95.— 85.— 75.—	per kati lev. gew. h. " 0.39 l. " 0.30	h. " 0.90 l. " 0.80	Slacht- geiten h. f 12.50 l. " 6.— Export- geiten h. f 30.— l. " 15.—	kati	" 0.65	I " 2.50 II " 1.40 III " 0.25	slacht- schapen h. f 10.— l. " 5.—	kati	" 0.65	I " 1.25 II " 0.60 III " 0.25
24.— 75.— 50.— 35.—	f 45.—	f 1.—	h. f 22.50 g. " 8.— l. " 6.—	kati	f 0.85	I f 2.40 II " 1.20 III " 0.30	h. f 17.— g. " 7.50 l. " 6.—	kati	f 0.70	I f 0.80 II " 0.40 III " 0.25
0.22 tot 0.26	per pic. " 25.— tot	" 0.75 tot " 0.90	" 5.— tot " 15.—	kati	" 0.50 tot " 0.80	I " 2.35 II " 1.35 III " 0.25	" 5.— tot " 10.—	kati	" 0.50 tot " 0.80	I " 0.90 II " 0.35
55.— 45.— 40.—	" 45.—									
0.30 80.—	per kati lev. gew.	" 1.25	l. " 4.— h. " 15.— g. " 7.50	kati	" 0.70	per M ² f 1.— tot " 2.70	slachtsch. l. f 4.— h. " 15.—	kati	" 0.70	per M ² + f 1.—

BIJLAGE XVIIIb.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.					
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.	
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.
Bandoeng (vervolg)	Sandel	l. / 50.—		h. / 100.—				kati
	Preanger	h. „ 225.—		g. „ 80.—				
		g. „ 125.—						
Cheribon.	Sandelpaard	h. „ 300.—	trekassen	g. „ 85.—	kati	/ 0.80	nat	kati
		g. „ 160.—	koelen	g. „ 60.—				
		l. „ 102.—	stierkalf	g. „ 25.—				
	Bimapaarden	h. „ 172.—	koekalf	g. „ 15.—				
		g. „ 100.—						
		l. „ 71.—						
	draagpaarden	g. „ 40.—						
	rijpaard	g. „ 100.—						
	hengsten	h. „ 110.—						
		g. „ 70.—						
		l. „ 50.—						
	merries	h. „ 80.—						
		g. „ 60.—						
		l. „ 50.—						
Tegal	Sandel	h. „ 350.—	trekassen	g. / 80.—	kati	/ 0.80	nat	kati
		g. „ 200.—	koelen	g. „ 60.—	pond	„ 0.65	„	stuk
		l. „ 130.—	stierkalf	g. „ 20.—			droog	pic. I
	Bima	h. „ 160.—	koekalf	g. „ 25.—			„	„ II
		g. „ 130.—	slachtvee	g. „ 60.—				
		l. „ 90.—						
	Soembawa	h. „ 200.—						
		g. „ 175.—						
		l. „ 130.—						
	Ampenan	h. „ 150.—						
		g. „ 110.—						
		l. „ 80.—						
	Savoe	h. „ 170.—						
		g. „ 130.—						
		l. „ 110.—						
	Roti	h. „ 170.—						
		g. „ 130.—						
		l. „ 100.—						
	draagpaard	g. „ 50.—						
Pekalongan	Savoe	h. „ 225.—	Beng.		kati	/ 0.55	nat	kati
		l. „ 130.—	gaalsche		pond	„ 0.45	„	„
	Sandel	h. „ 275.—	(rekstier	g. / 130.—			droog	pic.
		l. „ 135.—	Beng.				„	„
	Roti	h. „ 200.—	koe	g. „ 90.—			afgekeurde	„
		l. „ 90.—	stierkalf	g. „ 40.—			huiden	„

h. = hoogste prijs. I 1e qualiteit.
 g. = gemiddelde prijs. II 2e qualiteit.
 l. = laagste prijs. III 3e qualiteit.

A. = gewicht van 60 — 100 kati.
 B. = per picol levend gewicht.

Buffels.										Varkens.		
		Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.	Vleesch.	Dier.	
d.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	
	II f 0.43 III " 0.38											
	" 0.50	stieren koeien	f 75.— " 60.—	kati "	f 0.45 " 0.45	nat	kati	f 0.35	per kati geslacht levend gewicht	f 0.80	f 30.—	
	f 0.45 " 12.— " 125.— " 100.—	stieren koeien	f 70.— " 60.—	kati	f 0.50	nat droog	kati "	f 0.25 " 0.75	per pic. levend gewicht f 35.—	f 0.80	Etawah bokken. g. f 20.— slachtvee g. f 10.—	
I f 0.45 II " 0.35 I " 150.— II " 125.— " 70.—	stieren koeien spanbuffels buffel stier	g. f 80.— g. " 75.— ± " 150.— ± " 90.—	kati	f 0.45	nat " droog "	kati " pic. " "	I f 0.30 II " 0.22 III " 0.17 I " 80.— II " 70.— III " 60.—	per lev. gew. van 60 — 100 kati h. f 65.— l. " 47.—	f 0.75	Gekruis Etawah geit g. f 15.— " 27.— slachtgeit		

Vleesch.	Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Vellen.		Dier.	Vleesch.	Vellen.	
	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
f 0.80	f 30.—	kati	f 0.50	nat of droog I f 1.40 II " 0.60 III " 0.25	g. f 7.— " 12.50	kati	f 0.50	nat of droog I f 0.75 II " 0.40 III " 0.15
f 0.80	Etawah bokken g. f 20.— slachtvee g. f 10.—	kati	f 0.50	I f 2.40 II " 1.25 per stuk 1. " 6.—	h. f 15.— g. " 9.— " 6.—	kati	f 0.50	h. f 0.90 l. " 0.70 per stuk
f 0.75	Gekruist Etawah geit g. f 15.— " 27.50 slachtgeiten	kati	f 0.50	nat per vel f 2.— droog per vel I f 2.10 II " 1.35	h. f 9.50 l. " 4.75 g. " 7.—	kati	f 0.50	nat I f 0.70 droog I f 1.10

BIJLAGE XVIIIc.

Ambtskring.	Paarden.		Rundere				Hui	
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Toestand.	Een.
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.		
Pekalongan.... (vervolg)	Ampenan	h. / 100.— l. " 80.—	koekalf	g. f 35.—				
	Java hengst	g. " 65.—						
	" merrie	g. " 55.—						
	Soembawa- paard	h. " 150.— l. " 85.—						
Poerwokerto...	Dogcarpaard	h. " 120.— g. " 80.— l. " 40.—	stier gekruisd Ongole	h. f 120.— g. " 85.— l. " 50.—	kati bij Inl. slagers	h. f 0.70 g. " 0.50 l. " 0.40	nat	
	grobakpaard	h. " 80.— g. " 60.— l. " 30.—	koe gekruisd Ongole	h. " 120.— g. " 70.— l. " 40.—	kati bij Eur. slagers	h. " 1.— g. " 0.75 l. " 0.50		
	Rijpaard	h. " 250.— g. " 200.— l. " 150.—	stier en koekalf	h. " 35.— g. " 30.— l. " 20.—				
Magelang.....	draagpaard	" 40.—	trekos koeien	" 150.— " 75.—	kati	f 0.60	nat droog	
	Rijpaard hengst	h. " 75.— g. " 250.— l. " 65.— l. " 40.—	stierkalf koekalf	" 50.— " 65.—			nat per stuk	
	merrie	h. " 200.— g. " 50.— l. " 25.—						
Keboemen.....	dogcarpaard	h. " 175.— g. " 85.— l. " 60.—	koeien	h. f 100.— g. " 85.— l. " 50.—	kati	h. f 0.70 g. " 0.50 l. " 0.40	droog I " II " III	
	grobakpaard	h. " 125.— g. " 70.— l. " 45.—	stierkalf	h. " 90.— g. " 75.— l. " 30.—			nat I " II " III	
	draagpaard	g. " 50.—	koekalf	h. " 70.— g. " 50.— l. " 40.—				
	Rijpaard	h. " 250.— g. " 125.— l. " 75.—						
	hengsten	h. " 175.— g. " 80.— l. " 60.—						
	merries	h. " 100.— g. " 70.— l. " 45.—						
Djokjakarta....	Sandelhout	h. " 400.— g. " 200.— l. " 100.—	trekossen koeien stierkalf	g. f 125.— g. " 70.— g. " 35.—	kati pond	" 0.50 " 0.40	nat " droog	
	draagpaard	g. " 50.—	koekalf	g. " 30.—				

h = hoogste prijs. I 1e qualiteit.
g = gemiddelde prijs. II 2e qualiteit.
l = laagste prijs. III 3e qualiteit.

A. = gewicht
B. = per pico

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
f 45.—	per pic. lev. gew. h. f 47.— l. " 32.—		h. f 12.— l. " 6.— g. " 9.—							
f 0.35 " 0.30 " 0.20	* pic. h. f 50.— g. " 45.— l. " 40.—	kati f 0.70	h. f 12.50 g. " 7.50 l. " 3.50	kati	h. " 0.50 g. " 0.45 l. " 0.40	droog per vel I f 2.— II " 1.—	h. f 10.— g. " 6.— l. " 2.50	kati	h. " 0.50 g. " 0.45 l. " 0.40	droog per vel I f 2.— II " 1.—
f 60.— " 100.—	lev. gew. van 60—100 kati f 40.—	kati f 0.90	Etawah bokken f 75.— slachtgeit h. " 7.50 g. " 6.— l. " 5.—	kati	f 0.25	per vel f 1.40	h. f 7.50 g. " 6.— l. " 6.—	kati	f 0.20	f 0.80
f 100.— " 85.— " 0.30 " 0.28	per pic. lev. gew. h. f 60.— g. " 45.— l. " 35.—	h. f 1.10 g. " 0.90 l. " 0.65	Etawah bokken gekruid oud 6m. f 15.— t/m " 20.— Inl. slacht- geiten h. " 12.— g. " 8.— l. " 4.—	—	—	h. f 2.75 g. " 2.20 l. " 1.80	Rammen h. " 10.— g. " 8.— l. " 6.— Oeien h. " 12.— g. " 9.— l. " 7.—	—	—	I f 0.80 II " 0.50
f 0.25 " 1.50	lev. gew. van 60—100 kati	f 0.75	slachtgeit h. " 15.— g. " 6.— l. " 3.50	kati pond	f 0.35 " 0.25	I 100 cM. f 2.— II 100 cM. f 1.80	h. " 8.50 g. " 5.— l. " 3.50	kati pond	f 0.35 " 0.25	I 45 cM. f 0.75 II 75 cM. f 0.60

		Buffels.						Varkens.			
		Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.	Vleesch.	Dier.
Prijs.			Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.
									h. f 35.— l. " 25.— per pic. lev. gew. h. f 30.— l. " 20.—		
f 210.— " 190.— " 165.— " 170.— " 148.— " 119.— " 140.— " 122.50 " 98.—	stieren koeien jonge stieren jonge koeien	h. f 125.— g. " 100.— l. " 70.— h. " 110.— g. " 80.— l. " 60.— g. " 60.— g. " 50.—	kati pond	f 0.50 " 0.40	droog I droog II droog III	pic.	h. f 107.50 g. " 96.— l. " 87.50 h. " 94.— g. " 82.50 l. " 73.50 h. " 76.50 g. " 65.— l. " 57.50	levend per pic. f 42.— " 48.—	f 0.70	slachtgeiten h. f 12.— g. " 8.— l. " 5.50	
f 165.— " 120.— " 105.—	buffelstieren koeien	h. f 125.— g. " 60.— l. " 30.— h. " 80.— g. " 50.— l. " 25.—	kati	f 0.50	droog I " II	pic.	f 90.— " 85.—	per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 40.—	h. f 75.— l. " 0.70	h. f 8.— l. " 5.—	
f 175.— " 105.— " 80.— " 150.— " 80.— " 60.— " 70.— " 50.— " 40.—	—	h. f 80.— g. " 55.— l. " 40.—	kati	f 0.40	droog I droog II nat	pic. pic. pic.	h. f 70.— g. " 62.— l. " 57.— h. " 57.— g. " 55.— l. " 50.— 1/3 van de droge	per pic. lev. gew. h. f 38.— l. " 35.—	f 0.70	slachtgeiten f 4.— tot " 7.— rasgeiten tot f 75.—	
" 0.40 " 0.36 " 0.30	stieren koeien	h. f 70.— g. " 55.— l. " 40.— h. " 50.— g. " 35.— l. " 25.—	kati	f 0.30	nat	meer dan 40 Kilo beneden den 40 Kilo	f 0.18 de K.G. f 0.16 de K.G.	per pic. lev. gew. f 40.—	f 1.70	slachtgeiten h. f 8.— g. " 6.— l. " 4.50	

BIJLAGE XVIII d.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.						
	Nadere aanduiding.	Prijs	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.
Djokjakarta (vervolg).	rijpaard	g. f 125.—							
	hengsten	h. " 125.—							
		g. " 70.—							
		l. " 50.—							
	merries	h. " 80.—							
		g. " 60.—							
		l. " 40.—							
Semarang	Overwal- sche	h. " 250.—	trekossen	h. f 175.—	kati	f 0.60	droog I	pic.	h. f 210.—
	hengsten	g. " 150.—		g. " 130.—	pond	" 0.50			g. " 190.—
	draagpaard	l. " 120.—		l. " 100.—					l. " 165.—
		h. " 70.—	volwassen	h. " 80.—			droog II	pic.	h. " 170.—
		g. " 80.—	koeien gekr.	g. " 60.—					g. " 148.—
	Inheemsche	l. " 200.—	of Inl.	l. " 40.—					l. " 119.—
	hengsten	g. " 130.—	eenj. stier	g. " 40.—			droog III		h. " 140.—
		l. " 80.—	eenj. vrl.	g. " 32.50					g. " 122.50
	merries	h. " 130.—	slacht-	h. " 85.—					l. " 98.—
		g. " 100.—	stieren	g. " 60.—					
		l. " 60.—		l. " 45.—					
Koedoes.....	Java hengst	h. " 120.—	trekstieren	h. " 150.—	kati	f 0.60	droog I	pic.	f 165.—
		g. " 90.—		g. " 110.—			droog II		" 120.—
		l. " 50.—		l. " 80.—			droog III		" 105.—
	Overwal- sche	h. f 55.—	koeien	h. " 60.—					
	hengsten	g. " 40.—	weinig of niet ver- handeld	g. " 42.50					
	merries	l. " 30.—		l. " 30.—					
Soerakarta	Aandong- paarden	h. " 100.—	trekvee	h. f 200.—	kati	h. f 0.80	droog I	pic.	h. f 175.—
		g. " 60.—		g. " 90.—		l. " 0.40			g. " 105.—
		l. " 15.—		l. " 30.—					l. " 80.—
	trekpaarden	h. " 85.—	slachtkoeien	h. " 90.—			droog II	pic.	h. " 150.—
		g. " 55.—		g. " 50.—					g. " 80.—
		l. " 40.—		l. " 20.—					l. " 60.—
	draag- paarden	h. " 80.—					droog III	pic.	h. " 70.—
		g. " 35.—							g. " 50.—
		l. " 15.—							l. " 40.—
Madioen.....	Javaansch rijpaard	h. " 140.—	Gekruisd	h. f 120.—	kati	f 0.40	nat I	kati	" 0.40
		g. " 100.—	Ongole	g. " 85.—			nat II		" 0.30
		l. " 90.—	stieren	l. " 70.—			nat III		" 0.30
	trekpaard	h. " 100.—	koeien	h. " 70.—					
	hengsten	g. " 75.—		g. " 55.—					
	draagpaard	h. " 50.—		l. " 40.—					
	merrie	g. " 40.—	Javaansche	h. " 60.—					
		l. " 30.—	stieren	g. " 45.—					

h. = hoogste prijs
g. = gemiddelde prijs
l. = laagste prijs

I = 1e kwaliteit
II = 2e kwaliteit
III = 3e kwaliteit

A. = gewicht van 60—100 kati
B. = per picol levend gewicht

Geiten.				Schapen.			
Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
70 slachtgeiten	kati	f 0.70	f 1.— tot 2.—	h. f 10.— g. " 7.50 l. " 5.—	per f 1.—	bout f 1.50	f 0.80 tot 1.50
h. f 12.— g. " 8.— l. " 5.50	—	—	h. f 2.— l. " 1.—	per stuk f 5.— tot 7.—	—	h. f 1.50 l. " 0.80	—
70 slachtgeiten	—	—	h. " 2.60 l. " 1.20	f 3.— tot 6.—	bout	f 1.— tot 1.25	f 0.90
h. f 4.— g. " 7.— l. f 75.—	—	—	—	—	—	—	—
70 slachtgeiten	kati	f 0.40	I f 3.— II " 1.80	h. f 5.— g. " 4.— l. " 3.50	kati	f 0.40	f 0.40
h. f 8.— g. " 6.— l. " 4.50	—	—	—	—	—	—	—

BIJLAGE XVIIIe.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.					Toestan
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.			
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.		
Madioen..... (vervolg).			Javaansche koeien	l. f 30.— h. „ 35.— g. „ 25.— l. „ 20.—				
Kediri	Sandel Soemba hengst Inheemsche hengst Inheemsche merrie	f 175.— „ 350.— „ 75.— — „ 140.— „ 40.— „ 60.—	Trekossen koeien stierkalf koekalf	g. „ 100.— „ 55.— h. „ 28.— g. „ 22.50 l. „ 16.— h. „ 25.— g. „ 20.— l. „ 15.—	kati	f 0.40		nat I
Bodjonegoro....	I Gekruisd Javaansch trekpaard II Sandel hengst III Soem- bawa hengst	h. „ 120.— g. „ 50.— l. „ 35.— h. „ 300.— g. „ 180.— l. „ 100.— h. „ 200.— g. „ 120.— l. „ 80.—	trekossen koeien stierkalf koekalf	g. „ 100.— „ 70.— „ 25.— „ 18.—	kati	I f 0.60 II „ 0.75		nat droog I droog I droog I
Modjokerto	—	—	trekvee vrl. run- deren slachtvee melkvee	h. f 120.— g. „ 110.— l. „ 90.— h. „ 70.— g. „ 35.— l. „ 25.— h. „ 50.— g. „ 42.50 l. „ 35.— h. „ 800.— g. „ 275.— l. „ 175.—	kati	I f 0.50 II „ 0.35 III „ 0.20		nat
Malang.....	Dogcarpaard Rijpaard Draagpaard	h. f 200.— g. „ 120.— l. „ 80.— h. „ 200.— g. „ 160.— l. „ 130.— h. „ 50.— g. „ 40.— l. „ 40.—	slacht- runderen trek- runderen stierkalf	h. „ 125.— g. „ 60.— l. „ 50.— h. „ 100.— g. „ 80.— l. „ 75.— h. „ 40.— g. „ 30.— l. „ 25.—	kati	I f 0.60 II „ 0.30		nat

h. = hoogste prijs

g. = gemiddelde prijs

l. = laagste prijs

I. = 1e qualiteit

II. = 2e qualiteit

III. = 3e qualiteit

A. = g

B. = p

			Buffels.								Va
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.	
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Vleesch.	
nat I	pic.	f 45.—	stier	g. f 85.—	kati	h. f 0.50 l. " 0.40	nat	per kati	f 0.21	per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 40.—	
nat droog I droog II droog III	pic. " " "	g. f 22.50 g. " 110.— " 100.— " 80.—	stieren koeien	g. f 60.— " 45.—	kati	I f 0.45 II " 0.40	nat	pic. droog I " II " III	g. f 14.— " 60.— " 50.— " 40.—	per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 30.—	
nat	kati I kati II	h. f 0.60 l. " 0.42 h. " 0.45 l. " 0.32	stieren tot 2 jaar vaarzen	h. f 50.— g. " 35.— l. " 25.— h. " 35.— g. " 30.— l. " 22.— h. " 80.— g. " 55.— l. " 35.— h. " 55.— g. " 45.— l. " 40.—	kati	I f 0.50 II " 0.35 III " 0.20	nat	kati	h. f 0.28 l. " 0.17	per pic. f 40.—	
nat	kati	f 0.30	stier koe	h. " 75.— g. " 50.— l. " 35.— h. " 50.— g. " 40.— l. " 40.—	— —	— —	— —	— —	— —	per pic. lev. gew. h. f 60.— g. " 45.— l. " 40.—	

A. = gewicht van 60—100 kati.

B. = per picol levend gewicht.

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Prijs.	Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Vleesch.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
f 0.21	per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 40.—	f 0.80	Etawahbok f 25.— Inl. geit h. f 7.— g. " 5.— l. " 3.50	kati	—	nat I h. f 2.20 l. " 1.50 droog h. f 2.40 l. " 1.90	h. f 6.50 l. " 3.—	kati	—	nat g. f 0.50 droog g. f 0.70
f 14.— " 60.— " 50.— " 40.—	per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 30.—	h. f 0.80 l. " 0.60	Gekruisd Beng. Bokken g. f 20.—	kati	f 0.50	h. f 2.20 l. " 1.—	h. f 9.— g. " 7.— l. " 4.50	kati	f 0.45	h. f 1.— l. " 0.45
f 0.28 " 0.17	per pic. f 40.—	h. f 0.90 l. " 0.65	h. f 8.— g. " 6.— l. " 5.— rasgeiten f 20.— tot " 40.—	—	—	h. f 2.— l. " 0.50	h. f 8.— g. " 6.— l. " 5.—	—	—	h. f 0.60 l. " 0.10
—	per pic. lev. gew. h. f 60.— g. " 45.— l. " 40.—	f 0.90	Inl. slacht- geiten h. f 8.— g. " 4.50 l. " 3.—	kati	f 0.70	f 2.70	Inl. slacht- schapen h. f 15.— g. " 8.— l. " 5.—	" 0.70	f 0.70	

Prijs.	Buffels.							Varkens.		Prijs.
	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.	Vleesch.	
		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	
f 75.— " 150.— " 120.—	—	—	—	—	—	—	—	per pic. lev. gew. h. f 80.— l. " 50.—	f 0.90 tot " 1.—	Etawah- bokken: f 25.— Inl. slacht- geiten: h. f 10.— g. " 7.50 l. " 5.—
f 172.— " 136.50 " 114.— " 161.50 " 126.50 " 104.— " 141.— " 119.— " 0.44 " 0.35 " 0.30	stieren koeien	h. f 80.— g. " 65.— l. " 50.— h. " 60.— g. " 45.— l. " 35.—	kati	h. f 0.40 g. " 0.35 l. " 0.25	droog I droog II droog III	pic.	f 76.50 " 66.50 " 59.50	per kati lev. gew. h. f 0.40 l. " 0.38 speen- varkens h. f 0.41 l. " 0.38	h. f 0.80 g. " 0.65 l. " 0.50	Gekr. Etawah- bokken: h. f 75.— g. " 35.— l. " 25.— Inl. geiten: h. f 7.50 l. " 2.50 g. " 5.—
f 45.— " 165.— " 125.— " 0.50	stieren koeien	g. f 75.— g. " 60.—	—	—	nat droog	kati kati	f 0.20 " 0.50	gewicht van 60 — 100 kati	—	Etawah- bokken: g. f 35.— Inlandsche:

BIJLAGE XVIII f.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.						
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch		Huiden.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.
Malang..... (vervolg).	Inheemsche hengsten	h. f 60.— g. " 40.— l. " 35.—	koekalf	h. f 25.— g. " 20.— l. " 15.—					
	merries	h. " 40.— g. " 30.— l. " 25.—							
Bondowoso.....	Savoe	h. " 350.— g. " 200.— l. " 150.—	trekdieren	h. f 120.— g. " 85.— l. " 70.—	kati	f 0.65	nat droog I droog II	pic.	f 75.— " 150.— " 120.—
	draagpaard	g. " 60.—	koelen koelen	h. " 60.— g. " 50.— l. " 40.—					
	rijpaard hengsten	g. " 200.— h. " 300.— g. " 150.— l. " 100.—	stierkalf	g. " 30.—					
	merries	h. " 100.— g. " 70.— l. " 40.—	koekalf	g. " 15.—					
Soerabaja.....	Sandel houhengst	h. " 250.— g. " 175.— l. " 120.—	Madoereesch Slachtvee	h. f 90.— g. " 60.— l. " 30.—	kati	h. f 0.60 g. " 0.50 l. " 0.40	droog I	pic.	h. f 172.— g. " 136.50 l. " 114.—
	Savoehengst	h. " 175.— g. " 125.— l. " 90.—	Balinesesch Slachtvee	h. " 140.— g. " 110.— l. " 75.—			droog II		h. " 161.50 g. " 126.50 l. " 104.—
	Soembawa hengst	h. " 150.— g. " 100.— l. " 75.—	Ind. koelen	h. " 50.— g. " 35.— l. " 25.—			droog III		h. " 141.— g. " 119.—
	Bimahengst	h. " 175.— g. " 100.— l. " 75.—	Meelkkoeien	h. " 700.— g. " 500.— l. " 300.—			nat I nat II nat III	kati kati kati	" 0.44 " 0.35 " 0.30
	Floreshengst	h. " 150.— g. " 100.— l. " 75.—							
	Javaansche hengst	h. " 80.— g. " 60.— l. " 40.—							
	Javaansche merries	h. " 50.— g. " 40.— l. " 30.—							
Paseroean....	Savoepaard	h. " 250.— g. " 200.— l. " 160.—	trekoe koelen stierkalf	g. f 90.— g. " 70.— g. " 35.—	—	—	nat droog I droog II	pic. pic. pic.	g. f 45.— g. " 165.— g. " 125.—
	draagpaard	g. " 60.—	koekalf	g. " 40.—			nat	stuk	" 9.50

h. = hoogste prijs
g. = gemiddelde prijs
l. = laagste prijs

I. = 1e qualiteit
II. = 2e qualiteit
III. = 3e qualiteit

A. = gewicht van 60 — 100 kati.
B. = per picol levend gewicht.

Geiten.					Schapen.			
Dier.	Vleesch.		Vellen.		Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
Etawah- bokken: f 25.— Inl. slacht- geiten: h. f 10.— g. " 7.50 l. " 5.—	kati	f 0.50 tot " 0.70	nat f 1.50 en " 1.—	Inl. h. f 12.50 g. " 8.— l. " 5.—	kati	f 0.50 tot " 0.70	f 0.50 tot f 1.—	
80 Gekr. 65 Etawah- 50 bokken, h. f 75.— g. " 35.— l. " 25.— Inl. geiten: h. f 7.50 l. " 2.50 g. " 5.—	kati	h. f 0.45 g. " 0.35 l. " 0.25	droog per stuk I f 2.20 II " 1.40 nat per stuk I f 1.75 II " 1.25	vetstaar- ten h. f 17.50 g. " 7.50 l. " 5.— gewone h. f 7.50 g. " 4.— l. " 3.—	kati	h. f 0.55 g. " 0.45 l. " 0.40	nat per stuk f 0.60	
Etawah- bokken: g. f 35.— Inlandsche:	—	—	h. f 1.— l. " 1.25	h. f 12.— g. " 7.— l. " 4.—	—	—	f 0.60	

BIJLAGE XVIIIg.

Amstkring	paarden.		Runderen.					Toesta
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch			
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.		
Pasoeroean (vervolg).	rijpaard hengsten	g. / 250.— h. " 250.— g. " 170.— l. " 120.—						
	merries	h. " 150.— g. " 90.— l. " 60.—						
Pamekasan	—	—	Inl. ml. runderen	h. / 150.— g. " 90.— l. " 50.—	kati	I / 0.50 II " 0.40 III " 0.30		nat nat droe droe
			Inl. vrl. runderen	h. " 90.— g. " 60.— l. " 40.—				

h. = hoogste prijs.
g. = gemiddelde prijs
l. = laagste prijs

I 1e qualiteit.
II 2e qualiteit.
III 3e qualiteit.

			Schapen.				
Huiden.			Dier.		Vleesch.		Vellen.
Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.
nat nat droog droog	kati pic. kati pic. pic. pic.	2.— 1.75 I II II	h. f 25.— g. " 16.— l. " 6.—	kati	/ 0.40	I f 0.75 II " 0.50	

			Buffels.							Va
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid	Prijs.	Toestand.	Eenheid	Prijs.	Prijs.
nat	kati	/ 0.45	—	—	—	—	—	—	—	h. / 70.— l. " 60.— per pic.
nat	pic.	" 45.—								lev. gew.
droog	kati	" 1.75								h. / 45.— l. " 40.—
droog	pic.	I " 175.—								
	pic.	II " 150.—								
	pic.	III " 100.—								

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
	h. f 70.— l. " 60.— per pic. lev. gew. h. f 45.— l. " 40.—		slachtgeiten h. f 9.— g. " 7.— l. " 5.—							
—	—	f 0.75	h. f 15.— g. " 9.— l. " 6.—	kati	f 0.40	I f 2.— II " 1.75	h. f 25.— g. " 16.— l. " 6.—	kati	f 0.40	I f 0.75 II " 0.50

PRIJZEN VAN VEE, VLEESCH EN HUIDEN IN DE
BUITENGEWESTEN IN 1928.

BIJLAGE XIX.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen				Toes.
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	
Koepang.....	hengsten	h. f 250.— g. " 175.— l. " 120.—	—	—	—	—	
	merries	h. " 50.— g. " 30.— l. " 20.—					
Roeteng.....	hengsten	h. " 75.— g. " 35.— l. " 20.—	slachtossen	g. f 35.—	kati	f 0.35	dr
	merries	h. " 25.— g. " 20.— l. " 15.—	jonge ossen	g. " 17.50			
Waingapoe.....	hengst (export)	h. " 150.— g. " 70.— l. " 30.—	Ongole stier	h. " 85.— g. " 58.50 l. " 30.—	kati	h. " 0.50 g. " 0.42 ⁵ l. " 0.35	dr
	hengst (dekhengst)	h. " 300.— l. " 175.—	Ongole koe	h. " 60.— g. " 48.— l. " 25.—			
	merrie	h. " 35.— g. " 30.— l. " 12.50					
Raba.....	Bima- paard	h. " 150.— g. " 80.— l. " 10.—	ossen	g. " 60.—	kati	" 0.60	dro
	draagpaard	g. " 30.—	koeien	g. " 50.—			
	rijpaard	g. " 60.—	stierkalf	g. " 25.—			
	hengsten	h. " 100.— g. " 65.— l. " 30.—	koekalf	g. " 20.—			
	merries	h. " 30.— g. " 20.— l. " 10.—					
Mataram.....	draag- paard	h. " 22.50 g. " 15.— l. " 7.50	ossen	h. " 125.— g. " 75.— l. " 32.50	kati	h. " 0.35 l. " 0.25	d
	rijpaard	h. " 75.— g. " 50.— l. " 15.—	koeien	h. " 55.— g. " 30.— l. " 20.—			

h. = hoogste prijs.
g. = gemiddelde prijs.
l. = laagste prijs.

I. = 1e qualiteit.
II. = 2e qualiteit.
III. = 3e qualiteit.

A. = gewicht van 60—100 kati.
B. = per picol levend gewicht.

Prijzen van Vee, Vleesch en Huiden in de Buitengewesten in 1923.

				Buffels.								
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.					
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.			
—	—	—	stieren	h. / 60.— g. " 35.— l. " 25.— Buffel h. " 30.— koeien g. " 20.— l. " 17.50	kati	f. 0.25	nat droog	kati "	f. 0.15 " 0.25	h. / g. "		
0.35	droog	picol I " II " III	stier jonge stier	g. " 35.— g. " 17.50	kati	" 0.30	droog	picol I " II " III	" 15.— " 12.50 " 10.—	per lev gewi f. h. " g. " l. "		
0.50 0.425 0.35	droog nat	kati "	stier koe	h. " 87.50 g. " 60.— l. " 40.— h. " 55.— g. " 50.— l. " 45.—	kati	" 0.25	droog nat	kati "	" 0.30 " 0.15	h. " g. " l. "		
0.60	nat droog I " II " nat	picol " stuk	stieren koeien ossen	g. " 50.— g. " 30.— g. " 55.—	kati	" 0.25	nat droog	kati "	" 0.20 " 0.25	g. "		
0.35 0.25	nat droog	picol "	stieren koeien	h. " 60.— g. " 40.— l. " 25.— h. " 35.— g. " 30.— l. " 20.—	kati	h. " 0.40 l. " 0.30	nat droog	picol "	" 22.50 " 50.—	per p lev gewi h. f l. "		

kati.
cht.

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
f 0.15 " 0.25 l. " 10.—	h. f 75.— g. " 85.— l. " 10.—	f 0.50	bokken h. f 7.50 g. " 4.— l. " 2.50	—	—	—	rammen h. f 6.— g. " 3.— l. " 2.50	—	—	—
" 15.— " 12.50 " 10.—	per kati levend gewicht ± f 0.20 h. " 0.25 g. " 0.15 l. " 0.10	" 0.30	Inl. geit. g. " 3.50	—	—	per kati ± f 0.10	—	—	—	—
" 0.30 " 0.15	h. " 55.— g. " 25.— l. " 12.50	" 0.50	h. " 15.— g. " 7.50 l. " 4.—	kati	f 0.25	per vel droog f 1.25 nat f 0.75	h. / 6.— g. " 3.50 l. " 2.50	kati	f 0.30	—
" 0.30 " 0.25	g. " 35.—	" 1.25	slacht- geiten h. f 6.— g. " 3.50 l. " 1.—	kati	" 0.25	nat h. " 7.50 f 1.— g. " 4.— droog l. " 2.— f 1.25	kati	—	—	—
" 22.50 " 50.—	per picol levend gewicht h. f 40.— l. " 30.—	" 0.50	h. " 15.— g. " 7.50 l. " 3.—	kati	" 0.35	per stuk f 0.50	h. " 12.50 g. " 7.50 l. " 3.—	kati	f 0.35	per stuk f 0.50

Prijs.	Nadere aanduiding.	Buffels.						Varkens.		Prijs.
		Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.	Vleesch.	
		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	
	ossen	h. / 85.— g. " 50.— l. " 40.—								
g. / 85.90 g. " 8.50 g. " 40.—	stier	h. " 150.— g. " 100.— l. " 40.50	niet in kati's verkocht,	—	—	—	—	castraten per pic. levend gewicht	f 0.70	h. / 15.— g. " 12.50 l. " 5.—
	castraat	h. idem g. idem l. idem	doch per tjoebek 1 tjoebek					h. f 28.50 g. " 27.50 l. " 26.—		
f. " 5.—	koelen	g. f 70.— l. " 45.—	f 5.—					biggen per pic. h. " 25.— g. " 20.— l. " 20.—		
f. " 8.—								zeugen per pic. h. " 22.50 g. " 20.— l. " 11.—		
—	witte slachtbuffels	" 45.— " 60.— " 55.— " 70.—	kati	f 0.35 0.40	—	—	—	—	" 1.10	—
f 18.— " 50.—	stier castraat koe	g. " 50.— g. " 60.— g. " 25.—	K.G.	" 0.40	nat droog	picol "	f 17.— " 40.—	—	" 0.90	Inheemsche geiten g. f 7.50 l. " 2.— gekuiste geiten h. f 30.— l. " 15.—
" 0.20 " 0.15	—	—	—	—	—	—	—	picol h. " 40.— l. " 35.—	I " 0.75 II " 0.50	h. " 15.— l. " 10.—

BEILAGE XIX.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.						
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.
Mataram. (vervolg)	hengsten	h. f 100.— g. " 50.— l. " 15.—	stierkalf	h. f 30.— g. " 17.50 l. " 12.50					
	merries	h. " 20.— g. " 15.— l. " 7.50	koekalf	h. " 12.50 g. " 10.— l. " 7.50					
Singaradja	Rijpaard (hengst)	h. " 85.— g. " 50.— l. " 32.50	koeien	h. " 116.— g. " 93.— l. " 22.50	kati	I f 0.50 II " 0.45 III " 0.35	droog " nat "	picol stuk picol per stuk van een koe per stuk van een os	g. f 85.90 g. " 8.50 g. " 40.— f. " 5.— f. " 8.—
	trekpaard	h. " 100.— g. " 75.— l. " 25.—							
	draagpaard (merries)	h. " 60.— g. " 37.50 l. " 25.—							
Makassar.....	moole hengsten	l. " 100.— h. " 150.—	—	—	kati	" 0.75 " 1.35	—	—	—
	dogcarpaarden	l. " 55.—							
	hengsten	h. " 70.—							
	moole merries	l. " 70.— h. " 100.—							
	middelsoort merries	l. " 40.— h. " 60.—							
Soembawabesar..	draagpaard	g. " 35.—	trekos		K.G.	I " 0.70 II " 0.65 III " 0.60	nat droog	picol "	f 18.— " 50.—
	rijpaard	g. " 60.—	koeien	g. f 35.—					
	hengst	g. " 75.—	stier en						
	merrie	g. " 20.—	koekalf						
Manado	dogcar paard	h. " 120.— g. " 70.— l. " 40.—	trekstier per span	h. " 400.— g. " 300.— l. " 150.—	K.G.	I " 1.25 II " 1.— III " 0.80	nat I " II	kati "	" 0.20 " 0.15

h. = hoogste prijs I. = 1e qualiteit. A. = gewicht van 60—100.katl.
g. = gemiddelde prijs II. = 2e qualiteit. B. = per picol levend gewicht.
l. = laagste prijs III. = 3e qualiteit.

Geiten				Schapen.			
Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
h. f 15.— g. " 12.50 l. " 5.—	—	—	per vel f 0.50	h. f 10.— g. " 7.50 l. " 5.—	—	—	per vel f 0.25
—	—	—	—	—	—	—	—
Inheemsche geiten g. f 7.50 l. " 2.— gekruipte geiten h. f 30.— l. " 15.—	kati	f 0.40	g. f 1.25	g. f 5.—	kati	f 0.40	f 0.20
h. " 15.— l. " 10.—	K.G.	" 1.—	per stuk f 1.—	—	—	—	—

BIJLAGE XIX.

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.				Toestar.
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	
Manado..... (vervolg).	rijpaard	h. f 200.— g. " 100.— l. " 80.—	vrl. runderen	h. f 150.— g. " 60.— l. " 30.—			
	race- paard	g. " 500.— l. " 200.—	slachtvee	h. " 90.— g. " 60.— l. " 40.—			
	merrie	h. " 90.— g. " 60.— l. " 30.—					
Bandjermasin ...	—	—	slachtstier	per K.G. levend gewicht f 0.34 idem f 0.32	K.G.	I f 1.30 II " 1.20	nat droog
Padang	sado- paarden	h. f 170.— g. " 100.— l. " 60.—	slacht- inheemsche runderen	g. " 100.—	K.G.	" 1.—	nat droog
			gekr. Beng. runderen	h. " 200.— g. " 150.— l. " 100.—			
			stier- kalveren	h. " 60.— g. " 50.— l. " 40.—			
			koe- kalveren	h. " 50.— g. " 40.— l. " 30.—			
Sibolga	Batak- paarden	h. " 120.— g. " 80.— l. " 30.—	trek- stieren	h. " 175.— g. " 120.— l. " 80.—	K.G.	" 1.20	nat droog
			jonge slacht- stieren	h. " 75.— g. " 50.— l. " 30.—			
Koetaradja.....	draagpaard	h. " 60.— g. " 40.— l. " 35.—	stieren	h. " 118.— g. " 69.— l. " 42.—	K.G.	" 1.—	nat droog
	rijpaard	h. " 45.— g. " 35.— l. " 40.—	koelen	h. " 55.— g. " 40.— l. " 25.—			
	hengst	h. " 40.— g. " 35.— l. " 25.—					
	merrie	h. " 35.— g. " 25.—					

h. = hoogste prijs.
g. = gemiddelde prijs.
l. = laagste prijs.

I. = 1e qualiteit.
II. = 2e qualiteit.
III. = 3e qualiteit.

A. = gewicht van 60—100 kati.
B. = per picol levend gewicht

			Buffels.								
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Die	
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	
nat droog	kati picol	f 0.33 h. " 120.— g. " 100.—	—	—	—	—	—	—	—	Pic. leven gew h. f 50.— g. " 48.—	
nat droog	picol "	" 30.— " 105.—	slacht- stier koeien	h. f 200.— g. " 140.— l. " 100.— h. " 140.— g. " 100.— l. " 70.—	K.G.	h. f 1.— g. " 0.85 l. " 0.70	nat droog	picol "	f 22.— " 67.—	h. " 80.— g. " 55.— l. " 35.—	
nat droog	picol " " "	h. " 25.— l. " 18.— h. " 45.— l. " 25.—	jongeslacht- stieren oudere slacht- koeien trek- stieren	h. " 150.— g. " 95.— l. " 75.— h. " 125.— g. " 100.— l. " 80.— h. " 180.— g. " 150.— l. " 100.—	K.G.	" 1.20	nat droog	picol "	h. " 18.— l. " 12.— h. " 40.— l. " 20.—	per pic leven gewicht g. f 38.—	
nat droog	stuk picol picol I " II	" 3.50 " 22.— " 75.— " 50.—	stieren vri. Buffels	h. " 140.— g. " 120.— l. " 90.— h. " 100.— g. " 92.50 l. " 56.50	K.G.	" 1.—	nat droog	kati "	" 0.18 " 0.15	per pic levend gewicht f 44.— " 52.—	

Prijs.	Varkens.		Geiten.				Schapen.			
	Dier.	Vleesch.	Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Prijs.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
—	Pic. levend gew. h. f 50.— g. " 45.—	h. f 1.— g. " 0.90	h. f 20.— l. " 12.50	kati	f 0.85	f 1.—	h. f 25.— l. " 15.—	kati	f 1.—	f 1.—
f 22.— " 67.—	h. " 80.— g. " 55.— l. " 35.—	" 1.—	h. " 17.50 g. " 12.50 l. " 7.50	K.G.	" 1.25	per vel h. f 1.10 g. " 1.— l. " 0.50	—	—	—	—
" 18.— " 12.— " 40.— " 20.—	per picol levend gewicht g. f 36.—	" 0.90	slacht- geiten en bokken h. f 22.50 g. " 15.— l. " 8.50	—	—	—	h. f 18.— g. " 13.50 l. " 8.50	—	—	—
0.18 0.15	per picol levend gewicht f 44.— " 52.—	" 0.88	bokken h. " 17.— g. " 9.— l. " 6.— geiten h. f 8.50 g. " 5.— l. " 3.50	kati	f 0.75	h. f 0.35 l. " 0.15	Rammen h. f 16.— g. " 7.— l. " 5.—	kati	f 0.50	h. f 0.45. g. " 0.30 l. " 0.10

Buffels										Varkens		
Nadere sanduiding		Dier	Vleesch		Huiden			Dier	Vleesch	Dier		
Prijs		Prijs	Eenheid	Prijs	Toestand	Eenheid	Prijs	Prijs	Prijs per kati	Prijs		
f 4.—	stieren	h f 200.—	K.G.	f 0.90	nat I	stuk	g. f 7.50	Jong	K.G.	h. f 15.—		
" 3.—		g. " 135.—			" II	"	g. " 6.—	varken	f 0.90	g. " 9.—		
" 2.—		l. " 100.—			" III	"	g. " 3.—	h f 10.—		l. " 5.—		
65.—	koelen	h. " 220.—			droog I	picol	g. " 55.—	g. " 5.—				
50.—		g. " 160.—			" II	"	g. " 45.—	l. " 2.50				
" 40.—		l. " 100.—			" III	"	g. " 35.—	halfvol-				
								wassen				
								varken				
								h. f 45.—				
								g. " 25.—				
								l. " 20.—				
								volwassen				
								varken				
								h. f 60.—				
								g. " 40.—				
								l. " 25.—				
90.—	stieren	h. " 300.—	K.G.	" 1.—	droog	picol	" 57.50	per pic.	" 1.20	h. " 30.—		
		g. " 200.—						f 60.—		g. " 20.—		
		l. " 150.—								l. " 15.—		
	koelen	g. " 150.—										
25.—	stieren	g. " 130.—	kati	" 0.80	nat	picol	" 25.—	per pic.	" 0.80	Inl. slacht-		
90.—	koelen	g. " 125.—			droog I	"	" 85.—	levend		geiten		
75.—					" II	"	" 70.—	gewicht		h. f 20.—		
50.—					" III	"	" 50.—	f 45.—		g. " 12.50		
										l. " 10.—		
25.—	stieren	h. " 250.—	pond I	" 1.25	nat	picol	" 17.50	h. " 70.—	I f 1.50	h. " 45.—		
50.—	koelen	l. " 100.—	" II	" 1.—	droog	"	" 35.—	l. " 30.—	II " 1.20	l. " 15.—		
			" III	" 0.75					III " 0.75			
70.—	slachtbuffel uit het gewest	h. " 250.—	kati	" 0.80	droog	picol	g. " 25.—	per pic.	" 0.90	Inl. slacht-		
		g. " 200.—						levend		geiten		
		l. " 180.—						gewicht		g. " 20.—		
	slachtbuffel buiten het gewest	h. " 160.—						f 50.—				
		g. " 150.—										
		l. " 130.—										

BIJLAGE XIX.

Ambskring	Paarden		Runderen						
	Nadere aanduiding	Prijs	Nadere aanduiding	Dier	Vleesch		Huiden		
				Prijs	Eenheid	Prijs	Toestand	Eenheid	Prijs
Baligè	draag- paarden	h. f 120.— g. " 80.— l. " 50.—	trek- runderen	h. f 150.— g. " 100.— l. " 80.—	K.G.	f 0.90	nat I	stuk	g f 4.—
	trek- paarden	h. " 150.— g. " 80.— l. " 40.—	koaien	h. " 70.— g. " 40.— l. " 30.—			" II	"	g. " 3.—
	hengsten	h. " 150.— g. " 80.— l. " 40.—	stieren	h. " 80.— g. " 55.— l. " 40.—			droog I	picol	g. " 65.—
	merries	h. " 70.— g. " 50.— l. " 30.—	Beng stieren	g. " 150.—			" II	"	g. " 50.—
	hengst- veulens	h. " 60.— g. " 40.— l. " 20.—	koekalf	h. " 35.— g. " 25.— l. " 20.—			" III	"	g. " 40.—
			stierkalf	h. " 45.— g. " 30.— l. " 20.—					
Benkoelen	hengst	h. " 250.— g. " 175.— l. " 100.—	trekossen	h. " 250.— g. " 160.— l. " 100.—	K.G.	" 1.40	droog	picol	" 90.—
Teloekbetoeng...	sadopaard	h. " 200.— g. " 150.— l. " 100.—	trekos koe	g. " 150.— g. " 75.—	kati	" 0.80	nat	picol	" 26.—
	draagpaard	g. " 150.—	stierkalf	g. " 50.—			droog I	"	" 90.—
	rijpaard	g. " 200.—	koekalf	g. " 25.—			" II	"	" 75.—
Pagaralam	hengst	h. " 300.— l. " 100.—	slachtos	g. " 130.—			" III	"	" 50.—
			trekossen	h. " 175.— l. " 75.—	pond I	" 1.25	nat	picol	" 25.—
			Bali slachtvee	g. " 175.—	" II	" 1.—	droog	"	" 50.—
					" III	" 0.75			
Djambi	—	—	slachtrund uit het gewest	h. " 180.— g. " 175.— l. " 170.—	kati	" 0.80	droog	picol	g. " 70.—
			slacht rund buiten	h. " 170.— g. " 150.—					
			het gewest	l. " 140.—					

h. = hoogste prijs
g. = gemiddelde prijs
l. = laagste prijs

I = 1e qualiteit
II = 2e qualiteit
III = 3e qualiteit

A = gewicht van 60 — 100 kati
B = per picol levend gewicht

	Geiten				Schapen			
	Dier	Vleesch		vellen	Dier	Vleesch		vellen
	Prijs	Eenheid	Prijs	Prijs	Prijs	Eenheid	Prijs	Prijs
0.90 kati	h. / 15.— g. " 9.— l. " 5.—	—	—	—	h. / 15.— g. " 8.— l. " 5.—	—	—	—
1.20	h. " 30.— g. " 20.— l. " 15.—	—	—	per stuk / 0.50	—	—	—	—
0.80	Inl. slacht- geiten h. / 20.— g. " 12.50 l. " 10.—	kati	/ 1.—	g. " 1.— / 7.50	—	—	—	—
1.50 1.20 0.75	h. " 45.— l. " 15.—	kati	I " 1.50 II " 1.25	droog / 1.50 per stuk	h. " 15.— l. " 10.—	kati	I / 1.50 II " 1.25	—
0.90	Inl. slacht- geiten g. " 20.—	kati	" 1.50	—	h. " 30.— g. " 25.— l. " 20.—	—	—	—

Ambtskring.	Paarden.		Runderen.				Toest.
	Nadere aanduiding.	Prijs.	Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		
				Prijs.	Eenheid.	Prijs.	
Fort de Kock...	bendy hengst	h. f 200.— g. " 150.— l. " 50.—	stieren	h. f 175.— g. " 120.— l. " 60.—	K.G. " "	I f 1.10 II " 1.— III " 0.80	nat droog " nat
	bendy merrie	h. " 150.— g. " 100.— l. " 60.—	koeien	h. " 175.— g. " 110.— l. " 50.—			
	race paard	h. " 300.—	stierkalf	h. " 100.— g. " 65.— l. " 25.—			
			koekalf	h. " 75.— g. " 50.— l. " 40.—			
			melkrand	" 150.—			
Medan.....	hengst	f 135.—	halfbloed	g. " 275.—	K.G.	I f 1.80	nat
	merrie	" 95.—	Zebu stier	g. " 240.—	"	III " 1.20	droog
			id. koe	g. " 110.—			
			Atjeh stier				

h. = hoogste prijs.

g. = gemiddelde prijs.

l. = laagste prijs.

I. = 1e qualiteit.

II. = 2e qualiteit.

III. = 3e qualiteit.

A. = gewicht van 60-100 kati.

B. = per picol levend gewicht.

			Buffels.							Vark.
Huiden.			Nadere aanduiding.	Dier.	Vleesch.		Huiden.			Dier.
Toestand.	Eenheid.	Prijs.		Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Toestand.	Eenheid.	Prijs.	Vleesch.
nat droog I " II " nat	picol " " stuk	g. f 30.— g. " 120.— g. " 110.— g. " 12.50	Padati stieren koeien	h. f 200.— g. " 135.— l. " 70.— h. " 180.— g. " 120.— l. " 80.—	kati	f 0.70	nat droog I " II " nat	picol " " stuk	g. f 25.— g. " 70.— g. " 65.— g. " 10.—	per picol levend gewicht f 40.—
nat droog	pond "	f 24.— " 95.—	stier koe.	g. f 190.— g. " 150.—	K.G.	f 1.70	nat droog	pond "	f 14.— " 45.—	f 42.50

Varkens.			Geiten.				Schapen.			
			Dier.	Vleesch.		Vellen.	Dier.	Vleesch.		Vellen.
Prijs.	Vleesch.	Prijs per kati.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.	Prijs.	Eenheid.	Prijs.	Prijs.
g. f 25.— g. " 70.— g. " 85.— g. " 10.—	per picol levend gewicht f 40.—	kati f 1.—	slacht geiten h. f 20.— g. " 12.50 l. " 5.—	kati	f 0.55	per stuk f 0.65	g. f 10.—	kati	f 0.55	—
f 14.— " 45.—	f 42.50	K.G. f 1.35	f 12.—	K.G.	f 1.10	f 0.55 per stuk	f 12.—	K.G.	f 1.10	f 0.55 per stuk

BIJLAGE XX.

Opgave van het aantal runderen op 31 December 1928 gehouden in melkerijen op Java en Madoera.

Ambts- kringen.	Koeien.			Vaarzen.			Totaal aantal koeien.	Stieren.			Totaal aantal stie- ren.	Stierkalveren.			Koekalveren.			Totaal aantal kal- veren.
	Volbloed of waardevol gekruiet.		Ander gekruiet (Beng., Inl., enz.)	Volbloed of waardevol gekruiet.		Ander gekruiet (Beng., Inl., enz.)		Volbloed of waardevol gekruiet.		Ander gekruiet (Beng., Inl., enz.)		Volbloed of waardevol gekruiet.		Ander gekruiet (Beng., Inl., enz.)	Volbloed of waardevol gekruiet.		Ander gekruiet (Beng., Inl., enz.)	
	Hol- landsch.	Austra- lisch.		Hol- landsch.	Austra- lisch.			Hol- landsch.	Austra- lisch.			Hol- landsch.	Austra- lisch.		Hol- landsch.	Austra- lisch.		
Pamekasan..	4	55	79	2	1	7	148	1	3	—	4	1	11	16	1	16	11	56
Bondowoso..	8	14	124	4	1	8	159	4	3	—	9	—	4	55	1	3	63	126
Probolinggo..	185	29	70	28	11	—	323	11	—	—	13	46	—	12	60	—	18	136
Malang.....	449	238	183	47	49	18	984	43	3	5	51	43	8	21	137	56	7	272
Soerabaja...	5	744	3	1	80	—	833	13	25	1	39	—	46	2	—	92	3	143
Modjokerto..	173	173	5	34	17	—	405	17	5	3	25	24	10	2	69	36	16	157
Bodjonegoro..	5	63	61	—	10	12	151	—	5	6	11	—	26	22	—	25	35	108
Kediri.....	158	236	63	39	60	9	565	26	8	2	36	45	34	13	68	57	41	258
Madioen.....	58	77	32	30	17	6	220	7	1	4	12	8	11	12	24	40	10	105
Soerakarta...	97	99	233	40	16	42	527	9	5	15	29	9	11	71	45	13	96	245
Koedoes.....	55	183	93	9	52	49	441	15	13	9	37	11	47	41	26	71	51	247
Semarang....	627	510	39	77	59	2	1314	56	10	—	66	53	205	17	135	185	20	615
Jogjakarta...	154	105	100	5	—	6	370	10	—	4	14	47	1	27	59	3	38	175
Koemoen....	70	35	133	51	—	14	383	7	1	3	11	10	—	36	38	—	54	138
Magelang....	369	7	60	12	1	10	399	21	—	4	25	70	—	23	110	—	27	230
Poerwokerto..	130	3	49	77	—	4	263	9	—	2	11	14	—	15	67	—	27	123
Pekalongan..	139	36	47	23	16	10	271	13	5	4	22	14	5	12	37	18	24	110
Tegal.....	114	11	6	34	—	1	166	10	—	1	11	8	1	5	44	1	—	59
Cheribon....	117	37	31	37	13	1	236	9	6	4	19	13	13	13	28	15	15	97
Bandoeng....	1554	62	47	610	17	9	2299	108	2	4	114	113	2	4	536	15	12	682
Soekaboemi..	94	88	289	47	10	25	553	17	5	25	47	17	4	25	48	25	49	168
Buitenzorg..	214	15	121	73	1	3	427	15	1	4	20	29	—	23	64	2	25	143
Weltevreden..	147	2	1158	33	1	110	1451	8	2	38	48	4	—	203	29	—	484	720
Serang.....	7	—	54	2	—	33	96	1	—	3	4	1	—	20	2	—	34	57
Totaal ...	4878	2822	3080	1315	432	379	12904	430	103	145	678	580	439	690	1628	673	1160	5170

PERPUSTAKAAN KANTOR GUBERNUR
K.D.H. TK. I JAWA TIMUR

Tanggal kembali

Tanggal kembali

DISPERPUSIP JATIM